

355.45

K284 n

9 2

การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา
จังหวัดปราจีนบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

พันเอก สมศักดิ์ ศัลยกำธร

26 ก.ย. 2531

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาทุกระดับ

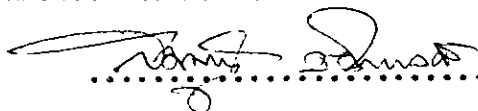
พุทธศักราช 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

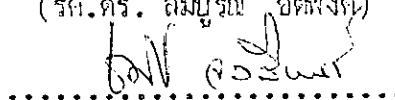
166769

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒินิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

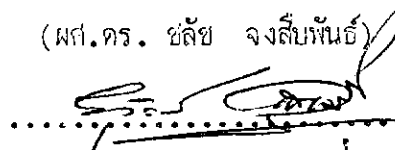
คณะกรรมการที่ปรึกษา

 ประธาน

(รศ.ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

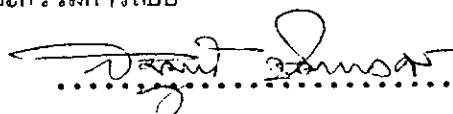
 กรรมการ

(ผศ.ดร. ชลัช จงสืบทันท์)

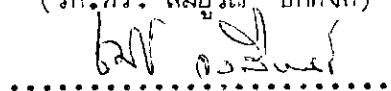
 กรรมการ

(ดร. ยุวัฒน์ วุฒิเมธี)

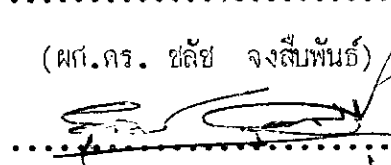
คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

(รศ.ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์)

 กรรมการ

(ผศ.ดร. ชลัช จงสืบทันท์)

 กรรมการ

(ดร. ยุวัฒน์ วุฒิเมธี)

พลเอก..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(วันชัย เรืองตระกูล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒินิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่.....10.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ.....2531.....

ประกาศคุณูปการ

การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา นี้ ได้เริ่มต้นจากคำแนะนำการประเมินโครงการของศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง ต่อมาได้รับการแนะนำช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ศาสตราจารย์ ดร.เจดีย์ บุรีภักดิ์ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลัย จงสืบพันธ์ เกี่ยวกับแนวคิดด้านวิชาการและปฏิบัติการ เพื่อจัดทำเค้าโครงการประเมินโครงการ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดของปฏิญานี้ได้แนะนำเสริมแต่งให้เค้าโครง มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ดำเนินการวิธี จนกระทั่งได้รับความกรุณาจาก ทพ.ฯ นายกรัฐมนตรีอนุมัติงบประมาณช่วยเหลือการศึกษา ในการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ครั้งนี้ ขอขอบคุณ กองทัพบกที่ 1 จังหวัดปราจีนบุรี กองกำลังบูรพา สำนักงานเสริมความมั่นคงชายแดนที่ได้ให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานประเมินโครงการจนสำเร็จลุล่วงไป อย่างดี ขอขอบคุณคณะผู้ช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูลบางอย่าง ด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบทุกท่านซึ่ง พลเอก วันชัย เรืองตระกูล กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบที่ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มเติมด้วย รวมทั้งทุกท่าน ที่ได้เกื้อหนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ขอได้รับความเคารพด้วยความจริงใจจากผู้วิจัย ณ โอกาสนี้ด้วย

พันเอก สมศักดิ์ ศัลยกำธร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน	
	ไทย - กัมพูชา	1
	จุดมุ่งหมายของการประเมิน	6
	ความสำคัญของการประเมิน	7
	ขอบเขตของการประเมิน	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	สมมติฐานในการประเมิน	11
2	เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	ตอนที่หนึ่ง โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา :	
	ความเป็นมาและการดำเนินโครงการ	12
	ตอนที่สอง การพัฒนาหมู่บ้าน : หลักและวิธีการพัฒนาหมู่บ้าน	26
	ตอนที่สาม การประเมินโครงการ : หลักการ วิธีการและเกณฑ์	
	ในการประเมิน	31
3	วิธีการประเมินโครงการ	66
	ตอนที่หนึ่ง การศึกษาและพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินโครงการ	66
	ตอนที่สอง การดำเนินการประเมินโครงการ	74
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	74
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
	วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	77

บทที่	หน้า
4 ผลการประเมินโครงการ	78
การประเมินสิ่งป้อน	78
การประเมินกระบวนการ	82
การประเมินผลผลิต	90
การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสิ่งป้อน กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ	95
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	105
จุดมุ่งหมายของการประเมิน	105
วิธีการประเมินโครงการ	105
สรุปผลการประเมิน	107
อภิปรายผลการประเมิน	109
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก. ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูล	132
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล	230

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	สรุปแยกประเภทตัวแปร	53
2	ตัวแปรใช้วัดการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน	54
3	การกำหนดตัวแปร ลักษณะบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินโครงการ	61
4	ตัวแปร ลักษณะบ่งชี้ และเกณฑ์	66
5	กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน	76
6	กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่รัฐ	77
7	ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดมาตรการป้องกันภัยกับการมีส่วนร่วมของ ราษฎร	96
8	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับภาวะความเป็นอยู่ของ ราษฎร	97
9	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับความสามารถป้องกัน ตนเอง	98
10	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับความรู้สึกเป็นเจ้าของ .	99
11	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับความสามัคคี	100
12	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างกลุ่มตัวอย่างตัวแปรผลผลิตเกื้อหนุนกับ กลุ่มตัวแปรการไม่ละทิ้งถิ่นและค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคอล มาตรฐาน ของตัวแปรในกลุ่มตัวแปรดังกล่าว	101
13	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างกลุ่มตัวแปรความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ กับกลุ่มตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเองและค่าสัมประสิทธิ์ คาโนนิคอล มาตรฐานของตัวแปรในกลุ่มตัวแปรดังกล่าว	103
14	จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามเพศ	133
15	จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามอายุ	133

16	จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามตำแหน่งผู้ตอบ	134
17	จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามอาชีพหลัก	135
18	จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามอาชีพรอง	136
19	จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามเพศ	137
20	จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามอายุ	137
21	จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามคุณวุฒิ	138
22	จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามประสบการณ์ ด้านชายแดนคิดจำนวนปีเป็นเกณฑ์	138
23	พื้นที่อยู่อาศัยและทำกิน	139
24	สิทธิครอบครองในที่ดินปลูกบ้าน	140
25	สิทธิครอบครองในที่ดินทำกิน	140
26	ความพอเพียงของการมีที่ทำกิน	141
27	ราษฎรมีที่ทำกินตามความเห็นของเจ้าหน้าที่	141
28	การที่ฝ่ายตรงข้ามยกกำลังผ่านหมู่บ้าน	142
29	ความเหมาะสมในการรวมกำลังในหมู่บ้านเพื่อต่อสู้	142
30	ความเหมาะสมตามความมุ่งหมายของการจัดตั้งหมู่บ้าน ปชด.	143
31	ความเพียงพอในการใช้น้ำตลอดปี	143
32	การอบรมชี้แจงการเตรียมดินและการบำรุงดินเพื่อเพาะปลูก	144
33	การอบรมชี้แจงการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืช	144
34	การอบรมชี้แจงการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	145
35	การอบรมชี้แจงการเก็บรักษาผลผลิต	145
36	การอบรมชี้แจงการตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตร	146
37	การส่งเสริมความรู้การเพาะปลูกแก่ราษฎรโดยเจ้าหน้าที่รัฐ	146

38	การอบรมชี้แจงการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยง	147
39	การอบรมชี้แจงการป้องกันและรักษาโรคสัตว์	147
40	การอบรมชี้แจงการขยายพันธุ์สัตว์	148
41	การอบรมชี้แจงการตลาดหรือการจัดจำหน่าย	148
42	การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงสัตว์แก่ราษฎรโดยเจ้าหน้าที่รัฐ	149
43	การฝึกอบรมการข่าว การรายงาน การต่อต้านข่าวกรอง	149
44	การฝึกอบรม อาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย หุ่นระเบิด กับระเบิด	150
45	การฝึกอบรม การจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็ก	150
46	การชี้แจงแผนการปฏิบัติและการซักซ้อมตามเหตุการณ์	151
47	การชี้แจงและฝึกการอพยพราษฎร	151
48	การชี้แจงการปฏิบัติงานของทหารในการป้องกันชายแดน	152
49	การฝึกอบรมวิชาความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเองตาม ความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	152
50	การใช้ประโยชน์จากที่ค้นตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ	153
51	การไปร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน	153
52	การใช้เครื่องเตือนภัย (หอกระจายข่าว)	154
53	การใช้ที่มั่นป้องกันหมู่บ้าน (บังเกอร์)	154
54	การมีแผนปฏิบัติการใช้ที่มั่นป้องกันหมู่บ้าน	155
55	ที่มั่นป้องกันหมู่บ้านมีประโยชน์เป็นที่พักบังและอยู่เวรยาม	155
56	ความจำเป็นของที่มั่นป้องกันหมู่บ้านในสถานการณ์ปัจจุบัน	156
57	การใช้ประโยชน์ที่มั่นป้องกันหมู่บ้านตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ	156

58	การใช้หลุมหลบภัยขนาดใหญ่	157
59	การมีแผนปฏิบัติการใช้หลุมหลบภัยขนาดใหญ่	157
60	การชักชวนการใช้หลุมหลบภัยขนาดใหญ่	158
61	หลุมหลบภัยขนาดใหญ่มีประโยชน์ในการลดอันตรายจากการยิง	158
62	ความจำเป็นของหลุมหลบภัยขนาดใหญ่ในสถานการณ์ปัจจุบัน	159
63	การใช้ประโยชน์หลุมหลบภัยขนาดใหญ่ตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ	159
64	การนำความรู้การเตรียมดินและบำรุงดินไปใช้ประโยชน์	160
65	การเตรียมดินและบำรุงดินด้วยการปฏิบัติจริง	160
66	ผลของการปฏิบัติการเตรียมดินและบำรุงดิน	161
67	ระดับประโยชน์ที่ได้ในการเตรียมดินบำรุงดิน	161
68	การนำความรู้การเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชไปใช้	162
69	การเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชโดยปฏิบัติจริง	162
70	ผลของการปฏิบัติการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืช	163
71	ระดับประโยชน์ที่ได้ในการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืช	163
72	การนำความรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชไปใช้	164
73	การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยปฏิบัติจริง	164
74	ผลของการปฏิบัติการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	165
75	ระดับประโยชน์ที่ได้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	165
76	การนำความรู้การเก็บรักษาผลผลิตไปใช้	166
77	การเก็บรักษาผลผลิตโดยการปฏิบัติจริง	166
78	ผลของการปฏิบัติการเก็บรักษาผลผลิตการเกษตร	167
79	ระดับประโยชน์ที่ได้ในการเก็บรักษาผลผลิตการเกษตร	167
80	การนำความรู้การตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตรไปใช้ ..	168

81	การตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตรโดยการปฏิบัติจริง	168
82	ผลของการปฏิบัติการตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิต	169
83	ระดับประโยชน์ที่ได้ในการตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตร .	169
84	การนำความรู้การเพาะปลูกไปปฏิบัติตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ	170
85	การนำความรู้การเลี้ยงดูและดูแลสัตว์ไปใช้ประโยชน์	170
86	การนำความรู้การเลี้ยงดูและดูแลสัตว์ลงปฏิบัติจริง	171
87	ผลการปฏิบัติการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์	171
88	ระดับประโยชน์ในการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยง	172
89	การนำความรู้การป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยงไปใช้ประโยชน์	172
90	การนำความรู้การป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยงลงปฏิบัติจริง	173
91	ผลการปฏิบัติการป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยง	173
92	ระดับประโยชน์ในการป้องกันรักษาโรคสัตว์เลี้ยง	174
93	การนำความรู้การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงไปใช้ประโยชน์	174
94	การนำความรู้การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงลงปฏิบัติจริง	175
95	ผลการปฏิบัติการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยง	175
96	ระดับประโยชน์ในการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยง	176
97	การนำความรู้การจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไปใช้ประโยชน์	176
98	การนำความรู้การจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยงลงปฏิบัติจริง	177
99	ผลการปฏิบัติการจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยง	177
100	ระดับประโยชน์ในการปฏิบัติการจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยง	178
101	การนำความรู้การเลี้ยงสัตว์ไปปฏิบัติตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ ...	178
102	การนำความรู้การหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรอง ไปใช้ประโยชน์	179

103	การปฏิบัติการลากระเวน	179
104	การปะทะกับฝ่ายตรงข้าม	180
105	การพบเห็นบุคคลแปลกหน้าหรือผิดสังเกต	180
106	แหล่งของการรายงานข่าว	181
107	ระดับความเข้าใจ การหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้าน ข่าวกรอง	181
108	การนำความรู้เรื่องอาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิด ทำลาย หุ่นระเบิด กับระเบิดใบไม้ประโยชน์	182
109	การนำความรู้เรื่องอาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย หุ่นระเบิด กับระเบิด สองปฏิบัติจริง	182
110	การปฏิบัติเมื่อพบกับระเบิด	183
111	ระดับความเข้าใจ อาวุธ การยิงปืน ระเบิด	183
112	การนำความรู้การจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็กใบไม้ ประโยชน์	184
113	การนำความรู้การจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็ก สองปฏิบัติจริง	184
114	การปฏิบัติเมื่อหมู่บ้านถูกทหารต่างชาติเข้ามาเผา	185
115	ระดับความเข้าใจการจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็ก	185
116	การนำความรู้ การฝึกซ้อม การปฏิบัติตามแผนเมื่อมีเหตุการณ์ ใบไม้ประโยชน์	186

117	การปฏิบัติการชักซ้อมแผนตามเหตุการณ์	186
118	การปฏิบัติเมื่อถูกทหารต่างชาติโจมตี	187
119	ที่รวมพลเมื่อ เกิดเหตุการณ์	188
120	ระดับความเข้าใจการปฏิบัติตามแผนเมื่อ เกิดเหตุการณ์	188
121	การปฏิบัติเมื่อ เกิดเหตุร้ายถึงขั้นต้องอพยพ	189
122	ผู้ที่ต้องอพยพ	190
123	ระดับความเข้าใจการอพยพเมื่อมีภัย	190
124	การปฏิบัติของทหารชายแดนตามความเห็นของราษฎร	191
125	การร่วมทำงานกับทหาร	191
126	ระดับความเข้าใจการปฏิบัติงานของทหาร	192
127	การนำความรู้การทหารไปปฏิบัติตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	192
128	การประชุมวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน	193
129	การถกแถลงในการประชุม	193
130	ระดับการมีส่วนร่วมการประชุมวางแผน	194
131	การช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่รัฐ	194
132	ปัญหาระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับราษฎร	195
133	ระดับความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับราษฎร	195
134	การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ	196
135	ระดับการช่วยเหลือตรงความต้องการ	196
136	ความร่วมมือของราษฎรในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเห็น เจ้าหน้าที่รัฐ	197
137	ราษฎรรวมกลุ่มกันทำงาน	197
138	การร้องขอให้เจ้าหน้าที่รัฐมาช่วยแก้ปัญหา	198

139	ระดับการช่วยเหลือตัวเองของราษฎร	198
140	ความร่วมมือของราษฎรกันเอง ความความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	199
141	สิ่งที่ราษฎรต้องการมาก	200
142	รายได้ตลอดปี	201
143	การกู้ยืม	201
144	ราษฎรมีรายได้จากการประกอบอาชีพ	202
145	ระดับรายได้ของราษฎร	202
146	การเก็บเงินเป็นทุนประกอบอาชีพ	203
147	ระดับการออมทรัพย์	203
148	ภาวะความเป็นอยู่ของราษฎรตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	204
149	ระดับความเข้าใจยุทธวิธีต่อสู้	204
150	ความเข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	205
151	สภาพการใช้อาวุธปืน	205
152	ความเข้าใจการใช้อาวุธของราษฎร	206
153	ระดับประสิทธิภาพอาวุธยุทธโศปกรณ์	206
154	การมีอาวุธยุทธโศปกรณ์ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	207
155	ระดับขวัญกำลังใจที่เชื่อมั่นของราษฎร	207
156	ความเชื่อมั่นตนเองของราษฎรตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	208
157	การก่อสร้างบ้านเรือนให้มั่นคงแข็งแรง	208
158	การป้องกันทรัพย์สินของคนและหมู่บ้าน	209
159	ระดับการวางแผนทรัพย์สินของราษฎร	209
160	ระดับการเสียสละของราษฎร	210
161	ราษฎรช่วยเหลือกันเอง	210

ตาราง

หน้า

162	ระดับความรับผิดชอบของราษฎร	211
163	ความรู้สึกรับผิดชอบของราษฎรตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	211
164	การทะเลาะกันระหว่างราษฎรกันเอง	212
165	ระดับความรักใคร่ปรองดอง	212
166	ความรักใคร่ปรองดองของราษฎรตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	213
167	ปริมาณการทำบุญวันพระ	213
168	ระดับการรักษาวัฒนธรรมประเพณี	214
169	การรักษาวัฒนธรรมประเพณีตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ	214
170	ลักษณะผูกพันกับเชื้อสายระหว่างหมู่บ้านกับครอบครัวราษฎร	215
171	ความน่าอยู่ของหมู่บ้าน	215
172	ระดับความสำคัญของหมู่บ้านต่อชีวิตครอบครัว	216
173	การอยู่ที่เดิมกับการย้ายไปอื่นเมื่อเปรียบเทียบกัน	216
174	ระดับความไม่ต้องการย้ายถิ่น	217
175	เหตุผลที่ไม่ยอมย้าย	217
176	เหตุผลที่ย้ายไปจากหมู่บ้าน	218
177	ความสนใจพัฒนาพื้นที่อาศัยของราษฎร	218
178	ระดับความต้องการพัฒนาที่อยู่อาศัย	219
179	ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ตามความคิดเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ	219
180	การปฏิบัติเมื่อหมู่บ้านถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตี	220
181	ระดับความมั่นใจไม่ย้ายถิ่น	220
182	แผนป้องกันหมู่บ้าน	221
183	ความสับสนเมื่อมีเหตุการณ์	221
184	ระดับความเหมาะสมของแผนป้องกันหมู่บ้าน	222

185	การช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุการณ์	222
186	ระดับความมั่นใจในราชการ	223
187	ถอนกำลังทหารตามชายแดนให้เหลือเพียงกอง เพื่อลดความสับสนเปลี่ยน งบประมาณ	223
188	การรวมตัวกันป้องกันหมู่บ้านโดยมีกำลังทหารจำนวนหนึ่งร่วมกับ ราษฎรในการป้องกันชายแดน	224
189	ระดับความพร้อมของราษฎร	224
190	ความพร้อมในการป้องกันตนเองตามความคิดเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ	225
191	การกำหนดมาตรการด้านการป้องกัน	225
192	การมีส่วนร่วมของราษฎร	226
193	ภาวะความเบี่ยงอยู่ของราษฎร	226
194	ความสามารถป้องกันตนเอง	227
195	ความรู้สึกเป็นเจ้าของ	227
196	ความสามัคคี	228
197	ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย	228
198	ความพร้อมในการป้องกันตนเอง	229

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ระดับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองในลักษณะ ผสมผสาน 3 ระดับ	19
2	เปรียบเทียบลักษณะกิจกรรมหลักโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคง ในพื้นที่ชายแดน	30
3	รูปแบบการประเมินของส.ศค.	41
4	รูปแบบประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน	43

ความเป็นมาของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา

การดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ในระยะเริ่มแรกยังไม่สามารถกำหนดรูปแบบที่แน่นอนได้ เนื่องจากสถานการณ์ชายแดนในขณะนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องกระทำอย่างรีบเร่ง เพื่อแก้ไขหาแนวทางซึ่งเกิดขึ้นให้ทัน่วงที ยิ่งไปกว่านั้นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านโดยทั่วไปแต่ละครั้งแต่ละแห่งเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะปัญหาด้านการรักษาความปลอดภัยในกรณีที่ถูกก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ได้พยายามลอบวางที่จะขัดขวางโดยการวางกับระเบิด หุ่นระเบิด การข่มขู่เจ้าหน้าที่และราษฎร เพื่อขัดขวางการปฏิบัติงานและเนื่องจากสภาพพื้นที่อากาศที่มีฝนตกชุกทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและไม่เป็นไปตามแผนงาน (ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุด 2528 : 275, 326)

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ได้ดำเนินการทดลองแนวชายแดนไทยที่ติดกับกัมพูชา ปัจจุบัน (พ.ศ. 2530) มีหมู่บ้านที่ได้รับการจัดตั้งแล้วจำนวน 170 หมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 หมู่บ้าน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 23 หมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 33 หมู่บ้าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 31 หมู่บ้าน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 57 หมู่บ้าน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 12 หมู่บ้าน และจังหวัดตราด จำนวน 4 หมู่บ้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 43 และศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 2528 : 5)

ปัญหาที่สำคัญของราษฎรตามแนวชายแดนของประเทศไทย ก็คือความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความยากจน ชายแดนภาคตะวันออกก็มีสถานการณ์รุนแรงจากเหตุการณ์ภายนอกประเทศที่มีผลทำให้บริเวณชายแดนนี้เป็นพื้นที่ล่อแหลมเป็นอย่างยิ่ง จำเป็นต้องวางแผน

การป้องกันชายแดนภาคนี้ด้วยการเร่งรัดพัฒนา ระบบทรัพยากรทางเศรษฐกิจสนับสนุนให้มี
ความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กับแผนยุทธวิธีของทหาร โดยอยู่ภายใต้ระบบฝึกกำลังบน
พื้นฐานการพึ่งตนเอง และให้สามารถเผชิญภัยคุกคามจากศัตรูได้ (กองวางแผนเตรียมพร้อม
ด้านเศรษฐกิจ 2524 : 21)

ปัญหาความไม่เอื้ออภัยของราษฎรตามแนวชายแดนภาคตะวันออกนั้น เกิดจากผลของ
การสู้รบในกัมพูชาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา จนกระทั่งเป็นสงครามยึดครองกัมพูชา
ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทย ทำให้เกิดการรุกรานล้ำเขตแดน และมีการยิงกระสุนปืนใหญ่
เข้ามาตกในเขตไทย เกิดการเสียหายในชีวิตรหัสภัยสิ้น แนวโน้มของการคุกคามอธิปไตย
ยังคงปรากฏอยู่ตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมใน
พื้นที่ชายแดนไทยเป็นอย่างมาก การก่อการร้ายของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ใน
กัมพูชาใกล้บริเวณชายแดนย่อมส่งผลกระทบต่อราษฎรตามแนวชายแดนเป็นอย่างมาก

(กองทัพบกที่ 1 ม.ป.ป. : 1, จันชัย เรื่องกระดุก 2528 : 8 - 14, สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 40 และอารีย์ วงศ์อารยะ
2527 - 2528 : 7 - 8) นอกจากนั้นยังมีผลกระทบอันเกิดจากผู้อพยพพลัดถิ่นสงครามที่
หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย ทำให้ราษฎรตามแนวชายแดนได้รับทุกข์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

(กองทัพบกที่ 1 ม.ป.ป. : 1, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ม.ป.ป. : 6 - 14 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ 2528 : 40)

ปัญหาความยากจนของราษฎรตามแนวชายแดนนั้น เกิดจากสภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิม
ล้าหลัง เป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล เป็นความยากจนที่เกิดจากเงื่อนไขของธรรมชาติ
(อารีย์ วงศ์อารยะ 2527 - 2528 : 18) ราษฎรเหล่านี้ยังได้รับผลกระทบจากการ
สู้รบในกัมพูชาใกล้ชายแดนไทย นอกจากทำให้เกิดการสูญเสียแล้วยังเป็นการทำลายทรัพยากร
พื้นฐาน ส่งแวดล้อมและปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ซึ่งเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน
ไปด้วย ทำให้ราษฎรไม่สามารถทำมาหากินได้ ฐานบ้านเรือนถูกทำลายเสียหาย ซึ่งมีผล
ทำให้ราษฎรในเขตที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบต้องอพยพโยกย้ายทั้งหมู่บ้านไป

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 40) นอกจากนี้ ผู้อพยพลี้ภัยจากการสู้รบในกัมพูชาเข้ามาในประเทศไทย ทำให้เป็นภาระแก่รัฐบาลที่ต้องดูแล เพื่อมนุษยธรรม ราษฎรไทยจึงได้รับผลกระทบทั้งด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม และด้านการเมืองความมั่นคงอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 41)

เมื่อราษฎรตามแนวชายแดนไม่มีเครื่องประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประกอบกับปัญหาเกี่ยวกับความยากจน ทำให้มองไม่เห็นอนาคตของตนและครอบครัว ย่อมต้องอพยพหลบหนีที่ไปแสวงหาเอาประกอบอาชีพใหม่ที่ได้ใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพราะการย้ายถิ่นเป็นทางออกที่เกือบจะเป็นทางเดียวเท่าที่ชาวชนบทยากจนในเขตชายแดนจะพอทำได้ แม้รายได้ที่เกิดจากการย้ายถิ่นจะไม่มากแต่ก็ยังดีกว่าเมื่อเทียบกับการที่ต้องทนอยู่อย่างไม่มีความหวัง และเห็นว่าที่ใหม่อาจจะมีโอกาสดีกว่า (Harrison. 1982 : 139 - 143, กมลลักษณ์ โตสกุล 2526 : 58 และเสนต์ จามริก 2524 : 16 - 19) เมื่อราษฎรตามแนวชายแดนย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่นย่อมทำให้พื้นที่เดิมรกร้างว่างเปล่า ผู้อพยพลี้ภัยและกำลังต่างชาทย่อมเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างเปล่านั้นได้ง่าย และเป็นการเสียพื้นที่โดยไม่ได้อะไรให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ แนวพรมแดนของประเทศไทยย่อมเป็นจุดที่อ่อนแอมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 40)

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงกลาโหมจึงได้เสนอเรื่องการแก้ปัญหาราษฎรไทยอพยพเนื่องจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศต่อคณะรัฐมนตรี ขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสูงเพื่อแก้ไขปัญหานี้และได้รับอนุมัติหลักการเมื่อ 11 เมษายน 2521 (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 2528 : 102) และคณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาถึงแผนการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือราษฎร ซึ่งมีทั้งแผนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและโครงการระยะยาวโดยมีโครงการช่วยเหลือตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา เรียกว่า "โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา" ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายและหลักการสำคัญคือไม่ให้เกิดการละทิ้งพื้นที่ชายแดน ด้วยการเสริมสร้างให้เกิดหลักประกันด้านความมั่นคงปลอดภัยขึ้นในพื้นที่ (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด

2528 : 1) อย่างไรก็ตามเนื่องจากราษฎรที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพที่ยากจนและล้าหลัง ปราศจากการเอาใจใส่จากรัฐบาลเท่าที่ควร ดังนั้นการที่จะทำใหราษฎรเหล่านั้นอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกหวงแหนผืนแผ่นดิน และคิดที่จะทำให้แผ่นดินมีบริเวณนั้น ๆ มีค่ามีความหมายต่อชีวิตของเขา จึงต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในขั้นต้นเพื่อให้ราษฎรดำรงอยู่ได้ในระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 42) การจัดให้มีโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์มาก เพราะนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือราษฎรชายแดนเพื่อไม่ให้ทิ้งผืนแผ่นดินแล้ว ยังเป็นการสร้างคนไทยให้มีความสามัคคี กำลังประชาชนจะเป็นแนวป้องกันชายแดน

(วันชัย เรืองตระกูล 2528 : 9) การที่ราษฎรหวงแหนผืนแผ่นดินมีจิตใจสู้รบเพื่อรักษาแผ่นดินของตน ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ เป็นลักษณะของรั้วประชาชน (human barrier) ซึ่งถือว่าเป็นจุดถ่วงดุล (strong point) ในด้านการทหาร

(พิจิตร กุลละวณิชย์ 2529 : 2) ดังนั้นถ้าสามารถฝึกกำลังพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ให้มีประสิทธิภาพจนสามารถเป็นกำลังที่จะปฏิบัติการสามด้าน การทหารได้ในระดับที่น่าพอใจ ก็จะทำให้มีความเข้มแข็งจนถึงขั้นเป็นหย่อมความสามาถเคลื่อนแนวชายแดนในลักษณะกำลังถึงทหาร ก็จะเป็นกำลังรักษาค้นแดนเพื่อออกมาตั้งทหารประจำการได้ (สมศักดิ์ คัลยกำธร ม.ป.ป. : 16) เป็นการลดความสิ้นเปลืองงบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ ด้วยการถอนกำลังรบหลักออกจากพื้นที่ (ชวลิต ยงใจยุทธ ม.ป.ป. :

149, พิจิตร กุลละวณิชย์ 2527 : 4 - 5 และวันชัย เรืองตระกูล 2528 : 10)

และกำลังประชาชนส่วนนี้จะต้อง เป็นกำลังที่ได้รับการพัฒนาและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมในการต่อต้านภัยคุกคามทั้งปวงร่วมกับกำลังรบหลักและกำลังประจำถิ่น ตามหลักนิยมต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ (total struggle) (ชวลิต ยงใจยุทธ ม.ป.ป. : 146) สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งในยามปกติและยามสงคราม สำหรับในภาวะปกตินี้ราษฎรในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนมีหน้าที่พัฒนา เศรษฐกิจสังคม เฝ้าตรวจ หาช่าว เก็บนภัย รักษาความปลอดภัย ป้องกันตนเองและเป็นกำลังรักษาค้นแดน สามารถคำนวณค่าใช้จ่ายได้ในระดับหนึ่ง ส่วนในภาวะ

สงคราม ราษฎรในหมู่บ้านสามารถให้การสนับสนุนการยุทธ ทั้งด้านการป้องกันรักษาค้นแดน ด้านการป้องกันฝ่ายพลเรือน และเป็นกำลังพลพรรคในขบวนการสงครามนอกแบบที่จะปฏิบัติ การเชิงรุกและเชิงรับทั้งแนวชายฝั่งในระดับท้องถิ่นด้วย (ลมศักดิ์ ถัสยกำธร ม.ป.ป. : 17)

การดำเนินการพัฒนาโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นในแต่ละจังหวัด เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาและช่วยเหลือราษฎรไทย ตามแนวชายแดนซึ่งคณะกรรมการแต่ละจังหวัดได้กำหนดยุทธวิธีการพัฒนาของตนให้เหมาะสมกับ สภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัดนั้น ๆ แม้ว่า การพัฒนาชนบทในพื้นที่ที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นได้เปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่พิจารณาปัจจัย ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น ตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 เป็นต้นมา มีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมุ่งดำเนินงานในชนบทมากขึ้น แต่การดำเนินงานดังกล่าวนี้ต่างก็ยึดถือปรัชญาแนวคิดและความเชื่อในการพัฒนาชนบทแตกต่างกันไป จนไม่สามารถสรุปได้ว่ายุทธวิธีหรือรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับการพัฒนาชนบทของไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่ควรแสวงหายุทธวิธีหรือรูปแบบในการพัฒนาชนบท ที่เหมาะสม (ไพรัตน์ เลชะวินทร์ 2524 : 169 - 179 และยุวัฒน์ วุฒิเมธี 2526 : 33 - 37) กับสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด 2527 : 106 - 110) พบว่า ประชาชนมีขวัญและกำลังใจต่อการช่วยเหลือป้องกันประเทศได้ แต่ยังไม่แน่ใจว่าฝ่ายตรงข้ามจะทำการรุกรานไทยเมื่อใด ประชาชนรอพึ่งกำลังทหารในการป้องกันหมู่บ้าน การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ค่อยคืบคาน ผลการวิจัยดังกล่าวยังไม่สามารถยืนยันได้ว่ารูปแบบการพัฒนาของหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ การดำเนินการพัฒนายังไม่ก่อให้เกิดเป็นที่น่าสนใจ ต่อมากองกำลังบูรพา กองทัพภาคที่ 1 ซึ่งได้รับมอบภารกิจในการป้องกันประเทศในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ได้สำรวจพบว่า การดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามโครงการ

หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี ที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถนำหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และต้องเสียพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรตั้งแต่แนวคลองชลประทานไปถึงแนวชายแดนประมาณ 200,000 ไร่ เนื่องจากราษฎรไม่กล้าออกไปประกอบอาชีพและแนวพรมแดนยากแก่การสังเกตว่าบริเวณใดเป็นเขตแดนไทยหรือกัมพูชา (กองกำลังบูรพา กองทัพภาคที่ 1 2528 : 1) การดำเนินการตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ในเขตจังหวัดปราจีนบุรีได้มีความพยายามแก้ไขปัญหามาโดยตลอดเป็นเวลา 6 - 7 ปี แต่ก็ยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจนัก การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เกี่ยวกับการสนองการขยายผลการพัฒนาและการร่วมพัฒนาของราษฎรยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร และการรักษาความปลอดภัยยังไม่มีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันประเทศ (กองทัพบกภาคที่ 1 2529 : 1 - 6) เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา อย่างได้ผลจึงควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง จะทำให้ทราบได้ว่าโครงการนี้ได้ผลอย่างไรหรือไม่ การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีจุดบกพร่องที่ควรแก้ไขอย่างไร ทำให้ผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบโครงการทุกระดับ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการทั้งในปัจจุบันและการปรับปรุงโครงการในอนาคตให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริงได้ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี 2524 : 221 - 222)

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา

จังหวัดปราจีนบุรี

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

การประเมินครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อประเมินสิ่งป้อน (input) อันจะทำให้ทราบได้ว่าสิ่งที่ป้อนเข้านั้นมีปริมาณหรือความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือไม่ เนื่องจากเหตุผลใดและมีความต้องการเพิ่มเติมอะไรบ้าง
2. เพื่อประเมินกระบวนการ (process) อันจะทำให้ทราบได้ว่าการปฏิบัติการตามโครงการ เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื่องจากเหตุผลใด
3. เพื่อประเมินผลผลิต (output) อันจะทำให้ทราบถึงผลสำเร็จของการพัฒนาตามตัวแปรที่กำหนดขึ้น เพื่อคาดการณ์ถึงการบรรลุเป้าหมายเกือบหนุ่น (immediate goal) และเป้าหมายสุดท้าย (terminal goal)
4. เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสิ่งป้อน กระบวนการและผลผลิตของโครงการอันจะทำให้ทราบได้ว่าตัวแปรสิ่งป้อนเหมาะสมต่อกระบวนการของโครงการ และก่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด

ความสำคัญของการประเมิน

การประเมินโครงการนี้มีความสำคัญหลายประการ คือ

1. ทำให้ได้ทราบว่าสิ่งป้อนที่ให้ เป็นไปตามโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ มีข้อบกพร่องอย่างไร ห้องการเพิ่มเติมอะไรบ้าง เพื่อจะได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมต่อไป
2. ทำให้ได้ทราบว่า การปฏิบัติการตามโครงการ เกิดผลประโยชน์อย่างไร มีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงการปฏิบัติการตามโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
3. เพื่อให้ได้ทราบถึงผลผลิตที่เกิดขึ้นว่าความสำเร็จของโครงการเป็นอย่างไร ราษฎรในหมู่บ้านท้องถิ่นตนเองชายแดนจะอยู่อาศัยต่อไปได้หรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงการพัฒนาให้ได้ผลตามเป้าหมายของโครงการดียิ่งขึ้น

4. ทำให้ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละขั้นตอนของโครงการ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานโครงการให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการได้เร็วขึ้น

ขอบเขตของการประเมิน

การประเมินครั้งนี้ผู้ประเมินได้จำกัดขอบเขตของการประเมินโครงการหมู่บ้าน ป้องกันตนเองชายแดน ดังนี้

1. ทำการประเมินเฉพาะพื้นที่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี มีอำเภอดาพระยา อำเภอรัญประเทศ และกิ่งอำเภอกลองหาด เนื่องจากเป็นที่ที่มีปัญหาความมั่นคงสูง เป็นแนวทางหลักของผู้อพยพหลบหนีเข้าเมือง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2527 : 8 - 10)

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี

2.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สังกัด 5 กระทรวง คือ กระทรวง กลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีส่วนในการดำเนินการตามโครงการ

3. การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการ (formative evaluation) เนื่องจากโครงการต้องได้รับการดำเนินการต่อไปอย่างน้อยถึงปี พ.ศ. 2532 หรือเกินกว่านี้

4. ช่วงอ้างอิง (reference period) ในการประเมินคือเอาผลของปี พ.ศ. 2529 เป็นหลัก โดยไม่คำนึงว่าเป็นหมู่บ้านที่เริ่มจัดตั้งหรือเริ่มพัฒนาตั้งแต่เมื่อใด และดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงกลางปี พ.ศ. 2530

5. กรอบของนโยบายหลักในการประเมินครั้งนี้ คำนึงถึงกรอบนโยบายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2530

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมิน หมายถึง กระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ แลผลและใช้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบผลของการดำเนินการตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา

2. สิ่งบ่งชี้ หมายถึง สิ่งที่น่าเข้าไปเพื่อการจัดดำเนินการพัฒนาตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมาย ในการประเมินครั้งนี้มีดังนี้

2.1 การจัดที่อยู่อาศัยที่มั่นคง หมายถึง การจัดให้มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน บริเวณพื้นที่ซึ่งเหมาะสมในการจัดตั้งหมู่บ้าน ณ บริเวณสำคัญทางทหารที่ต้องยึดรักษาไว้

2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การจัดให้มีแหล่งน้ำ โรงเรียน สถานพยาบาล ศาลาประชาคม ถนน ที่มั่นป้องกันหมู่บ้าน หลุมหลบภัย และเครื่องเตือนภัย

2.3 การส่งเสริมความรู้ด้านอาวุธ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐทำให้ความรู้ด้วยวิธีการอบรม ประชุม สาธิต เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการบำรุงรักษาและการกลาต

2.4 การกำหนดมาตรการป้องกัน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารดำเนินการฝึกอบรมความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ได้แก่ การฝึกอาวุธ การข่าวกรอง การรักษาความปลอดภัย การป้องกันหมู่บ้าน การต่อต้านการแทรกซึมม่อนทำลาย การฝึกปฏิบัติและการซักซ้อมตามแผน

3. กระบวนการ หมายถึง การปฏิบัติการในการนำสิ่งบ่งชี้ไปดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมาย ในการประเมินครั้งนี้มีดังนี้

3.1 การใช้ประโยชน์ หมายถึง การใช้พื้นที่ดินและการใช้สิ่งก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่

3.2 การปฏิบัติการ หมายถึง วิธีการที่ประชาชนกระทำในการประกอบอาชีพ และการป้องกัน

3.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกถึงความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ และกับราษฎรด้วยกันเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

4. ผลผลิต หมายถึง สิ่งที่ได้จากการดำเนินการต่าง ๆ ตามเป้าหมาย ใน การประเมินครั้งนี้มีดังนี้

4.1 ผลผลิตเกื้อหนุน หมายถึง สิ่งที่ได้จากการดำเนินการต่าง ๆ ไปสู่ การบรรลุถึงเป้าหมายเกื้อหนุน แต่ไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดของรัฐบาล ในขั้นนี้ได้แก่

4.1.1 ภาวะความเป็นอยู่ หมายถึง สภาพของราษฎรที่ดำรงชีพอยู่ โดยการวัดจากรายได้และการออมทรัพย์

4.1.2 ความสามารถป้องกันตนเอง หมายถึง ความสามารถของ ราษฎรในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเมื่อมีเหตุการณ์ และมีขวัญกำลังใจในการต่อสู้

4.1.3 ความรู้สึกเป็นเจ้าของ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึก รับรู้ของราษฎรต่อผืนแผ่นดินที่อยู่ที่ทำกินที่ต้องปกป้องรักษาไว้ เพื่อตนเองและลูกหลาน

4.1.4 ความสามัคคี หมายถึง ความรู้สึกที่พร้อมแสดงออกซึ่งความ ร่วมมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม

4.2 การไม่ละทิ้งถิ่น หมายถึง การไม่อพยพย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น โดยต้องการ ตั้งหลักแหล่งอยู่ที่เดิม แม้จะมีภัยอันตรายก็ตาม ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของรัฐบาล ในขั้นนี้ได้แก่

4.2.1 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของ ราษฎรที่ยินดีใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านต่อไป ตามความต้องการโดยไม่ย้ายไปอื่น

4.2.2 ความพร้อมในการป้องกันตนเอง หมายถึง ความพร้อมของ ราษฎรทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และอาวุธยุทโธปกรณ์ เพื่อการป้องกันและรักษาความปลอดภัย โดยมีแผนการปฏิบัติเมื่อ เกิดเหตุการณ์

สมมติฐานในการประเมิน

ในการประเมินครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. ผลสำเร็จความโครงการ ได้ผลลัพท์อยู่ในระดับปานกลาง
2. การกำหนดมาตรการป้องกัน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับภาวะความเป็นอยู่ การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสามารถป้องกันตนเอง การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสามัคคี
3. ผลลัพท์เบื้องต้น ได้แก่ ภาวะความเป็นอยู่ ความสามารถป้องกันตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความสามัคคีมีความสัมพันธ์กับการไม่ละทิ้งถิ่น ซึ่งให้แก่ ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ และความพร้อมในการป้องกันตนเอง
4. ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ และความพร้อมในการป้องกันตนเอง มีความสัมพันธ์กัน

เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญแบ่งได้เป็น 3 ตอน ด้วยกัน คือ ตอนที่หนึ่ง โครงการหมู่บ้านเมืองกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา : ความเป็นมาและการดำเนินการโครงการ ตอนที่สอง การพัฒนาหมู่บ้าน : หลักและวิธีการพัฒนาหมู่บ้าน ตอนที่สาม การประเมินโครงการ : หลักการวิธีการและเกณฑ์ในการประเมินโดยในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่หนึ่ง โครงการหมู่บ้านเมืองกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา : ความเป็นมาและการดำเนินการโครงการ

โครงการหมู่บ้านเมืองกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ได้เกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนไทยที่ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และกำลังจากภายนอกประเทศ ตลอดจนปัญหาผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา อันมีสาเหตุจากสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคอินโดจีน เป็นเหตุการณ์ที่ยังยากสลับซับซ้อน เป็นภาวะกับชนลุ่มชนที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง (สุรชาติ บำรุงสุข 2528 : 43) เมื่อเกิดการสู้รบในกัมพูชา ทำให้คนไทยที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนได้รับผลกระทบอย่างมาก

สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรตามแนวชายแดน เมื่อก่อนเกิดเหตุการณ์สำคัญ ก็มีความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจน ถ้าหลัง ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากโจรผู้ร้ายและการคุกคามจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ อันเป็นปัญหาความมั่นคงภายใน ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ชายแดนขึ้น อันเป็นปัญหาความมั่นคงภายนอก มีการสู้รบบริเวณชายแดน ก่อให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน ยิ่งมีมากขึ้น ทำให้ราษฎรบางส่วนต้องอพยพหลบภัยขึ้น และอาศัยไปอาศัยอยู่ที่แห่งอื่น บางส่วนต้องอพยพหลบภัยโดยไม่สามารถประกอบอาชีพได้ รัฐบาลจึงได้ดำเนินการช่วยเหลือ

ราษฎรทั้งส่วนที่อพยพหลบภัยและราษฎรตามแนวชายแดนที่ได้รับการเดือดร้อนจากการกระทำของ
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศ รวมทั้งความเดือดร้อนที่เกิดจากผู้อพยพ
หลบหนีเข้าเมืองด้วย โดยการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชาขึ้น มีหลักการ
ที่สำคัญ คือ ดำเนินการไม่ให้ราษฎรละทิ้งหมู่บ้านและละทิ้งพื้นที่บริเวณชายแดน โดยให้ราษฎร
อาศัยอยู่ใกล้ชายแดน ทั้งนี้เพื่อป้องกันฝ่ายตรงข้ามเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณชายแดนที่ไม่มีราษฎร
อาศัยอยู่ได้สะดวกยิ่งขึ้น (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 2528 : 1)

แนวทางการป้องกันประเทศด้านชายแดนไทย - กัมพูชา นั้น รัฐบาลโดยกระทรวง
กลาโหมได้ส่งกำลังทหารเข้าประจำตามแนวชายแดนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กำลัง
ทหารที่เข้าประจำตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา นั้น จะมีกำลังมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ
ประมาณสถานการณ์ การคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ในอนาคต นำไปสู่การวางแผนการใช้กำลัง
ด้วยปัจจัย 4 ประการ (โรงเรียนเสนาธิการทหารบก 2527 : 7) ได้แก่ การกิจ
ข่าวศึก กำลังฝ่ายเราที่มีอยู่ และลักษณะภูมิประเทศ สำหรับลักษณะภูมิประเทศนั้น ประกอบด้วย
ภูมิประเทศสำคัญ (key terrain) การตรวจการณ์และพื้นที่การยิง (observation
and field of fire) การปกปิดกำบังและซ่อนเร้น (cover and concealment)
เครื่องกีดขวาง (obstrucles) แนวทางการเคลื่อนที่ (avenues of approach)
และสิ่งก่อสร้าง (construction) (department of the Army Field Manual.
1967 : 89 -- 91)

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะภูมิประเทศทางทหาร
เป็นปัจจัยที่มีคุณค่าอย่างมาก ด้านจังหวัดปราจีนบุรี เพราะลักษณะภูมิประเทศไม่เอื้อต่อฝ่ายเรา
ในการทำการยุทธทุกประเภท แต่เกื้อกูลต่อฝ่ายตรงข้ามที่จะใช้กำลังรุกเข้าประเทศไทย
และในเวลาเดียวกัน รัฐบาลไทยโดยฝ่ายทหารถือการลดกำลังทหารที่ประจำอยู่ตามแนว
ชายแดนให้มีกำลังเล็กน้อยหรือเหมาะสมกับการแก้สถานการณ์ เพื่อต้องการลดการสูญเสีย
ทรัพยากรของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบประมาณของชาติที่มีความจำเป็นต้องนำไปใช้
เพื่อพัฒนาประเทศ จึงได้เกิดแนวความคิดประสานการพัฒนาเศรษฐกิจกับความมั่นคงเข้าด้วยกัน
โดยเริ่มต้นตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520 - 2524)

มาเน้นหนักมากขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529)

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528 : 23 - 32)

เน้นการระดมทรัพยากรทางเศรษฐกิจสังคมและพัฒนาระบบการป้องกันประเทศ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ในลักษณะ ผักกาด้าง เพื่อเตรียมให้พร้อมทั้งด้านกำลังทหาร กำลังที่จัดแบบทหาร กำลังประชาชนและพัฒนาเสริมสร้างด้านเศรษฐกิจ สังคม บริเวรชายแดนไทย - กัมพูชา ให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ โดยกำหนดน้ำหนักและลำดับความเร่งด่วนที่เป็นจุดและพื้นที่ยุทธศาสตร์ ด้านการประสานแผนและการปฏิบัติต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ และแผนการปฏิบัติการป้องกันประเทศ ให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ด้วยการใช้พลังอำนาจทางการเมือง อำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจทางสังคมและอำนาจทางทหาร เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ เน้นการรวมพลังอำนาจทั้งหมดให้เป็นระบบ ผักกาด้าง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 3 - 4)

การป้องกันประเทศจากการรุกรานของข้าศึก ซึ่งมีกำลังรบหลักเหนือกว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องผนึกทรัพยากรทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นคน เครื่องมือ วัสดุกำลังใจ และอื่น ๆ ที่จะทำให้เกิดอำนาจกำลังรบสูงสุดที่จะใช้ในการป้องกันประเทศ ซึ่งจะต้องทำทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ในการผนึกกำลังต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ เพื่อการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นลักษณะของการสนธิขีดความสามารถในการสู้รบของกำลังต่าง ๆ ที่มีภารกิจมากรฐานการฝึกยุทธโภภณที่แตกต่างกันให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (ชาลิต ยงใจยุทธ ม.ป.ป. : 153 - 155)

1. การแบ่งมอบหน้าที่ของกำลังแต่ละส่วนอย่างแน่ชัด โดยกำหนดภารกิจที่จะต้องปฏิบัติที่แน่นอน ตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดการรุกราน และเมื่อมีการรุกรานของข้าศึกเกิดขึ้นแล้ว
2. การควบคุมบังคับบัญชากำลังต่าง ๆ ในระบบการต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จอย่างมีเอกภาพ โดยกำหนดหรือจัดตั้งหน่วย ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมบังคับบัญชาที่แน่ชัดในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับต่ำสุด

3. พัฒนาขีดความสามารถของกำลังแต่ละส่วนในระบบการต่อสู้แบบ เบ็ดเสร็จ ให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายได้อย่างสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. พัฒนาขวัญและกำลังใจในการสู้รบของกำลังแต่ละส่วนให้ยิ่งเพิ่ม พร้อมทั้งจะเสียสละเพื่อป้องกันประเทศชาติให้รอดพ้นจากการรุกรานของข้าศึก

ทัศนะของ พลเอก วันชัย เรืองตระกูล ได้กล่าวเห็นเกี่ยวกับการสร้างระบบ การป้องกันประเทศในลักษณะอื่น ๆ เพื่อเสริมอำนาจกำลังรบ (วันชัย เรืองตระกูล 2528 : 7 - 8) ดังนี้

1. การขุดคลองทางยุทธวิธี (ชลประทาน) ตลอดแนวชายแดน จังหวัดปราจีนบุรี เป็นเครื่องกีดขวางยานเกราะทุกชนิดของข้าศึก และสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตร และการประมง และทำแนวคันดินขึ้นเป็นแนวกำแพงหลักให้แก่ฝั่งรับหน้า

2. การจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เพื่อจัดตั้งเป็นหมู่บ้านยุทธศาสตร์ ตลอดแนวชายแดนที่ติดต่อกับกัมพูชา โดยมีมุ่งหวังที่จะสร้างความมั่นคงแข็งแรงในการจัดหา ที่อยู่ที่ทำการ ให้ความคุ้มครองปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของคนในหมู่บ้านชายแดนที่อยู่ กระจัดกระจาย ต้องการสร้างความสามัคคี บรรดาทุกชีวิตในหมู่บ้านเหล่านั้น โดยถือผล ประโยชน์ร่วมกัน สร้างความรู้สึกในการที่จะร่วมกันรักษาความมั่นคงเป็นเอกฉันท์ รักษาผืน แผ่นดินไว้ให้ได้ด้วยบรรดาพวกเขาเสียก่อนและทำการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง สร้างอาชีพสร้างงานและสร้างเงินรายได้ให้กับเขา เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นอย่างเห็น ได้ชัด ให้เขาพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อรักษาผืนแผ่นดินส่วนนั้น โดยราษฎรในหมู่บ้านได้รับการฝึกฝน ฝึกอาวุธให้เป็นกำลังส่วนหนึ่งเสริมระบบการป้องกันประเทศให้กับกำลังทหาร

3. การสร้างเส้นทางเพื่อการป้องกันประเทศ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธวิธีของ หน่วยทหารและแผนอพยพพลเรือนของฝ่ายปกครอง

4. การฝึกจัดตั้งไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) พิเศษ เพื่อให้มีขีดความสามารถ ทำสงครามกองโจร สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายเรา โดยการคัดเลือกจากไทย อาสาป้องกันชาติ อาสาสมัครในเขตอำเภอชายแดน ด้วยความร่วมมือจากศูนย์สงครามพิเศษ ให้ดำเนินการจัดตั้ง มีการนัดหมายเรียกพลฝึกซ้อมการปฏิบัติเป็นระยะ ๆ

5. การเตรียมแผนอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่ปฏิบัติการ โดยประสานกับจังหวัด เพื่อลดความสับสนอลหม่านและจะได้ไม่กักขังชาวก่อการร้ายเกี่ยวกับหน่วยทหาร กับลดอันตรายจากการกระทำของฝ่ายข้าศึก

6. การป้องกันการลักลอบส่งยุทธปัจจัยข้ามแดน ด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมาย และใช้อำนาจกฎอัยการศึก เพื่อให้ฝ่ายทหารใช้อำนาจหน้าที่ กำหนดเขตห้ามเข้าชายแดน

ทัศนะของ พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ ได้มีความเห็นเกี่ยวกับการป้องกันชายแดน ว่า (พิจิตร กุลละวณิชย์ 2527 : 4 - 7) การที่จะวางกำลังทหารไว้ตามแนวชายแดน ด้านตะวันออกในพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับลาวและเขมร เป็น 10 ปี จะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและกำลังทหาร ซึ่งควรจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นมากกว่า ด้วยเหตุนี้การแก้ปัญหาในระยะยาว จึงมีแนวความคิดที่สร้างระบบหมู่บ้านป้องกันตนเองขึ้น แต่ขณะนี้ยังไม่ถึงระดับที่เราต้องการ เพราะชาวป้อจ้อยหลายอย่าง ได้วิเคราะห์ว่าในการป้องกันชายแดนให้ได้ผล ต้องมีการสร้างถนนเชื่อมชายแดนในรัศมี 10 - 100 กิโลเมตร รอบประเทศ นอกจากการสร้างหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน สร้างรั้วรอสยามเป็นจุดเฝ้าตาม (strong point) แล้ว จะต้องสร้างแนวหลักเขตปักให้เด่นเด่นชัด ชายแดนกับชุมชนแนวหลักหลักเขตมีเป็น กิโลเมตร แต่บางหลักเขื่อนถูกถอนไป จึงไม่มีความแน่นอน ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรัง แนวป้องกันจะต้องประกอบด้วยแนวสันักแบ่งเขตอย่างชัดเจน โดยปลูกเป็นแนวป่าให้เห็นเป็นทิว เช่น ทิวสน ถัดจากแนวป่าเข้ามาเป็นแนวรั้วผสมกับฉากขัดขวาง มีถนนเข้าไปในที่ทำการของราษฎร อาจทำเป็นป่าไม้โตเร็วหรือถาวร หรือเป็นป่ามะม่วงและอื่น ๆ ซึ่งได้ประโยชน์แก่คนทั้งหมู่บ้าน ลักษณะหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนมีจำนวนตั้งแต่ 100 - 200 หลังคาเรือน แต่ละหมู่บ้านมีการติดต่อสื่อสารกับหน่วยทหารที่อยู่ข้างหลัง ให้ซึ่งหน่วยทหารนี้จะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีอาวุธปืนใหญ่ รถยานเกราะ ช่วยสนับสนุนหมู่บ้านชายแดน หน้าที่ของหน่วยทหารในบริเวณหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนยังจะต้องพัฒนาความอยู่กันดีของราษฎรชายแดน รวมทั้งหาตลาดให้ด้วย หัวใจของแนวความคิดในการแก้ปัญหาชายแดนระยะยาว คือ

1. ทำสิ่งก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นเส้นตมายนแนว ตมายเขตหรือเครื่องเตือนภัย
2. สร้างคนอยู่อาศัยและวางถนนในที่ชายแดน โดยจัดสร้างหมู่บ้านป้องกันตนเอง และให้เขาสามารถป้องกันตนเองเหมือนหมู่บ้านคิบบุตซ์ (Kibbutz) ของประเทศอิสราเอล
3. สร้างความเป็นอยู่ให้มีการกินคืออยู่ที่ ฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีกว่านอกบ้านเรา ก็จะทำให้เลิกการค้าขายสินค้าชายแดนหรือสินค้าภาคนี้

ความสำคัญของหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ก็คือ เป็นมาตรการเสริมกำลังทหารตามแนวชายแดน เพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือกันและป้องกันตนเองในชั้นต้น จากการรุกคืบแดนของกำลังฝ่ายตรงข้าม ด้วยการฝึกอบรมให้มีจิตใจสู้รบ มีความหวงแหนผืนแผ่นดินเป็นสำคัญ การจะพัฒนาเพียงด้านวัตถุอย่างเดียวนั้น แม้จะมีกำลังอาวุธ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มากมายเพียงใดก็ตาม ถ้าหากไม่มีจิตใจสู้รบ และถือว่าการป้องกันประเทศเป็นหน้าที่ของทหาร ตำรวจก็ย่อมไร้ผล ไม่เกิดประโยชน์กับการทุ่มเทงบประมาณจำนวนมาก เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเหล่านั้น (กองทัพภาคที่ 1 2529 : 1 - 2, พิจิตร กุลละวณิชย์ 2529 : 2) จึงต้องฝึกอบรมและเสริมสร้างให้ราษฎรในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีความรู้สึกหวงแหนผืนแผ่นดิน มีจิตใจที่จะต่อสู้เพื่อรักษาสมบัติและผืนแผ่นดินของตนไว้

รัฐบาลโดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาราษฎรไทยอพยพ เนื่องจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไว้เป็นส่วนรวมดังนี้

1. เพื่อทำการจัดสรรที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้แก่ราษฎรบริเวณชายแดนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศ จนต้องอพยพจากถิ่นเดิม รวมทั้งที่กระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่อิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และต่อแหลมต่อการรุกรานของกำลังจากภายนอกประเทศ ให้มารวมตัวกันจัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นใหม่

2. เพื่อทางราชการจะได้เตรียมมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ราษฎรอย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็จะสร้างสมรรถภาพให้ราษฎรรวมตัวกันในด้านยุทธวิธีในการป้องกันตนเองและป้องกันเหตุร้ายได้ในระดับหนึ่ง

3. เพื่อการพัฒนาอาชีพ โดยยึดความเหมาะสมของกลุ่มเกษตรกรหลังจากที่มีความมั่นคงดีแล้วให้เปลี่ยนเป็นรูปสหกรณ์

4. เพื่อให้ราษฎรได้พัฒนาการปกครองและการบริหารหมู่บ้านในแนวทางประชาธิปไตย โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522

5. เพื่อสร้างฐานศักดิ์กั้นการเข้ามำก่อการร้ายของกองกำลังภายนอกประเทศ และป้องกันการแทรกซึมก่อทำลายของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และเพื่อให้ราษฎรได้เป็นฐานมวลชนของฝ่ายเรา

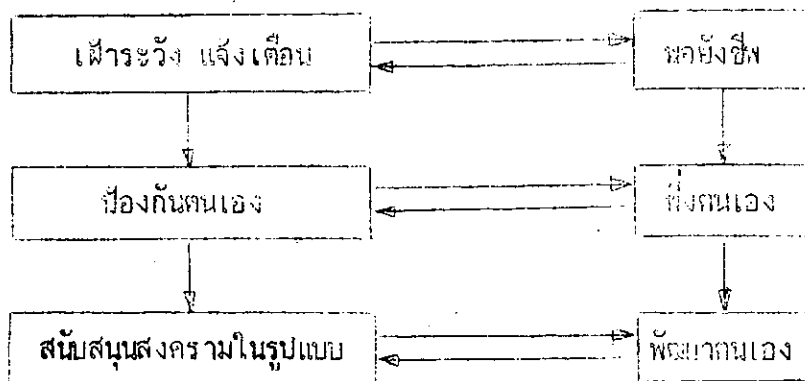
6. เพื่อให้ดำเนินการเสริมสร้างความมั่นคงด้วยการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและจิตวิทยาให้ราษฎรในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ มีขวัญและจิตสำนึกในการปกป้องและต่อสู้เพื่อรักษาผืนแผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัยและทำกินของตนเอง

7. เพื่อให้ราษฎรมีส่วนช่วยเหลือตนเองมากที่สุด โดยทางราชการเป็นผู้ให้คำแนะนำและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ๑ ในกรณีที่ราษฎรไม่สามารถทำหรือจัดหาเองได้ และจัดให้มีชุดเจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานต่าง ๆ จนกว่าจะจบสิ้นตามโครงการ

การดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนเป็นการจัดหมู่บ้านที่ได้รับ การจัดตั้งทั้งหมดเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพย.) ในที่สุด และจะพัฒนาให้ สูงกว่าหมู่บ้าน อพย. ปกติ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนในลักษณะผสมผสานไว้ 3 ระดับ คือ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2529 : 35)

ระดับบรรลัทธิประสงคด้านความมั่นคง

ระดับบรรลัทธิประสงคด้านเศรษฐกิจสังคม

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิระดับบรรลัทธิประสงคของการพัฒนาบ้านเืองกับตนเองในลักษณะ

ผสมผสาน 3 ระดับ

รัฐบาลไทยโดยมกิดะรัฐมนตรี เมื่อ 11 เมษายน 2521 ได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาการอพยพไทยอพยพเนื่องจากผลกระทบของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศ โดยกระทรวงการโหมร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเป็นหลัก ในการกำหนดมาตรการป้องกันชายแดนไทย กล่าวคือ ฝ่ายทหารได้เสนอแนวความคิดในการป้องกันแบบผกักกำลัง ด้วยการใช้อำนาจทุกฝ่ายทั้งทหาร ตำรวจและพลเรือน เพื่อใช้ในการป้องกันประเทศ โดยฝ่ายทหารเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติในด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี จึงได้เกิดความคิดในด้านมาตรการป้องกันขึ้น ด้วยวิธีการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดนในบริเวณพื้นที่ที่มีเหตุการณ์และบริเวณพื้นที่ซึ่งคาดว่าจะมีเหตุการณ์ในทำนองนี้เกิดขึ้น

หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนระยะเริ่มแรก

สถานการณ์รุนแรงตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา ในช่วงปี 2518 - 2520 ที่กล่าวมาข้างต้น รัฐบาลในยุคนั้นจึงได้กำหนดนโยบายช่วยเหลือราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และกำลังจาก

ภายนอกประเทศ รวมทั้งปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่อยู่บริเวณตามแนวชายแดนขึ้น

จากนโยบายข้างต้น กองทัพอากาศที่ 1 และคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตของกองทัพอากาศที่ 1 จึงได้ริเริ่มจัดทำโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนบ้านทัพไทย ตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี ขึ้นเป็นโครงการนำร่อง (pilot project) โครงการแรกของประเทศไทย โดยรวบรวมราษฎรที่อพยพหนีภัยจากการโจมตีของทหารกัมพูชา เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2520 การดำเนินงานดังกล่าวนี้มีฝ่ายทหารเป็นหลักในการวางแผนและแนวทางการจัดตั้งหมู่บ้าน ได้ถือหลักการตามโครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อปท.) มาเป็นแนวทาง ที่ถือ มีการฝึกอบรมเพื่อการรักษาความปลอดภัยควบคู่ไปกับการพัฒนาบริการ และได้เพิ่มบทบาทในส่วนของการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในหมู่บ้าน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวได้เริ่มตั้งแต่ 22 กรกฎาคม 2521 และหน่วยทหารของกองทัพอากาศที่ 1 เป็นหน่วยแรกที่เข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านดังกล่าว (สาร.มก.ทหารสูงสุด 2521 : 2 - 3) ต่อมาคณะรัฐมนตรีในขณะนั้นได้อนุมัติให้จัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ 3 ตุลาคม 2521 ในเขตของกองทัพอากาศที่ 1 ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งจำนวน 35 หมู่บ้าน อยู่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี 26 หมู่บ้าน จันทบุรี 5 หมู่บ้าน และตราด 4 หมู่บ้าน (สาร.มก.ทหารสูงสุด 2521 : ไม่มีเลขหน้า)

ในระยะเริ่มแรก หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ยังไม่สามารถกำหนดรูปแบบที่แน่นอนได้เนื่องจากสถานการณ์ชายแดนในขณะนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องกระทำอย่างรีบเร่ง เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง ยิ่งไปกว่านั้นการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งยังเต็มไปด้วยความยากลำบากกว่าการพัฒนาหมู่บ้านโดยทั่วไป คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตของกองทัพอากาศที่ 1 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ที่การเป็นหน่วยระบบพัฒนา 2 ทักษะ คือ

1. หลักการป้องกันหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดตั้งหมู่บ้านหรือจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ให้เหมาะสมกับการระวังป้องกัน หรือให้เป็นฐานปฏิบัติการได้ และมีกองรมให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถป้องกันตนเองตามฐานะที่พึงจะมีไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง

2. หลักการพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานหมู่บ้านที่เป็นเป้าหมายในการจัดตั้ง โดยให้ราษฎรได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำแผนพัฒนาและดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน สำหรับการฝึกอบรมราษฎรนั้นได้กำหนดหลักสูตรเพื่อมุ่งพัฒนาประชาชนให้สามารถป้องกันตนเองและพัฒนาหมู่บ้านไปพร้อมกัน แต่เป็นหนักในด้านการป้องกันตนเอง ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด 2527 : 1)

หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนระยะที่สอง

ในปลายปี 2522 ประเทศเวียดนามได้ส่งกำลังเข้ายึดครองกัมพูชา เป็นผลให้กองกำลังของ เขมรสามฝ่ายได้เปลี่ยนไปสู้รบกับทหาร เวียดนามและได้ลดการโจมตีฝ่ายไทย ในขณะที่เดียวกันกองกำลังฝ่ายทหารกัมพูชาและผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ก็ได้เปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ยุทธวิธีในการต่อสู้ใหม่ ทำให้ลักษณะของสถานการณ์ชายแดนไทย - กัมพูชาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถึงอย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยยังคงมีนโยบายให้ดำเนินการตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ต่อไปอีก และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการได้เสนอให้จัดตั้งหมู่บ้านตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองเพิ่มเติม เมื่อปี 2524 อีกจำนวน 11 หมู่บ้าน ในเขตของอำเภอดาพระยา อำเภอรัญประเทศ และกิ่งอำเภอลองหาด จังหวัดปราจีนบุรี

สำหรับรูปแบบการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนนั้น คณะกรรมการแก้ไขปัญหาราษฎรไทยอพยพเนื่องจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากภายนอกประเทศ ซึ่งแต่งตั้งโดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี และคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ จากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง โดยให้ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นสำนักงานเลขานุการฯ ซึ่งในขณะนั้นมี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ในฐานะที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานคณะกรรมการดังกล่าว ได้เสนอรูปแบบของหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ซึ่งประกอบไปด้วยระบบการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ระบบ คือ (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 2528 : 4)

1. ระบบประชากร หมายถึง การรวบรวมราษฎรที่อาศัยอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ลุ่มแหลมต่ออันตรายนริเวณชายแดนมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดตั้งใหม่ใกล้หมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่เดิมหรืออาศัยในหมู่บ้านที่มีอยู่แล้ว
2. ระบบป้องกัน ได้แก่ การจัดให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถป้องกันตนเองและหมู่บ้านจากภัยของฝ่ายตรงข้ามได้ในขั้นต้น
3. ระบบการพัฒนา ได้แก่ การย้ายเหลือราษฎรให้มีที่อยู่อาศัยและทำกินเป็นของตนเอง เพื่อยุติฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นจะได้รักถิ่นที่อยู่อาศัย หลักการคือไม่พยายามให้ราษฎรละทิ้งหมู่บ้านละทิ้งชายแดนให้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงชายแดน เป็นต้น

การดำเนินการพัฒนาตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จึงได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามแนวทางที่กำหนดขึ้นใหม่ ทั้งที่ดำเนินการมาแล้วและที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งใหม่ด้วย และเมื่อมีการดำเนินการดังกล่าวไว้ระยะหนึ่ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด จึงจัดทำโครงการวิจัยสำรวจทัศนคติและประเมินผลระบบป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ในปี พ.ศ. 2527 โดยเน้นการวิจัยเฉพาะระบบป้องกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีขวัญและกำลังใจต่อการช่วยเหลือป้องกันประเทศได้ แต่ยังไม่แน่ใจว่าฝ่ายตรงข้ามจะทำการรุกรานไทยเมื่อใด ประชาชนรอพึ่งกำลังทหารในการป้องกันหมู่บ้าน (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด 2527 : 108 - 110) จากผลการวิจัยดังกล่าวยังไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าระบบของหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการใช้หมู่บ้านป้องกันตนเองเป็นกำลังส่วนหนึ่งตามแนวความคิดของการป้องกันประเทศแบบเบ็ดเสร็จที่มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

หมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดนระยะที่สาม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 สถานการณ์ชายแดนไทย - กัมพูชา ในลักษณะการรุกคืบ เขตแดนเริ่มเบาบางลง แต่สถานการณ์สู้รบในประเทศกัมพูชาระหว่างเขมรสามฝ่ายกับ เวียดนามเฮงสัมริน ได้ทวีความรุนแรงขึ้น กลุ่มเขมรสามฝ่ายได้เตรียมทางการเมืองระหว่าง ประเทศ จึงทำให้ฝ่ายเวียดนามเพิ่มกำลัง เพื่อที่จะกวาดล้างฝ่ายรัฐบาลผสมให้หมดสิ้น แต่สงครามก็ยังคงยืดเยื้อต่อไป รัฐบาลไทยโดยฝ่ายทหาร จึงได้ประเมินสถานการณ์ที่ผ่านมา และมีความเห็นว่าสถานการณ์ชายแดนไทย - กัมพูชา ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การปะทะ ของฝ่ายเราค่อยลง การเปลี่ยนแปลงที่ตั้งทหารของเขมรสามฝ่ายและเวียดนาม ทำให้เกิด ความปลอดภัยลงบ้างตามชายแดน เป็นโอกาสที่ฝ่ายเราสามารถปรับกำลังและการวางกำลัง ในการป้องกันประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ขึ้น เพื่อเสริม ความมั่นคงตามแนวชายแดนบริเวณที่ยังว่างเปล่าไว้เขตชายแดนเพิ่มขึ้น ซึ่ง พลตรี พิจิตร กุลละวณิชย์ ในขณะดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองกำลังบูรพา ซึ่งเป็นหน่วย เฉพาะกิจที่ประกอบกำลังขึ้นให้เป็นหน่วยในสังกัดบัญชาการกองกำลังภาคที่ 1 และได้มอบภารกิจ ป้องกันประเทศในเขตจังหวัดปราจีนบุรี จึงได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบหมู่บ้านป้องกัน ตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ในลักษณะเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนในขั้นที่ว่างเปล่า ตามชายแดน และได้สำรวจพบว่าการดำเนินการช่วยเหลือราษฎรที่นำพาประสบความสำเร็จ ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถจะนำหมู่บ้านป้องกันตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และต้องเสียพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรตั้งแต่แนวคลองชลประทานไปถึงแนวชายแดนประมาณ 200,000 ไร่ เพราะราษฎรไม่กล้าออกไปประกอบอาชีพและแนวพรมแดนก็ยากแก่การสังเกต ว่าบริเวณใดเป็นเขตไทยหรือกัมพูชา และจากการวิจัย พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านป้องกัน ตนเองชายแดนบางหมู่บ้านรายได้พอประมาณ บางหมู่บ้านรายได้ค่อนข้างสูง และมีความรู้สึก อยากร่วมต่อสู้ป้องกันหมู่บ้าน แต่บางหมู่บ้านได้มีการเตรียมพร้อมที่จะป้องกันหมู่บ้าน เพราะ ความโกรธแค้นเกลียดชังเขมรแดงที่มาทำร้าย บางหมู่บ้านรู้สึกเสียขวัญและกำลังใจ (สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2528 : 2 - 6) กองกำลังบูรพาจึงได้เสนอรูปแบบหมู่บ้านป้องกันตนเองเสริมความมั่นคง

ตามแนวชายแดนไทย -- กัมพูชา มี 2 ระบบหลัก คือ (กองกำลังบูรพา กองทัพภาค
ที่ 1 : 1 - 3)

1. ระบบการป้องกันประกอบด้วย การป้องกันตามแนวชายแดน การป้องกันหมู่บ้าน
และการป้องกันทางทหาร และให้สามารถนำหมู่บ้านเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดใน
การป้องกันประเทศ กล่าวคือ

1.1 การป้องกันตามชายแดน ได้แก่ การใช้พื้นที่ชายแดนด้วยการปลูกป่า
ตามแนวเขตแดน สร้างเครื่องกีดขวางที่เป็นธรรมชาติและเครื่องกีดขวางที่สร้างขึ้น เช่น
รั้วลวดหนาม สนามทุ่นระเบิด การสร้างถนนแนวชายแดน การปลูกไม้โตเร็ว เป็นต้น

1.2 การป้องกันหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถป้องกัน
ตนเองและหมู่บ้านจากภัยของฝ่ายตรงข้ามได้ไม่เสียเลือดเนื้อ โดยการสร้างที่หลบภัยในหมู่บ้าน
หอกระจายข่าว วิทยุติดต่อดสื่อสารกับหน่วยทหาร เพิ่มมาตรการการป้องกันสามารถใช้อาวุธพิเศษ
ได้ เช่น ปืนกล เครื่องยิงลูกระเบิด เป็นต้น และให้ราษฎรรู้จักยุทธวิธีของหน่วยทหารขนาด
เล็ก จัดตั้งหมู่บ้านอาสาสมัครทางทหารกองหนุน ทางไปรษณีย์เก็บรักษาบัตรประชาชนสำเนาและ
วางแผนแผ่นดิน

1.3 การป้องกันทางทหาร โดยใช้กำลังการก่อวินาศกรรมกำลังในพื้นที่จะ
กองบรรณาธิการในการป้องกันประเทศ ใช้การฝึกอบรมราษฎรในหมู่บ้านป้องกันตนเองมาร่วม
ในการต่อสู้ รวมทั้งกำลังกองทหารที่อยู่ใกล้เคียง โดยให้การก่อวินาศกรรมให้สามารถรับการ
แจ้งเตือนการเข้ามาของข้าศึก จากหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดนได้ และเพิ่มเติม
การเฝ้าตรวจทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับหน่วยทหาร

2. ระบบการพัฒนาสมบูรณ์ในตัวเอง ได้แก่ การช่วยเหลือราษฎรให้มีที่อยู่อาศัย
และที่ทำกินเป็นของตนเอง ยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น การปลูกฝังให้เป็นคนรักถิ่นที่อยู่อาศัย
การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ การศึกษา การอนามัยและการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนรายได้
จักให้มีระบบตลาดหรือระบบอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตที่ออกจากหมู่บ้าน จัดให้มีแหล่งน้ำ
เพื่อการเกษตร

กองกำลังบูรพา กองทัพบกที่ 1 ได้เสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ตามแนวความมั่นคงใหม่ จำนวน 20 หมู่บ้าน ซึ่งบางหมู่บ้านจำเป็นต้องขออนุญาตสร้างบ้านเรือน จัดตั้งหมู่บ้านใหม่ และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2528

อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบถึง 3 รูปแบบในระยะเวลาเพียง 6 - 7 ปี ถึงที่ใดกล่าวมาน่าจะเนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ชายแดนไทย - กัมพูชา กับสถานการณ์ การสู้รบภายในประเทศกัมพูชา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการรักษา ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในและภายนอกประเทศของไทยโดยตรงอยู่ตลอดเวลา ถึงที่ได้มีการทหารท่าหนึ่งได้วิเคราะห์ถึงสถานการณ์ดังกล่าวไว้ว่า "ปัญหาทางการเมือง การทหารที่เกิดขึ้นในกัมพูชาน่าจะเสร็จสิ้นลงในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง" ดังนี้

(ทิจิตร กุลละวณิช 2527 : 5)

1.1 เวียดนามยึดครองกัมพูชาได้โดยสิ้นเชิง หรือ

1.2 เขมรสามฝ่ายสามารถผลักดันไม่ว่าด้วยการ เมืองระหว่างประเทศ หรือกำลังทหารหรือทั้งสองอย่าง

1.3 กัมพูชาต้องแบ่งเป็นกัมพูชาตะวันออกและตะวันตก

2. การคาดหวังในลักษณะของรูปแบบที่ว่าจะเกิด ซึ่งเกิดจากประสบการณ์แต่ไม่ได้ ศึกษาวินิจฉัยอย่างกว้างขวางของการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองที่ผ่านมาในแต่ละช่วง จึงทำให้ การกำหนดรูปแบบแต่ละครั้งขาดหลักประกันที่ชัดเจน และไม่สามารถประเมินได้ว่าแต่ละ รูปแบบนั้นมีความเป็นไปได้ และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่ง ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ และเป็นจุดวิกฤติของการพัฒนาตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเอง ชายแดนไทย - กัมพูชา ซึ่งมีการทุ่มเทงบประมาณทรัพยากรบุคคลไปเป็นจำนวนมาก และ จากการสำรวจพบว่าหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบรรดานักวิชาการต่าง ๆ มีการ ประเมินโครงการน้อยมาก ถึงแม้ว่าจะมีการสำรวจและประเมินอยู่บ้าง ยังไม่มีผู้ใดจะสามารถ สรุปผลการวิจัยว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด รูปแบบของหมู่บ้าน

ป้องกันตนเองแบบใดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้โดยแนชัด

ความจำเป็นที่ต้องประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา
สรุปได้ดังนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ชายแดน จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ให้มีความพร้อมถึงวัตถุประสงค์สูงสุด ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีใครบอกได้ว่าถึงวัตถุประสงค์สูงสุดหรือยัง

2. ความคาดหวังของฝ่ายทหาร จะใช้หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ให้เป็นประโยชน์ในทางทหารนั้น ยังไม่มีใครบอกได้ว่าจะใช้ประโยชน์ได้แค่ไหนระดับใด และยังไม่ทราบว่า การจะพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนให้ไปสู่สิ่งที่คาดหวังนั้น จะพัฒนาไปได้อย่างไร

3. ความจำกัดในด้านงบประมาณของชาติที่จะห่มเห เพื่อให้เกิดกิจกรรมการพัฒนา เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ั้น มีความจำกัด จึงจำเป็นต้องเลือกสรรเฉพาะกิจกรรมพัฒนาที่มีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ควรต่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การประเมินโครงการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ที่สมควรประเมินให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ แต่ในการประเมินครั้งนี้มีความจำกัดในเรื่องเวลาและงบประมาณ จึงกำหนดขอบเขตการประเมินให้เหมาะสมกับปัจจัยดังกล่าว และเพื่อประโยชน์ในการศึกษาโดยเฉพาะ

ตอนที่สอง การพัฒนาหมู่บ้าน : หลักและวิธีการพัฒนาหมู่บ้าน

แนวทางการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านการธุรกิจและภาวะมั่นคง ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดแนวทางไว้ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 ที่จะแก้ไข้ปัญหาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประสานแผนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนการพัฒนาด้านความมั่นคง โดยมีนโยบายที่ชัดเจนขึ้น มีแผนการที่จะสามารถกำหนดเป้าหมาย ถัดปัญหาภัยคุกคามเร่งแก้ ปัญหาและลดความยากจนในชนบท และเพื่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

ที่สำคัญที่สุดต้องมีแผนการที่จะสามารถบรรลุเป้าหมาย ใต้ระเทศอยู่ในสภาพพร้อมที่จะรับภัยคุกคามจากภายนอกและสามารถรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติให้ได้อย่างมั่นคง โดยจะสร้างคุณภาพทางด้านการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมและรักษาความมั่นคงแห่งชาติโดยมุ่งประสานแนวทางทั้งสองประการเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด โดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลัก คือการรักษาเสถียรภาพของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 360)

ปัจจุบันได้มีหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ได้มุ่งดำเนินการพัฒนาชนบทมากขึ้น แต่การดำเนินการนั้นต่างก็มักถือปรัชญาแนวคิดและความเชื่อในการพัฒนาชนบทที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเรายังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดลงไปได้ว่ายุทธวิธีใดเหมาะสมในการแก้ปัญหาชนบทที่เป็นที่ที่ชนบททั่วไป และชนบทความแนวชายแดน และเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับประเทศไทยที่ควรแสวงหาวิธีในการพัฒนาชนบทที่เหมาะสม (ยุวฉม์ วุฒิมณี 2526 : 33 - 37) การดำเนินการและกิจกรรมการพัฒนา ถ้าหากจะแบ่งหน่วยงานราชการฝ่ายพลเรือนกับหน่วยงานฝ่ายทหารและองค์กรเอกชนต่าง ๆ แล้ว ได้มีการดำเนินการพัฒนาชนบทไว้ในหลายรูปแบบ ทั้งในลักษณะที่กฎหมายรองรับและรูปแบบอื่น ๆ เช่น นิคมสร้างตนเองของกรมประมงจังหวัดราชบุรี หมู่บ้านป่าไผ่ของกรมป่าไม้ หมู่บ้านสหกรณ์สมบูรณ์แบบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท หมู่บ้านสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของกองทัพบก และกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ สำนักบัญชาการทหารสูงสุด (กรมกลาง) หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนของศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุด หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและกระทรวงมหาดไทย หมู่บ้านทหารผ่านศึกขององค์การทหารผ่านศึก โครงการพัฒนาชนบทภาคของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ โครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสร้างงานในชนบทและหม้ออาสาหมู่บ้าน (มอบ.) ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสข.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โครงการและกิจกรรมเหล่านี้โดยหลักการแล้วมุ่งที่จะประสานกันทั้งแนวความคิดและการปฏิบัติ

บางโครงการที่มุ่งที่จะพัฒนากำลังการพัฒนาจากหน่วยงานองค์การต่าง ๆ เป็นการผสมผสานความคิด วิธีการและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสมรรถภาพคน การพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองสามแนว เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : VI.- 1)

การพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงขององค์กรฝ่ายทหาร ภายใต้ปรัชญาที่ว่า "ความสงบนำพาสันติสุข" ดังนั้นแนวทางการพัฒนาใด ๆ จึงมุ่งจัดกิจกรรมที่ให้แก่ราษฎรก่อนที่จะนำกิจกรรมทางเศรษฐกิจลงไป ปรากฏการณ์ที่ฝ่ายทหารจึงดำเนินงานพัฒนาด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไป 3 ประการ คือ

1. การพัฒนากำลังคนเพื่อการสนับสนุนกำลังหลัก และการป้องกันตนเอง
2. การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมควบคู่กับการกวาดล้างและปราบปราม
3. การพัฒนาเศรษฐกิจและการป้องกันตนเองเพื่อการเตรียมพร้อมในพื้นที่ชายแดน

จากวัตถุประสงค์ทั่วไปดังกล่าว สามารถพิจารณาารูปแบบโครงการของหน่วยทหารออกไป 3 รูปแบบ ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : VI.2 - VI.50)

1. การพัฒนาตามกำลังคนในพื้นที่ฝ่ายทหารตามแนวชายแดน โดยการจัดตั้งองค์กรทั้งทหารและองค์กรเพื่อการป้องกันตนเองของประชาชนที่สำคัญ คือ

1.1 โครงการอาสาสมัครทหารพราน (อส.ทพ.) เป็นการพัฒนากำลังประจำถิ่นที่สามารถปฏิบัติการรบแนวเขต และเฝ้ากำลังที่สามารถทดแทนกำลังรบหลักได้

1.2 โครงการไทยอาสาป้องกันชาติ (ทอ.ป.ช.) เป็นการพัฒนากำลังประชาชนให้มีความสามารถเป็นกำลังป้องกันตนเอง และช่วยโครงการพัฒนา ภายใต้ระบบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ร.ก. 2521

1.3 โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เป็นการพัฒนากำลังประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ภายใต้พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ร.ก. 2522

2. การพัฒนาชนบทของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2505 เพื่อให้สนับสนุนหรือบุกเบิกงานพัฒนาในพื้นที่ที่เปราะบางหรือ หรือ เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการสู้รบที่หน่วยงานอื่นไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้ โดยปกติจะเข้าไปดำเนินการควบคุมหรือควบคุมการปรามปรามได้บรรลุผลในระดับหนึ่งแล้ว มีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม โครงการส่งเสริมการครองชีพของประชาชน โครงการขยายผลองค์กรปิติน โครงการบรรเทาทุกข์และให้ความช่วยเหลือราษฎร โครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมเยาวชน เป็นต้น

3. โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน เป็นการดำเนินการเพื่อที่จะประสานเครื่องมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสอดคล้องกับการดำเนินการทางทหาร เป็นการฝึกกำลังความร่วมมือทั้งหน่วยงานพลเรือน ทหารและประชาชน เช่น โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง (ลักษณะสมบูรณ์แบบ) ในพื้นที่ชายแดน ซึ่งแต่ละโครงการมักจะประกอบไปด้วย กิจกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การผลิต การส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น กิจกรรมด้านการเตรียมพร้อมในการป้องกัน เช่น ระบบการป้องกันภัยหมู่บ้าน เป็นต้น และกิจกรรมด้านส่งเสริมการบริการ เช่น สาธารณูปการ และอาหารในยามขาดแคลน เป็นต้น

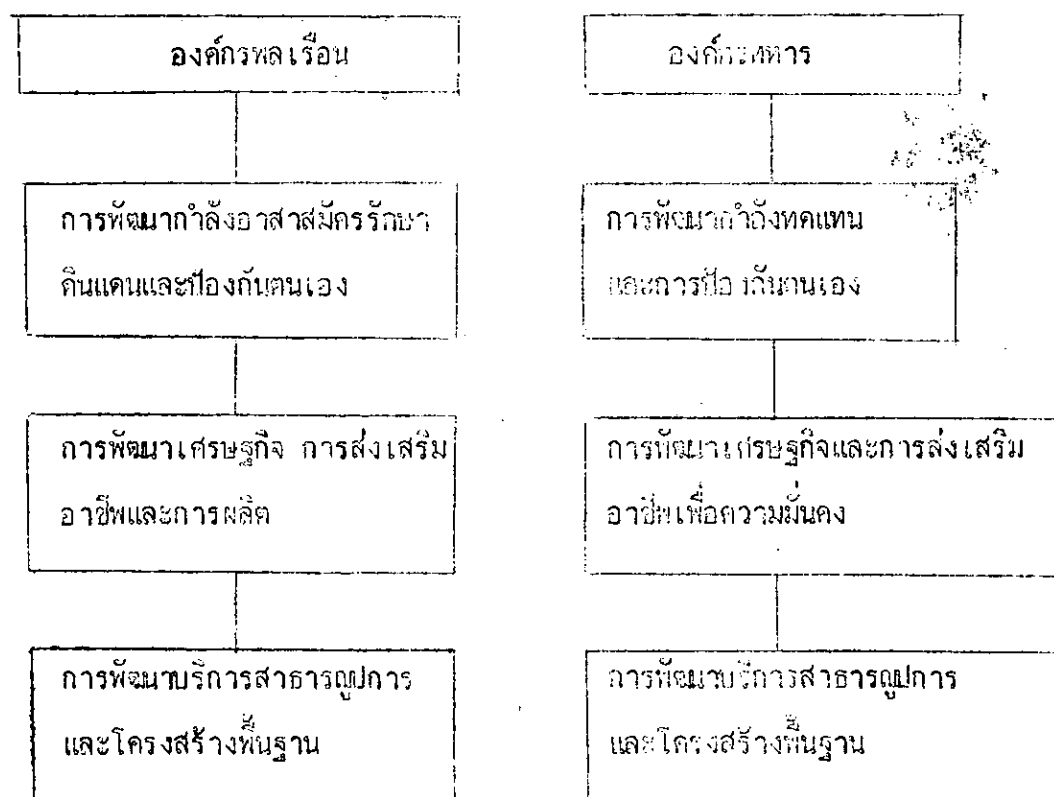
การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงขององค์กรฝ่ายพลเรือนตามพื้นที่ชายแดน สามารถจะแยกประเภทได้ดังนี้

1. โครงการอาสารักษาดินแดน หรืออาสาสมัครรักษาดินแดนจังหวัด (อสง.) อาสาสมัครรักษาดินแดนอำเภอ (อสอ.) เป็นกำลังประจำถิ่นในรูปแบบกำลังกึ่งทหาร อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2524

2. โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อวป.) เป็นการผสมผสานโครงการด้านพัฒนาบริการ ซึ่งฝ่ายพลเรือนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานและการรักษาความปลอดภัย ซึ่งฝ่ายทหารรับผิดชอบดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522

3. โครงการพัฒนาภาคี โดยการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอประจำปี หรืออาจเป็นโครงการพัฒนาเฉพาะของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาชนบทยากจน โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท โครงการจัดนิคมสร้างตนเองของกรมประชาสงเคราะห์ เป็นต้น

ดังนั้นลักษณะกิจกรรมหลักในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านตะวันออก สามารถกำหนดเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : VI. - 14)

การสงเคราะห์พิเศษ

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิเปรียบเทียบลักษณะกิจกรรมหลักโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ
และความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

ตอนที่สาม การประเมินโครงการ : วิธีการ และเกณฑ์ในการประเมิน

กรอบทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจในเบื้องต้น และเชื่อมโยงมาสู่กรอบความถนัดของการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา เพราะการประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบว่า การดำเนินงานได้ผลอย่างไรหรือไม่ ให้การตรวจสอบการดำเนินงานทุกชั้นตอนว่ามีจุดที่จุดบกพร่องอย่างไร และผู้รับผิดชอบโครงการควรแก้ไข สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินของโครงการที่ในปัจจุบันและการปรับปรุงโครงการในอนาคต ให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี 2524 : 221 - 222)

การประเมินโครงการมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารโครงการ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก เป็นบทบาทในการประเมินผลย่อย (formative role) ซึ่งเป็นการประเมินที่จัดขึ้นในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ เช่น การประเมินความต้องการและการประเมินกระบวนการปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ เพราะการประเมินในลักษณะนี้ช่วยให้ข้อมูลย้อนหลังกลับที่สามารถนำไปใช้พิจารณาว่า มีข้อบกพร่องในส่วนใดกันที่จะได้แก้ไขให้ทันเวลาที่ ประการที่สอง เป็นบทบาทในการประเมินผลสรุป (summative role) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเมื่อการดำเนินงานโครงการได้สิ้นสุดลงแล้ว เช่น การประเมินประสิทธิผล และการประเมินผลที่ได้รับและการประเมินผลกระทบเหล่านี้ เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่า การตรวจสอบประสิทธิผล ตลอดจนการค้นหาค่าส่วนที่เกินของโครงการ (Worthen and Sander. 1973 : 63 - 64 citing Scriven. 1983)

ซีซแมน (Suchman. 1967 : 29 - 31) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริง (actual results) กับผลที่คาดว่าจะได้รับ (expected results) ซึ่งเป็นการวัดความสำเร็จจากการดำเนินงานโดยพิจารณาจุดมุ่งหมาย และเป็นการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ซึ่งเกิดจากกิจกรรมบางประเภทที่มุ่งให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าประสงค์ที่ปรารถนา

เวสส์ (Weiss, 1972 : 4) ให้ความหมายในลักษณะมองจุดหมายว่าการประเมินผลเป็นการวัดผลกระทบของโครงการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในฐานะเป็นบรรทัดฐานนำไปสู่การตัดสินใจ เกี่ยวกับโครงการและปรับปรุงโครงการในอนาคต

อัลคินให้ความหมายว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการของการกำหนดขอบเขต การตัดสินใจ การเลือกข้อมูลที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานสรุปข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านใช้ในการตัดสินใจได้ใช้ในการเลือกแนวทางปฏิบัติ เป็นความหมายที่เห็นในเรื่องตัดสินใจ (Weiss, 1972 : 107 citing Alkin, 1969)

นิตา ชูโต (นิตา ชูโต 2527 : 8) ได้สรุปประเด็นในการให้ความหมายของซัชแมน (Suchman) สคริฟเวน (Scriven) และรูทแมน (Rutman) ไว้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคทางด้านสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริง และเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการเพื่อให้การตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการประสบความสำเร็จตรงกับวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

สมพร แสงชัย (สมพร แสงชัย 2520 : 3) ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีความก้าวหน้าไปแค่ไหน มีปัญหาในทางปฏิบัติอย่างไร บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้หรือไม่ หรือมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไรบ้าง

การประเมินผลเกี่ยวกับการศึกษาว่าโครงการหรือแผนงานได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ทั้งในระหว่างการปฏิบัติงานตามแผนและภายหลังงานเสร็จสิ้นแล้ว งานแรกของการประเมินผล คือการศึกษาว่าวัตถุประสงค์ของโครงการคืออะไรบ้าง และกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้นให้เฉพาะเจาะจงและชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการวัดผล (สุนทร เกิดแก้ว 2520 : 24 อ้างอิงมาจาก Weiss and Dror, n.d.) การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับ หรือบ่งชี้ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่จริง

(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ : 98)

✓การประเมินผลโดยความหมายแล้วมีลักษณะที่ละเอียดซับซ้อนกว่าการประเมิน
ติดตามผล เพราะการประเมินผลนั้นหมายถึง (บุ๊คส์ วุฒิมณี 2524 : 4) การจัด
เก็บข้อมูลในการดำเนินงานตามโครงการในทุกรูปแบบทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตาม
โครงการ เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลทุก ๆ ด้านมาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ
และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานตามโครงการในทุกขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดปัญหา
ข้อขัดข้องและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ขั้นตอนต่อไปในอนาคต
ดังนั้น การประเมินผลจึงมีความหมายเสมือนกระจกเงาที่ส่องให้ผู้ปฏิบัติงานได้สามารถมองเห็น
จุดดีเด่นของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในทุก ๆ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับโครงการและขณะ
เดียวกันยังสามารถชี้ให้เห็นจุดดีเด่นของขั้นตอน และปัจจัยรวม ๆ ของการดำเนินงานตาม
โครงการด้วย และหากมีการกำหนดวิธีการประเมินที่ดี ยังสามารถชี้มูลเหตุของปัจจัยที่เป็นตัว
ทำให้เกิดข้อดีข้อเสียในการดำเนินงาน กล่าวคือ ผู้บริหารสามารถรู้ข้อดีข้อเสียในขั้นตอน
การวางแผนการวางโครงการ การดำเนินงาน และยังสามารถคาดคะเนผลกระทบที่จะเกิด
ในอนาคต อันเนื่องมาจากโครงการด้วย

✗คำว่าประเมินโครงการเป็นการรวมความหมายของคำว่าประเมินกับคำว่า
โครงการเข้าด้วยกัน จากคำนิยามดังกล่าวพอจะชี้ให้เห็นได้ว่าการประเมินโครงการมี
ความหมายที่เป็นลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การประเมินโครงการ มีความหมายที่ผิดแผกแตกต่างกันไปตามลักษณะ
ความหมายของการประเมิน (evaluation)
2. โครงการจะมีความหมายทั้งในระดับกว้างและระดับแคบ กล่าวคือ ระดับกว้าง
นั้นโครงการ (program) จะเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่ประกอบด้วยโครงการ (project)
ย่อย ส่วนในระดับแคบนั้นโครงการ (project) เป็นกลุ่มของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น
เพื่อการบรรลุเป้าหมายบางอย่าง

การประเมินโครงการมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 7 ประการ คือ (Steele. 1973 :

1. การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการมากกว่าเป็นแค่เพียงวิธีการหรือมีลักษณะเป็นการทั่วไป (generic) มากกว่าเจาะจงเฉพาะ (specific) เนื่องจาก การพิจารณาว่าการประเมินโครงการ เป็นแค่เพียงวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น นับว่าแคบเกินไป เพราะโครงการในปัจจุบันมีลักษณะและขอบเขตที่กว้างขวางมาก ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องพิจารณาว่าการประเมินโครงการเป็นกระบวนการใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 ในฐานะที่เป็นกระบวนการของการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานเพื่อการเปรียบเทียบ ตลอดจนการบรรยายผลที่เกิดจากโครงการ ซึ่งเน้นในเรื่องการตัดสินใจและหาข้อสรุปเกี่ยวกับผลของโครงการ เพื่อการนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินงานในอนาคต

1.2 ในฐานะที่เป็นกระบวนการของการใช้ข้อมูลประกอบการเปรียบเทียบหาแนวทางเลือกปฏิบัติที่เหมาะสมเน้นในเรื่องการแสวงหาแนวทางเลือกและการใช้เกณฑ์ประเมินเพื่อช่วยในการเลือกแนวทางเหล่านี้

2. การประเมินโครงการมีความหมายและขอบเขตกว้างไม่กว่าการตรวจสอบการบรรลุจุดหมายของโครงการ ในอดีตที่ผ่านมาการประเมินโครงการมักจะมีจุดหมายที่สำคัญอยู่ที่การตรวจสอบว่าโครงการนั้นได้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด แต่ในปัจจุบันได้มีการขยายแนวคิดของการประเมินโครงการออกไป มิใช่เพียงแค่ดูที่จากจุดหมายเท่านั้น แต่ยังต้องมีการประเมินผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ไม่ว่าจะเป็นตั้งใจหรือคาดหวังล่วงหน้าไว้หรือไม่ก็ตาม

3. การประเมินโครงการมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงการประเมินผลที่เกิดจากโครงการ ความเข้าใจเรื่องการประเมินในสมัยก่อนนั้นเข้าใจว่า การประเมินก็คือการตรวจสอบผลขั้นสุดท้ายเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งเรียกว่าการประเมินผลสรุป แต่ในปัจจุบันได้ยอมรับว่าการประเมินผลย่อยหรือการประเมินเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินในระหว่างการดำเนินงานของโครงการ ก็มีบทบาทสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการประเมินผลสรุป ดังนั้นความหมายของการประเมินโครงการในปัจจุบันจึงครอบคลุมทั้งการประเมินผลย่อยและการประเมินผลสรุป ทั้งนี้เพื่อการหาข้อมูลต่าง ๆ มาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้ดีขึ้น ตลอดจน

การหาข้อบกพร่องว่า จะต้องแก้ไข เรื่องวิจัยวิธีการดำเนินการอย่างไร จึงจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเมื่อโครงการได้สิ้นสุดลงแล้วก็จำเป็นจะต้องมีการประเมินเพื่อหาข้อมูลมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรต่อไปเกี่ยวกับโครงการในอนาคตเหล่านี้ เป็นต้น

4. การประเมินโครงการมีขอบเขตกว้างขวางกว่าการประเมินผล การเรียนการสอนในช่วงแรก ๆ ราว ค.ศ. 1950 นั้น การประเมินโครงการกับการประเมินผล การเรียนการสอนมีความหมายไม่แตกต่างกัน แต่ในปัจจุบันแนวคิดดังกล่าวได้มีผู้อธิบายได้แจ่มชัดและชี้ให้เห็นว่าไม่ใช่เรื่องเดียวกัน กล่าวคือ การประเมินผลเป็นวิธีการของการประเมินที่เน้นในกิจกรรมโครงการใดโครงการหนึ่งโดยเฉพาะ มักจะเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในเรื่องความรู้ ทักษะและทัศนคติ ส่วนการประเมินโครงการเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กำหนดการมาจนจบโครงการ และเน้นในเรื่องผลที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลและองค์ประกอบอื่น ๆ

5. การประเมินโครงการแตกต่างกับการวิจัยประเมินผลและการวิจัยโครงการ กล่าวคือ

การวิจัยโครงการ (program research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้นหาความรู้ใหม่ ๆ พยายามสร้างทฤษฎีและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และข้อสรุปที่ได้จะใช้ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป

การวิจัยประเมินผล (evaluative research) เป็นสาขาหนึ่งของการวิจัยที่สนใจเฉพาะการประเมินคุณค่า กล่าวคือ เป็นกระบวนการของการระบุคุณค่าของโครงการหรือการเปรียบเทียบคุณค่าของโครงการตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไป หรือสนใจว่าโครงการนั้นได้ให้สิ่งที่มีคุณค่าตามที่ได้รับไว้ในความต้องการหรือความคาดหวังหรือไม่ ข้อสรุปที่ได้ใช้อ้างอิงเป็นกฎเกณฑ์ได้

การประเมินโครงการ (program evaluation) เป็นกระบวนการที่สนใจในการหาคำตอบเฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่ง ไม่ได้มุ่งในเรื่องการค้นหาทฤษฎีหรือ

หลักเกณฑ์เพื่อการหาข้อสรุปอ้างอิง แต่เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์เฉพาะโครงการนั้น ๆ

6. การประเมินโครงการ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน มีบทบาทและความสำคัญอย่างมากในการจัดดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และยังถ้าผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในบทบาทของการประเมินมากเท่าใดก็ยิ่งเห็นความสำคัญของการประเมินโครงการที่จะนำมาใช้ในการจัดและการบริหารโครงการมากขึ้นเท่านั้น เพราะประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินโครงการมีนัยยะประการ เช่น ช่วยในการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ ช่วยในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยในการให้ข้อมูลที่จะใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่าจะดำเนินการเกี่ยวกับโครงการต่อไปอย่างไร

7. การประเมินโครงการ เป็นกิจกรรมที่ยึดถือบุคคลเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแนวโน้มของการประเมินโครงการในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ การประเมินโครงการ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ปฏิบัติงานโครงการ เหล่านั้นมากยิ่งขึ้น โดยมองเห็นว่าการประเมินเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น จำเป็นที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือแม้แต่การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ บุคคลที่ทำหน้าที่ประเมินก็คือผู้รับผิดชอบและปฏิบัติงานโครงการเหล่านั้นนั่นเอง นอกจากนี้การประเมินเพื่อการพิจารณาโครงการ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการสร้างเกณฑ์การประเมินนั้น ผู้ที่กำหนดเกณฑ์ก็คือบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ เมื่อกล่าวโดยสรุปบทบาทในการประเมินโครงการ ในปัจจุบันจะเห็นความรับผิดชอบของคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการ นักประเมินที่เป็นบุคคลภายนอกจึงอยู่ในฐานะของที่ปรึกษาการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ เป็นที่นิยมและอาจนำมาใช้ 3 แบบ คือ (นันทนา อังสุมาสิน 2526 : 472 - 474)

1. แนวความคิดที่ยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral objective approach) เป็นแกน (นิศา ชูโต 2527 : อ้างอิงมาจาก House. 1980 : 23) แนวความคิดนี้จะใช้วัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นตัวตั้ง แล้วเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ผลต่างระหว่างเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

จะเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จของโครงการและจะบอกได้ว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ส่วนที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็อะไร การประเมินลักษณะนี้กระทำโดยนำเอาวัตถุประสงค์ของโครงการมาจำแนกแล้วสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล จุดอ่อนในการประเมินลักษณะนี้คือการประเมินผลเกี่ยวกับเจตคติ เพราะกิจกรรมบางประเภททางด้านนี้ไม่อาจจำแนกออกเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ แต่ถ้าเข้าใจหมายไม่ชัดเจน ผู้ประเมินย่อมจะหลงทาง ผลการประเมินจะปราศจากคุณค่าถ้าเข้าใจหมายนั้นไม่อาจยึดถือ เป็นแบบอย่างสำหรับกลุ่มโครงการอื่นได้ ส่วนจุดเด่นในการประเมินแบบนี้คือ เป็นการประเมินที่อาศัยหลักทางวิทยาศาสตร์อย่างมาก มีความแม่นยำเที่ยงตรงสูง เนื่องจากได้วัดในสิ่งที่ต้องการจะวัด การจำแนกงานชัดเจนตามกรอบวัตถุประสงค์

2. แนวความคิดอิสระ (goal - free approach) (นิศา ชูโต 2527 : 20, Patton. 1980 : 55 - 57) วิธีนี้เป็นการถกคอคติของผู้ประเมินนั้นจะวัดผลผลิตและหาตัวเหตุทั้งหมดจากโครงการทั้งผลที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ผู้ประเมินจะต้องสมมติเป้าหมายหรือตั้งเกณฑ์ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้รับ เป็นสำคัญ ในกรณีนี้ ผู้ประเมินอาจทำการทดสอบก่อน ทบทวนผลการตีชมและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จุดอ่อนของการประเมินลักษณะนี้คือ อดที่จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ประเมินสมมติเป้าหมายหรือเกณฑ์ โดยใช้ตนเองเป็นมาตรฐานในระหว่างการแปลผลหรือการรวบรวมข้อมูล วิธีการแก้ไขคือตัดข้อคำนึงถึงเป้าหมายของโครงการนั้นเสีย แล้วตั้งสมมติฐานใหม่ในลักษณะของผู้รับบริการจากโครงการ ว่าโครงการสนองความต้องการอะไรบ้าง การประเมินจะเก็บข้อมูลทั้งพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ผลเสียอย่างร้ายแรงสำหรับผู้ประเมินก็คือ อาจได้รับผลที่ไม่พึงประสงค์มากเกินไปจนกระทั่งผู้บริหารไม่อาจยอมรับในรายงานการประเมินได้

3. แนวความคิดศึกษาเฉพาะกรณี (case - study approach) (นิศา ชูโต 2527 : 25) การประเมินในแนวทางนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลภายนอกที่มี ความเกี่ยวข้องกับกลุ่มและหรือรู้จักโครงการพอสมควร เป็นหน้าที่การดำเนินงานของโครงการ มากกว่าผลของโครงการ คำตอบที่ได้รับจากการประเมินผลแบบนี้ก็จะทราบว่าผู้อื่นมีความรู้สึกรู้สึกอย่างไรต่อโครงการและแต่ละคนเห็นโครงการ เป็นอย่างไร หัวใจของแนวความคิดนี้อยู่

ที่ดูยพินิจในการเลือกผู้ประเมิน เลือกคำถามและรายงานผลซึ่งจะต้องสอดคล้องกันและเป็นการรายงานข้อมูลกับ ซึ่งแสดงถึงความคิดของแต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่มบุคคล กลุ่มอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการโดยไม่ให้ความเห็นส่วนตัวของผู้ประเมินลงรวมไปด้วย การประเมินนี้จะทำให้มองโครงการในมุมกว้างหลายแง่มุมและอย่างน้อยที่สุดจะจะเป็นการสร้างทำความเข้าใจระหว่างผู้ร่วมประเมินให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโครงการ และเป็นการแสดงว่าได้มีการทำการประเมินผลโครงการโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน

นอกจากแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีรูปแบบของการประเมินที่สำคัญสมควรนำมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินซีพี (The CIPP Model of evaluation)

สตีฟเฟิลบีม ได้เสนอรูปแบบการประเมินโครงการซึ่งประกอบด้วย การประเมิน

4 ด้าน คือ (Phi Deta Kappa National study Committee in Evaluation. 1971 : 1 - 368, Popham. 1975 : 33 - 37)

1.1 การประเมินบริบท (context evaluation) คือ การประเมินสภาพแวดล้อมและความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย เป็นต้น

1.2 การประเมินสิ่งป้อน (input evaluation) คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือปัจจัยที่เป็นตัวทำให้เกิดวิธีการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

1.3 การประเมินกระบวนการ (process evaluation) การประเมินเรื่องราวหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นการปฏิบัติงาน

1.4 การประเมินผลผลิต (product evaluation) คือ การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติและผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตามโครงการ

ในแบบนี้ผู้ประเมินต้องคำนึงถึงเกณฑ์ต่าง ๆ หลายอย่าง คือ ความเที่ยงตรง ภายในความเที่ยงตรงภายนอก ความเชื่อมั่น ความเป็นปรนัย ความสอดคล้องกัน ความสำคัญ

ของค่าใช้จ่ายที่ยอมรับ ความถูกต้องตามเวลา ความแพร่หลายและประสิทธิภาพของ
การประเมินและเสนอทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ตัดสินใจ

2. รูปแบบการประเมินความสอดคล้อง (The discrepancy evaluation Model)

โพรวิส อธิบายว่าการประเมินผลเป็นการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่าง
ความหวังกับผลการปฏิบัติงานของโครงการ มีความไม่สอดคล้องกัน 5 ชนิด ที่สัมพันธ์กับ
ขั้นต่าง ๆ ดังนี้ (Provis. 1979 : 242 -- 283, Popham. 1975 : 39 - 41)

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ คือการกำหนดปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงาน
กำหนดการดำเนินงาน และกำหนดผลที่หวังจะได้รับจากการดำเนินงาน

ขั้นที่ 2 การเตรียมพร้อม เป็นการนำปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงาน
เข้าสู่กระบวนการ

ขั้นที่ 3 กระบวนการที่ใช้เพื่อการดำเนินงาน

ขั้นที่ 4 ผลผลิต

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการลงทุน

3. รูปแบบการประเมิน ซีเอสอี (The CSE Model) (Popham. 1975 :
37 - 39)

แอลคิน (Alkin) เป็นผู้เสนอรูปแบบการประเมินซึ่งโดยทั่วไปรู้จักกันในนาม
รูปแบบซีเอสอี ความคิดของแอลคินคล้ายกับสัทท์เฟิลดิมและ โพรวิสคือทำการประเมินเพื่อ
รวบรวมข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจ การประเมินตามแนวคิดนี้ประกอบด้วยกระบวนการ
ห้าขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การสำรวจความจำเป็น ได้แก่ ความพยายามที่ศึกษาปัญหาของ
โครงการ คือการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่เป็นอย่างจริง ถ้าความ
แตกต่างมาก แสดงว่าความจำเป็นมีมาก ในทางตรงกันข้ามความจำเป็นจะมีน้อยถ้าหากสิ่ง
ที่เป็นอยู่หรือการปฏิบัติใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายของโครงการ (สิ่งที่ควรจะเป็น) การตัดสินใจ
ขั้นนี้คือการเลือกปัญหา (problem selection)

ขั้นที่ 2 การประเมินเพื่อการวางแผน คือการรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมการแก้ปัญหาที่พบในขั้นที่ 1 การตัดสินใจของขั้นนี้เป็นเพื่อการวางแผนโครงการ (program selection)

ขั้นที่ 3 การประเมินการใช้แผน เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาว่าแผนที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 2 ไปใช้ได้ผลเพียงไร เป็นขั้นที่เหมือนกับการประเมินกระบวนการในรูปแบบทั่วไปมากที่สุด การตัดสินใจของขั้นนี้เป็นการทำเพื่อการปรับแต่งโครงการ (program modification)

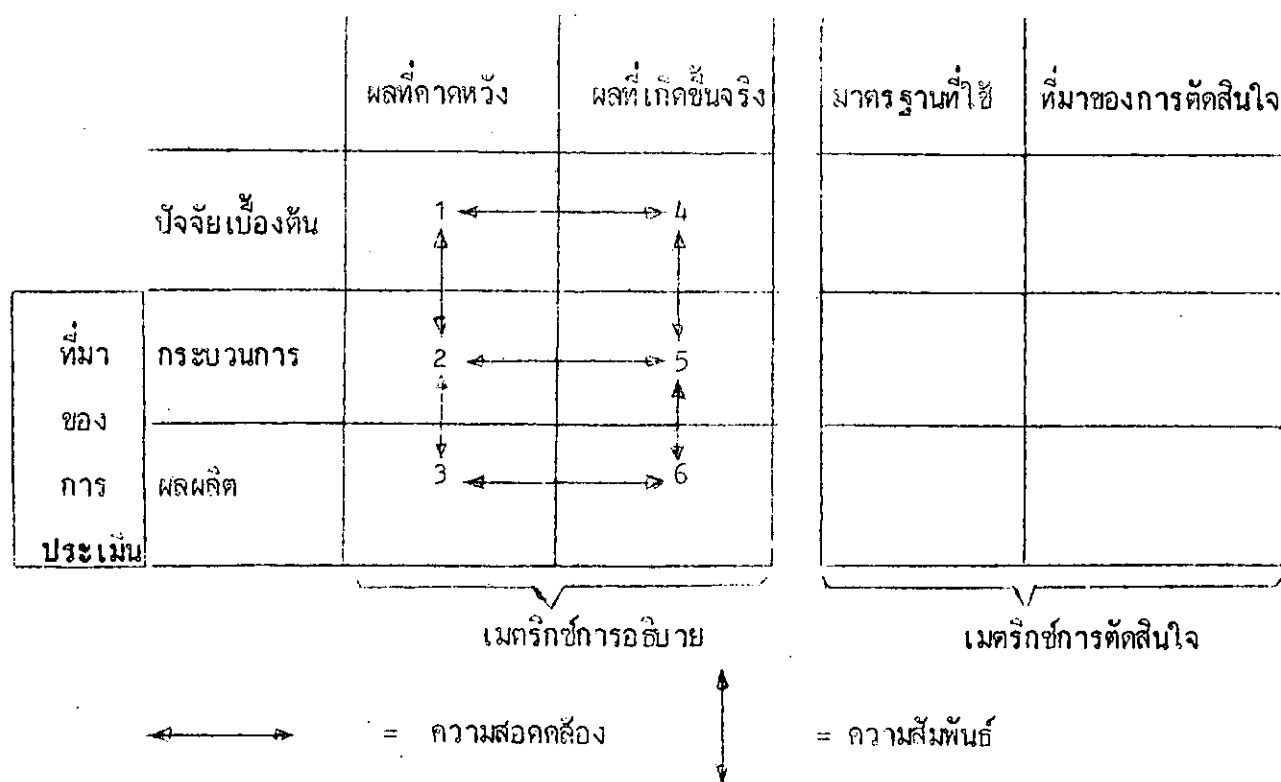
ขั้นที่ 4 การประเมินความก้าวหน้า เป็นขั้นที่มุ่งศึกษาความสำเร็จในส่วนต่าง ๆ ของโครงการว่าไปสู่วิถีทางของการแก้ปัญหาหรือไม่ โดยใช้จุดมุ่งหมายของแผนต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการประเมิน การตัดสินใจในขั้นนี้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับขั้นที่ 3 คือทำเพื่อการปรับแต่งโครงการ (program modification)

ขั้นที่ 5 การประเมินผลผลิต ลักษณะของขั้นนี้เหมือนกับการประเมินผลผลิตในรูปแบบอื่น ๆ คือเป็นการพิจารณาว่าโครงการสามารถแก้ปัญหของขั้นที่ 1 ได้มากน้อยเพียงไร ผู้ประเมินผลผลิตมีความประสงค์ที่จะเสนอข้อมูลต่อผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ เพื่อพิจารณาว่าควรจะต้องปรับปรุงคงไว้ เผยแพร่หรือทำอย่างใดต่อไปกับโครงการ การตัดสินใจในขั้นนี้จึงเป็นแบบการให้ประกาศนียบัตรหรือการยอมรับ (program certification adoption)

4.) รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake's Countenance Model)

สเตค (Stake. 1967 : 523 - 540) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินโครงการว่าผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี ดังนั้นการประเมินจึงต้องมีความมุ่งหมายว่านำข้อมูลมาเพื่ออะไร เขาพิจารณาว่าข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อ "การอธิบาย" (description) และ "การตัดสินใจ" (judgment) ซึ่งได้แก่ ข้อมูลสามชนิด คือข้อมูลที่เกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น (antecedents) กระบวนการปรับเปลี่ยน (transactions) และผลผลิต (outcomes) และในการเก็บข้อมูลผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้งสามชนิดนี้ แยกออกเป็น

สี่ประเภท ซึ่งได้แก่ ผลที่คาดหวัง (intents) ผลที่เกิดขึ้นจริง (observations) มาตรฐานที่ใช้และที่มาของการตัดสินใจ ในการประเมินผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการอธิบายก่อน คือต้องมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลที่คาดหวังกับผลที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลลัพธ์ เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้และมาตรฐานที่คาดว่าจะให้เกิดขึ้นแล้วจึงตัดสินใจ แนวคิดของสแตคแสดงได้ดังแผนภูมิ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิรูปแบบการประเมินของสแตค

สแตค เสนอวิธีการประเมินในรูปแบบของเมตริกซ์ (matrix) สองประเภท คือ เมตริกซ์ การอธิบาย และเมตริกซ์ การตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ในเมตริกซ์การอธิบาย แบ่งออกเป็น 6 ช่อง คือ

ช่องที่ 1 หมายถึง ภาพการที่คาดหวังว่าต้องมียุ่ก่อน โดยถือว่าเป็นภาพการที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

ช่องที่ 2 หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามความคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ คือก่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้

ช่องที่ 3 หมายถึง ผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังจากการดำเนินงาน

ช่องที่ 4 หมายถึง ปัจจัยที่เร่อยู่จริงก่อนที่เริ่มโครงการ

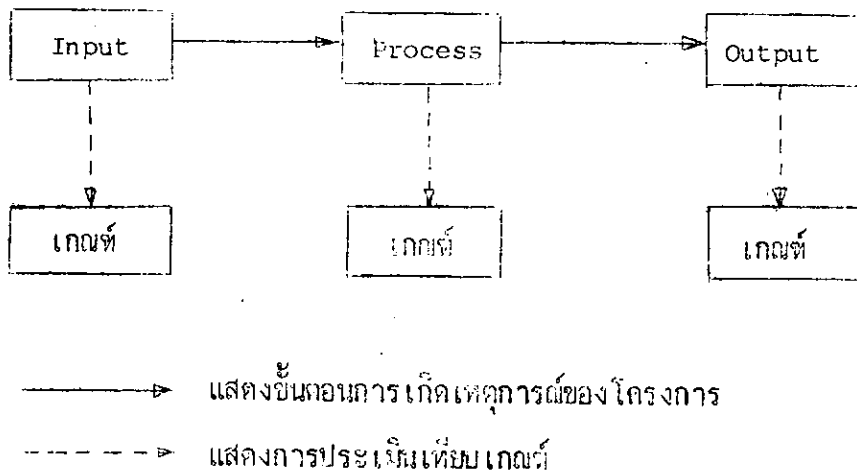
ช่องที่ 5 หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามที่สังเกตได้จริงจากโครงการ

ช่องที่ 6 หมายถึง ผลผลิตที่ได้จริง ๆ หลังจากโครงการจบลงแล้ว

ตั้งแต่ช่องที่ 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนว คือ ในแนวกิ่ง ได้แก่ ช่อง 1 - 2 - 3 และ 4 - 5 - 6 ควรมีความสัมพันธ์กันเพื่อที่ว่าปัจจัยเบื้องต้นเอื้ออำนวยต่อกระบวนการหรือไม่ และในแนวนอน ได้แก่ ช่อง 1 - 4, 2 - 5 และ 3 - 6 ต้องมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อต้องการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติจริง ๆ ในแต่ละส่วนตามแนวตั้งนั้นมีความสอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่ประการใดและต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง เมื่อพิจารณาทั้งในแนวกิ่งและในแนวนอนแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน แสดงว่าโครงการนั้นเป็นโครงการที่บรรลุผลตามที่คาดหวังเอาไว้

4.2 ในเมตริกซ์การตัดสินใจ จำเป็นต้องใช้มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเมตริกซ์การอธิบาย เกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมียุ่ก่อนแล้วหรือตั้งขึ้นใหม่ โดยคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ สำหรับที่มาของการตัดสินใจควรให้ผู้ประเมินมีบทบาทด้วย คือต้องสรุปออกมาให้ได้ว่าโครงการมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่จุดใด หรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อโครงการ

จากที่ได้กล่าวถึงวิธีการและหลักการประเมินโครงการข้างต้น ผู้ประเมินพิจารณาเห็นว่าถ้าจะใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไม่เหมาะสมกับการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน จึงได้คิดประยุกต์วิธีการและรูปแบบประเมินที่เหมาะสมขึ้นดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิรูปแบบประเมินโครงการหมู่บ้านท้องถิ่นตนเองชายแดน

รูปแบบประเมินที่ประยุกต์ขึ้นนี้ได้เน้นแนวความคิดมาจากรูปแบบการประเมินของซิมป์สัน รูปแบบการประเมินของสเตคเป็นหลัก ส่วนแนวความคิดของผู้อื่นนั้นได้พิจารณำวิธีการบางอย่างมาประกอบเท่านั้น ผู้ประเมินได้คัดการประเมินที่รับออกเพราะนโยบายของรัฐไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

เนื่องจากโครงการหมู่บ้านท้องถิ่นตนเองชายแดน เป็นโครงการพัฒนาชนบท การประเมินผลโครงการนี้จึงเป็นการวัดผลการพัฒนา ดังนั้นการกำหนดขอบข่ายและเกณฑ์การประเมินโครงการนี้ จึงต้องศึกษาหลักการและวิธีการวัดผลการพัฒนาด้วย โดยที่การดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านหรือพัฒนาชุมชนจะต้องครอบคลุมในทุกกิจกรรม ทั้งในด้านนามธรรมและรูปธรรมให้ได้สัดส่วนและสนับสนุนสอดคล้องกันมิใช่ดำเนินการในด้านใดด้านหนึ่ง หรือเน้นเพียงด้านเดียว แต่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกันอย่างไม่หยุดยั้ง การวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่าได้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางหรือไม่ แต่เป็นเรื่องยากและมีความสลับซับซ้อนในการวัดผลการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลทางด้านนามธรรม แต่อย่างไรก็ตามอาจกำหนดแนวทางในการวัดผลการพัฒนาในลักษณะกว้าง ๆ ไว้ 4 แนวทาง คือ คุณลักษณะของหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาแล้ว (หมู่บ้าน 6 สมบูรณ์) คุณลักษณะชาวบ้านที่ได้รับการพัฒนาแล้ว 6 ประการ (ชาวบ้าน

6 สมบูรณ์) ลักษณะของคนที่มีความรู้ความเข้าใจหรือความเจริญเติบโตทางจิตใจ (maturity) ก็แล้ว และองค์ประกอบของบุคคลที่มีขีดความสามารถสูง (interpersonal competence) ซึ่งทั้ง 4 แนวทางนี้อาจนำมาผสมผสานกันใช้วัดผลการพัฒนาทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรมได้อย่างดี ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาดีแล้ว 6 ประการ หรือหมู่บ้าน

6 สมบูรณ์ (พัฒน์ บุณยรัตพันธุ์ 2517 : 59)

1.1 มีสิ่งแวดล้อม การสุขาภิบาลและสาธารณูปการดี ได้แก่ ถนน สะพาน บ่อน้ำ สระน้ำ สาธารณะ เขื่อน สนามเด็กเล่น น้ำประปา ไฟฟ้า หมู่บ้านเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีรั้ว บริเวณบ้านเรือนสะอาด มีความสงบเรียบร้อย ไม่มีโจรผู้ร้ายชุกชุม เป็นต้น

1.2 ชาวบ้านมีสุขภาพดีและไม่มีโรคประจำถิ่น กล่าวคือ ประชาชนมีร่างกาย แข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บไข้ ไม่มีโรคติดต่อ ไม่มีโรคระบาด เช่น ไม่มีโรคเรื้อน ไม่มีโรคหิวขาดโรค ไม่มีกาฬโรค ไม่มีไข้รากสาด ไม่มีโรคฉี่หนู เป็นต้น

1.3 ชาวบ้านมีการศึกษาดีและจบการศึกษาชั้นมูลฐานโดยทั่วกัน กล่าวคือ คนในหมู่บ้านทุกคนหรือเกือบทุกคนจบการศึกษาภาคบังคับ สามารถอ่านออกเขียนได้และมี การฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นอย่างถูกต้อง

1.4 ชาวบ้านมีรายได้สูง และรายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกันในครอบครัว กล่าวคือ คนในหมู่บ้านรู้จักทำมาหากินอย่างถูกต้อง มีรายได้มากกว่าเดิม ทุกครอบครัวต่างก็มี รายได้เฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวโดยสรุปว่าทุกคนมีฐานะดีเหมือน ๆ กัน

1.5 ในหมู่บ้านไม่มีคนว่างงานหรือมีน้อยที่สุด และชาวบ้านทำการทำงานอย่าง มีระเบียบ กล่าวคือ ทุกคนหรือเกือบทุกคนมีงานทำ เช่น บางคนทำไร่ บางคนทำนา บางคน เลี้ยงสัตว์ บางคนค้าขาย บางคนเป็นช่างเครื่องยนต์หรือช่างไม้ เป็นต้น ทุกคนมีอาชีพ รู้จัก ทำมาหากินเลี้ยงตัวเองได้ ประชาชนทำงานอย่างถูกต้อง คืออย่างรอบคอบ มีหลักเกณฑ์ มีแผนการทำงานเพื่อให้การทำงานมีผลดี ประสพผลสำเร็จ ไม่ใช่จะทำตามบุญตามกรรม งานก็ อาจล้มเหลว

1.6 ชาวบ้านมีวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของตนเอง กล่าวคือ มีความรักใคร่ปรองดองสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยตามแบบไทย มีงานบุญงานกุศลเกี่ยวกับศาสนา เพื่อความคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของหมู่บ้าน

2. คุณลักษณะของชาวบ้านที่ได้รับการพัฒนาที่ 6 ประการ หรือชาวบ้าน 6 สมบูรณ์ (พิชัย บุญรัตพันธุ์ 2517 : 60)

2.1 มีการรวมกลุ่มอย่างแน่นแฟ้น กล่าวคือ การทำงานต้องมีการปรึกษาหารือกันหลาย ๆ คน ไม่ทำคนเดียวหรือต่างคนต่างทำ ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ผู้ใดต้องการเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ก็จะช่วยสร้างถนน ซ่อมสะพาน ปรับปรุงบ่อน้ำและอื่น ๆ ก็ต้องมาร่วมกันปรึกษาหารือ ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ลุล่วงไปด้วยดี เรียกว่ามารวมกลุ่มกันทำงาน ปรองดองกัน สามัคคีกัน ไม่ทะเลาะกันและกลุ่มนี้ยังคงอยู่ต่อไปเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านต่อไป

2.2 มีหน่วยนำที่สามารถ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มทุกระดับ กล่าวคือ เมื่อประชาชนมาร่วมกันทำงานก็ต้องมีการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม หรือผู้นำกลุ่มมีตัวแทนกลุ่มในหมู่บ้าน

2.3 กลุ่มมีขีดความสามารถสูง กล่าวคือ รู้จักวิธีการทำงานอย่างดี อย่างถูกต้องเป็นผลสำเร็จ รวดเร็ว ช่วยตนเอง เมื่อมีไถ่หาต้องปรึกษาหารือ ช่วยกันแก้ไขหรือปรึกษากับผู้อื่นได้

2.4 ความคิดเห็นของกลุ่มถูกต้อง กล่าวคือ มีความเห็นที่ถูกต้อง ทำงานตามหลักการ ตามหลักวิชา ตามนโยบายของทางราชการ สมาชิกทุกคนรู้จักหน้าที่ของตน และทำงานด้วยเหตุผล

2.5 ดำเนินการพัฒนาได้เองทั้งชุมชนและครอบครัวและตัวเอง กล่าวคือ ทุกคนสามารถปรับปรุงตนเองให้เจริญขึ้น ทำมาหากินดีขึ้น มีความสมบูรณ์ดีขึ้นได้ ครอบครัวก็เจริญ หมู่บ้านก็เจริญก้าวหน้าตามไปด้วย

2.6 มีความเคลื่อนไหวในกิจกรรมเป็นนิจ กล่าวคือ การงานต่าง ๆ ที่แต่ละคนทำหรือทำเป็นกลุ่ม ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมูหรืออื่น ๆ ต้องเปลี่ยนแปลงโดยการแสวงหาพันธุ์ดี ๆ มาเลี้ยง เปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงให้เหมาะสมหรือการปลูกพืชต่าง ๆ ก็จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพันธุ์และวิธีการปลูกให้ได้ผลมากขึ้น

3. คุณลักษณะของบุคคลที่บรรลุถึงภาวะ (พัณณ์ บุญรัตพันธุ์ 2517 : 62 - 64) การพัฒนาทางด้านนามธรรมหรือการพัฒนาตัวคนนั้น นอกจากจะเป็นการยากที่จะบรรลุถึงแล้ว ยังเป็นการยากที่จะทำความเข้าใจด้วย ถึงอย่างไรก็ตามมีแนวทางที่จะพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความประพฤติกรรมของบุคคลได้นักพัฒนาสามารถช่วยเหลือประชาชนพัฒนาความประพฤติให้เจริญเติบโตตามที่เขาดำเนินการได้ กล่าวคือ หาโอกาสให้ประชาชนได้ติดต่อกับผู้อื่นอย่างเพียงพอ เพื่อให้เขาได้ดำเนินการไปตามจุดหมายหมายของเขา และการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เขาสามารถมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อปัญหาหรือความสับสนยุ่งยากให้ออกไปในทางบวกมากกว่าในทางลบ ดังนั้น คุณลักษณะของบุคคลที่เจริญเติบโตทางจิตใจหรือบรรลุถึงภาวะควรจะเป็นดังนี้ (พัณณ์ บุญรัตพันธุ์ 2517 : 64 อ้างอิงมาจาก Batten. n.d.)

- 3.1 เป็นคนที่คิดอย่างมีจุดหมายปลายทางมากกว่า
- 3.2 เป็นคนที่สามารถถกการฉายาหน้าใจมากกว่า
- 3.3 เป็นคนที่สามารถดำเนินกิจการที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อนได้มากกว่า
- 3.4 เป็นคนที่มีความยินดีที่จะรับฟัง ทำความเข้าใจในความคิดเห็น

และความสนใจ

3.5 เป็นคนที่มีความชำนาญในการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนที่มีกับคนอื่นได้ เช่น มีความชำนาญในการที่จะทำให้คนอื่นเห็นคล้อยตามความเห็นของตน กระทำตามที่ตนต้องการได้

นอกจากแนวทางการวัดผลการพัฒนาที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้มีผู้คิดแนวทางการวัดผลโดยใช้เครื่องชี้ภาวะสังคม ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ประเทศไทยมีทรัพยากรจำกัด จำเป็นต้องคัดเลือกเอาตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญก่อน ซึ่งให้มีการ
สมมนาระดับผู้บริหาร เพื่อพัฒนาเครื่องชี้ภาวะสังคม ซึ่งแนวความคิดในเรื่องนี้มีอยู่หลาย
แนวทาง กล่าวคือ

1. เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านการศึกษา แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ (วิเชียร เกตุสิงห์
2527 : 81 - 82)

1.1 กลุ่มที่มีความหมายในตัวเอง เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงภาวะเรื่องใด ๆ ที่มี
ความชัดเจนในตัวเอง ไม่ต้องอาศัยการเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ๆ

1.2 กลุ่มที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นตัวชี้ที่มักเกิดจากการนำข้อมูล
2 ตัว หรือ 2 ค่า ขึ้นไป มาเปรียบเทียบกับตัววิธีใด ๆ ก็ได้

2. เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านสาธารณสุข เป็นเครื่องชี้มุ่งไปสู่คุณภาพชีวิตทางด้าน
เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยกับมาตรฐานขั้นต่ำของการรับบริการขั้นพื้นฐาน โยงกับความมุ่งหมาย
ที่จะให้ประชาชนมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี (คำรง บุญยืน 2527 : 7 - 10)

3. เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านอาหารและโภชนาการ เป็นไต่ถามมาจากด้านอนามัย
เกี่ยวกับเรื่องของปริมาณอาหาร เกี่ยวกับรายได้ คุณภาพอาหาร นิสัยการกิน ซึ่งตัวบ่งชี้จะ
ใช้ดัชนี น้ำหนักและส่วนสูง (อารี วัลยะเสวี 2527 : 11 - 14)

4. เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านสวัสดิการสังคม ได้แก่ ปัญหาความยากจน ความสามารถ
ในการพึ่งตนเอง ไร้ญาติขาดมิตร การรังเกียจ ยาเสพติด การหย่าร้าง การประกันสังคม
(วิจิตร ระวีวงศ์ 2527 : 15 - 17)

5. เครื่องชี้ภาวะด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวกับ
ความเชื่อมั่น ซึ่งจำเป็นต้องมีเครื่องป้องกันอันตราย การมีผู้กระทำผิดจำนวนมาก มีคดีอาญามาก
อาชญากรรม อุบัติเหตุจากการจราจร เครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันและเฝ้าปราม
(สวัสด์ อมรวิวัฒน์ 2529 : 19 - 25)

6. เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านคุณธรรม เป็นเรื่องนามธรรม เป็นเรื่องของจิตใจ
ซึ่งมีผลกระทบทุกด้าน มีตัวชี้ 5 ประการ คือ การเห็นห่างจากศาสนา การเปลี่ยนแปลงของ

ค่านิยม การตกเป็นทาสของอบายมุข การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง บิดาอาชญากรรม

(สมพร เทพสิทธิ์า 2527 : 26 - 28)

ลักษณะที่สำคัญของตัวบ่งชี้หรือเครื่องชี้ค่าต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมาจากชี้สภาพที่เป็นอยู่และสะท้อนวัตถุประสงค์ของนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลสามารถจำแนกได้ 7 ประการ คือ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2527 : 173 - 174)

1. ระดับการดำรงชีพ (level of living)
2. ความต้องการเบื้องต้น (basic needs)
3. การกระจาย (distribution)
4. ความยากจน (poverty)
5. การมีส่วนร่วม (participation)
6. การผสมผสานทางสังคม (integration)
7. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (structural change)

เครื่องชี้ภาวะสังคมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : 7 - 20)

1. หุ้ครอบครัวได้กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะอย่างเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

2. หุ้ครอบครัวมียู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ครอบครัวมียุ้จยพื้นฐานการผลิตที่พอเพียงแก่การดำรงชีพ
4. คนในวัยทำงานมีงานทำและอยู่ในสภาพแวดล้อมของการทำงานที่เหมาะสม
5. ครอบครัวมียุ้การร่วมมือประกอบอาชีพ และเข้าใ้พื้นฐานของการอยู่ร่วมกัน

ของชุมชน

6. หุ้ครอบครัวมียุ้การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนเอง และเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มียุ้การใช้และงอยู่ได้

7. ทุกคนมีสิทธิได้รับการบริการสังคมขั้นพื้นฐาน
8. ประชาชนมีโอกาสได้รับข้อมูลและข่าวสาร เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ และการดำรงชีพ
9. เด็กและหญิงมีครรภ์และผู้สูงอายุ และผู้ที่ยากไร้ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ได้รับการดูแล
10. คู่สมรสวัยเจริญพันธุ์ สามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนของการมีบุตรได้ตามต้องการ
11. บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการปกครองท้องถิ่น
12. ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
13. ประชาชนประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี หลักธรรมของศาสนา รักษาและส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประพฤติตามค่านิยมพื้นฐาน

ดัชนีชี้พัฒนาการ (development indicator) ซึ่งผู้รู้และผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่กับงานด้านนี้ได้เคยใช้และเสนอความคิดเอาไว้มาก ซึ่งมีข้อควรคำนึงบางประการ กล่าวคือ ประการแรก การจะกล่าวว่าสังคมในสังคมหนึ่งเป็นสังคมที่พัฒนาหรือสังคมสมัยใหม่นั้น ต้องอาศัยดัชนีหลายตัวร่วมกัน ระดับแห่งการพัฒนาการเป็นเชิงเปรียบเทียบ (relative) มากกว่าที่จะเป็นเรื่องสมบูรณ์ (absolute) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งไม่มีสังคมใดที่ไม่มีการพัฒนาเลยหรือไม่มีสังคมใดที่พัฒนาสูงสุด กล่าวได้แต่เพียงว่าสังคมใดมีความพัฒนามากกว่าสังคมใดเมื่อเปรียบเทียบ และประการที่สองเกี่ยวกับตัวดัชนีแต่ละตัว ยังมีระดับสูงต่ำอยู่ในตัวของมันเองด้วย ดังนั้นการวัดพัฒนาการหรือความเปลี่ยนแปลงของชุมชนหรือสังคมจะต้องประกอบด้วยปริมาณ (quantity) และคุณภาพหรือระดับ (quality) ของดัชนีเหล่านั้นด้วย ได้แบ่งดัชนีพัฒนาการออกเป็นสองหมวด คือ ระดับบุคคลและระดับสังคม ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2526 : 32 - 37)

1. ระดับบุคคลมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีลักษณะเปิดที่จะรับการเปลี่ยนแปลง เช่น รับผิดชอบต่อผู้อื่น รับวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานที่ทำได้ เป็นต้น

1.2 เป็นผู้ที่มีศรัทธาในประสิทธิภาพของวิทยาศาสตร์และการแพทย์สมัยใหม่
กล่าวคือ เป็นคนยึดหลักเหตุผลและหลักวัตถุวิสัย (rationality and objectivity)

1.3 เป็นผู้ที่มีอิสระเสรีภาพจากผู้นำตามประเพณีมากขึ้น หันมาเชื่อฟังผู้นำ
สมัยใหม่

1.4 เป็นผู้เลิกล้มหรือลดทอนความวางเฉย (passivity) และความ
หมดอาลัยตายอยากในชีวิต (fatalism) เมื่อประสบกับความยุ่งยากในชีวิต กล่าวคือ
มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น คิดว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาคความยุ่งยากได้ เข้าต่อสู้กับ
ปัญหานั้นอย่างกระฉับกระเฉง (active)

1.5 เป็นคนเห็นคุณค่าของเวลา กล่าวคือ เห็นว่าเวลาเป็นของมีค่า ชอบ
ปฏิบัติกิจตามเวลา ตรงต่อเวลาที่นัดหมายและชอบที่จะวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า

1.6 เป็นผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมในกิจการงานของชุมชน การเมืองของ
ท้องถิ่นอย่างแข็งขัน กล่าวคือ สนใจที่จะใช้สิทธิใช้เสียงในกระบวนการตัดสินใจของชุมชน
สนใจความเป็นไปของชุมชนหรือสนใจเข้าร่วมในการปรับปรุงพัฒนาประชาชนของตนเป็นต้น

1.7 เป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยานที่จะทำให้ตนเอง ลูกหลานของตนประสบ
ความสำเร็จในด้านอาชีพและการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจสูง
(motivation)

1.8 เป็นผู้ที่คอยสับกรับฟังข่าวสาร ความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา
โดยเฉพาะข่าวสารของประเทศหรือระหว่างประเทศ มากกว่าข่าวสารเกี่ยวกับกีฬา ศาสนา
หรือกิจกรรมของท้องถิ่นแท้ ๆ

2. ระดับสังคม มีลักษณะสำคัญ ๆ ดังนี้

2.1 รายได้ (income) หมายถึง รายได้ต่อหัวต่อปี (per capita income) และสิ่งที่ใช้ร่วมกันไปด้วยคือ รายจ่ายเพื่อที่จะช่วยให้ทราบรายได้สุทธิ การศึกษา
รายจ่ายมักกระทำเมื่อศึกษาสังคมที่ไม่ใหญ่โตนัก และศึกษาการกระจายรายได้ (distribution of income) ร่วมด้วย สังคมที่มีรายได้สูงและมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงหรือไล่เรียงกัน
ย่อมเป็นสังคมที่เจริญหรือพัฒนามากกว่า

2.2 ผลผลิต (products) หมายถึง การประมาณการผลิตด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านเกษตรและอุตสาหกรรม รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องที่แต่ละสังคมผลิตออกมาได้ในรอบปี

2.3 โภคกรรม (consumption) หมายถึง การบริโภคและการอุปโภค การบริโภคมักนิยมวัดเป็นแคลอรี ส่วนการอุปโภคมักนิยมวัดเป็นประมาณหรืออาจเป็นคุณภาพ

2.4 การสื่อสาร (mass media) วัดปริมาณของเครื่องมือสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.5 การมีงานทำ (employment) หมายถึง อัตราของคนแต่ละสังคม มีงานประจำหรือมีงานที่เกิดขึ้นรายได้ หรืออัตราของผู้มีงานอาชีพ

2.6 ความเสมอภาค (equality) หมายถึง ความเท่าเทียมกันในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ได้แก่ โอกาสที่จะได้ทำงาน ตามความรู้ความสามารถ การได้รับผลตอบแทนอย่างยุติธรรมจากงานที่ทำ เป็นต้น ความเท่าเทียมทางสังคม ได้แก่ โอกาสที่จะได้รับการศึกษา เข้าสถานศึกษาใดได้เสมอกับ คนอื่นที่มีคุณสมบัติครบ เป็นต้น ความเสมอภาคทางการเมือง ได้แก่ โอกาสที่จะออกเสียง เลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเข้ารับราชการเท่าเทียมกับ ผู้อื่นที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน เป็นต้น

2.7 การศึกษา (literacy) หมายถึง อัตราการรู้หนังสือในระดับ ประถมศึกษาภาคบังคับ สามารถอ่านออกเขียนได้

2.8 การคมนาคม (communication) และการขนส่ง (transportation) หมายถึง เส้นทางจำนวนยานพาหนะชนิดยานพาหนะ เป็นต้น

2.9 เครื่องทุนแรง (animate - inonimate ratio) หมายถึง การพิจารณาอัตราของเครื่องทุนแรงที่ใช้

2.10 อนามัย คือ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของคนในสังคม

2.11 ขนาดของครอบครัว สังคมใดมีครอบครัวขนาดเล็กอยู่มาก ย่อมถือว่า มีระดับของความเจริญ

2.12 โครงสร้างการแบ่งงานกันทำ (structural differentiation)

สังคมมีการแบ่งงานออกเป็นสาขาย่อยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้มีความชำนาญเฉพาะสาขา (specialization) หลายสาขา

2.13 ความยืดหยุ่นทางโครงสร้าง (structural flexibility)

หมายถึง ความสามารถของสังคมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม เช่น สามารถตอบสนองการเรียกร้องความต้องการด้านต่าง ๆ ของสมาชิก การสามารถสร้างความเสมอภาคในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม

การวัดผลการพัฒนานั้นในทางด้านสังคมวิทยาและสังคมวิทยาชนบท ได้พยายามกำหนดเครื่องชี้วัด แต่ก็ยังเป็นเพียงหลักกว้าง ๆ กล่าวคือ

1. เป็นการประเมินโครงการต่าง ๆ ว่าได้ผลหรือไม่
2. เป็นเครื่องวัดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดูว่าวิถีชีวิตมีคุณภาพดีขึ้นหรือไม่
3. เป็นเครื่องบอกอนาคตของเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายใต้นี้ได้บ้าง

ส่วนทางด้านจิตวิทยาสังคมจะใช้เครื่องชี้วัดเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ จึงเห็นได้ว่าเครื่องชี้วัดการพัฒนาที่สมบูรณ์และเหมาะสมกับตัวของมันเอง จึงต้องดูปัจจัยอื่น ๆ เป็นตัวประกอบด้วย เช่น คุรรายได้ของชาวบ้านเพิ่มขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ สุขภาพของชาวบ้านดีกว่าเดิมหรือไม่ การประกอบอาชีพได้ผลเพียงใด ความสนใจในด้านการเมืองเป็นอย่างไร มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านสังคมและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ (สมศักดิ์ ตรีสันติสุข 2528 : 244)

จากรายงานได้มีหลักการวัดระดับบุคคล ระดับหมู่บ้าน วัดเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การทหาร สาธารณสุข การศึกษา จิตวิทยาสังคม วัฒนธรรม ซึ่งสามารถสรุปแยกประเภทตัวแปรเพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์ในการประเมินดังนี้

ตาราง 1 สรุปแยกประเภทตัวแปร

รายการวัด	สิ่งบ่งชี้	กระบวนการ	ผลผลิต
เศรษฐกิจ	อุปกรณ์ในการดำรงชีพ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน บ่อน้ำ ฯลฯ	วิธีการจัดที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และวิธีการดูแลรักษา	รายได้ อาชีพ การออม การตลาด
สังคม	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม	กิจกรรมทางสังคม การมีส่วนร่วม	ความสามัคคี ความปลอดภัย
การเมือง		กิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วม	ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความกระตือรือร้น
การทหาร	อุปกรณ์ด้านการป้องกัน การให้ความรู้	การฝึกซ้อม	ความสามารถป้องกันตนเอง ความกล้าหาญ
การศึกษา	โครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงเรียน ศาลาประชาคม	กิจการทางการศึกษา เพื่ออาชีพ	ความรู้เพื่อการประกอบ อาชีพ
สาธารณสุข	สถานพยาบาล	กิจกรรมด้านสาธารณสุข	สุขภาพอนามัย
จิตวิทยาสังคม		กิจกรรมทางจิตวิทยาสังคม	ความพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ ความต้องการในการพัฒนา ความรู้สึกอิสระ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความพร้อมป้องกันตนเอง
วัฒนธรรม		กิจกรรมทางวัฒนธรรม	จริยธรรม การรักษาประเพณี

แต่ในการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนครั้งนี้ ผู้ประเมินได้รวม การวัดทางด้านวัฒนธรรม สาธารณสุข การศึกษาและตัวแปรทางสังคม การเมือง การทหาร จิตวิทยาสังคม บางตัวได้แก่ จริยธรรม การรักษาประเพณี ความรู้เพื่อประกอบอาชีพ สุขภาพอนามัย ความรู้สึกอิสระ ความเชื่อมั่นในตนเอง กิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจาก ตัวแปรเหล่านั้น เป็นส่วนย่อยในตัวแปรหลักและไม่มีความสำคัญต่อการประเมินครั้งนี้ ดังนั้นตัวแปรที่สมควรจะนำมาใช้วัดการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนแบ่งได้ดังนี้ คือ

ตาราง 2 ตัวแปรใช้วัดการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

รายการ	สิ่งบ่งชี้	กระบวนการ	ผลลัพธ์
ด้านเศรษฐกิจ	การจัดตั้งอยู่ที่ทำกิน การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานเพื่ออาชีพ การส่งเสริมความรู้ ด้านอาชีพ	การใช้ประโยชน์ การปฏิบัติการ	ภาวะความเป็นอยู่
การเมือง	-	การมีส่วนร่วม	ความรู้สึกเป็นเจ้าของ
สังคม	การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานสังคม	การมีส่วนร่วม	ความสามัคคี
การทหาร	การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานการป้องกัน การกำหนดมาตรการ ด้านการป้องกัน	การใช้ประโยชน์ การปฏิบัติการ	ความสามัคคีป้องกันตนเอง
จิตวิทยาสังคม	-	-	ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ ความพร้อมป้องกันตนเอง

ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินโครงการแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้ คือ

1. ตัวแปรในสิ่งป้อน ได้แก่
 - 1.1 การจัดที่อยู่ที่ทำกิน
 - 1.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.3 การส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพ
 - 1.4 การกำหนดมาตรการการดำเนินงาน
2. ตัวแปรในกระบวนการ ได้แก่
 - 2.1 การใช้ประโยชน์
 - 2.2 การปฏิบัติการ
 - 2.3 การมีส่วนร่วมของราษฎร
3. ตัวแปรในผลลัพธ์ ได้แก่
 - 3.1 ผลผลิตเกื้อหนุน
 - 3.1.1 ภาวะความเป็นอยู่ (ด้านเศรษฐกิจ)
 - 3.1.2 ความสามารถป้องกันตนเอง (ด้านการทหาร)
 - 3.1.3 ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ด้านการเมือง)
 - 3.1.4 ความสามัคคี (ด้านสังคม)
 - 3.2 การไม่ละทิ้งถิ่น
 - 3.2.1 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ (จิตวิทยาสังคม)
 - 3.2.2 ความพร้อมในการป้องกันตนเอง (จิตวิทยาสังคม)

หลักการสร้างเกณฑ์ตามตัวแปรที่ใช้ในการประเมินนั้น โดยปกติการประเมินโครงการ ที่เกี่ยวกับการบริการสังคม มักจะคำนึงถึงคุณภาพและความเหมาะสมของบริการที่ให้ การสำรวจความต้องการ ความร่วมมือในการใช้บริการหรือความพึงพอใจ ความเข้าใจของผู้รับบริการ และประเมินผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้รับบริการว่าเปลี่ยนแปลงไปจนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ แต่เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากรจึงมีความจำเป็นต้องเลือกทำโครงการก่อนหรือหลังหรือเลือกทำให้แก่กลุ่มเป้าหมายตามลำดับความจำเป็น ดังนั้นการประเมินโครงการ

จึงก่อความจำเป็นถึงด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งความสำคัญควบคู่กันไปด้วย เกณฑ์แต่ละอย่างขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อมและขนาดของทรัพยากรและอื่น ๆ ซึ่งคุณลักษณะสำคัญ ๆ ของเกณฑ์การประเมินโครงการ คือ (นิสา ชูโต 2526 :

10 - 11)

1. คุณภาพ ดีหรือไม่ดี เนื้อหาเป็นอย่างไร ผู้รับรู้สีกและมีปฏิกิริยาตอบสนองหรือไม่แค่ไหน
2. เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับ สัมกับเวลาคาดหวังของแต่ละบุคคลของกลุ่มของชุมชน ผู้รับรับได้หรือไม่อย่างไรเมื่อใด
3. ประสิทธิภาพ (effectiveness) บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ บรรลุอย่างไร และได้ผลอะไรบ้าง
4. ประสิทธิภาพ (efficiency) ผลที่ได้รับคุ้มกับทรัพยากรที่ลงทุนหรือไม่ เป็นการใช้จ่ายทรัพยากรที่เหมาะสมแล้วหรือไม่
5. ความสำคัญ (significant) กลุ่มผู้รับหรือผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจหรือไม่ มีความสำคัญพอไหม
6. ความชอบธรรม มีความเหมาะสมและเกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมต่อสังคมส่วนรวมหรือไม่ ในกรณีที่จะต้องจ่ายเงินภาษีอากร

Hayes ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ 2 ประการ คือ (สุนทร เกิดแก้ว 2520 : 40 - 41 อ้างอิงมาจาก USAID. 1972)

1. การประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นให้เห็น (First approach evaluation)
การประเมินโดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นโดยตรงอันเนื่องมาจากโครงการ เช่น เมื่อจะประเมินโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย เกณฑ์ที่จะพิจารณาในระดับนี้ก็คือผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้นถือเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากโครงการ เป็นต้น
2. ประเมินผลทางสังคมจิตวิทยา (socio - psychological evaluation)
คือ การพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปอีกนอกเหนือจากผลประโยชน์โดยตรงของโครงการ อันได้แก่ ผลสืบเนื่องหรือผลกระทบจากโครงการนั้น เช่น โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย ผลที่เกิดขึ้นตามมา

นอกเหนือจากผลลัพธ์ที่สูงขึ้น อาจได้แก่ ทัศนคติที่ดีขึ้นของกลีกรที่มีต่อการเพาะปลูก รู้จักเทคนิคการเพาะปลูกใหม่ ๆ อื่น ๆ ที่ทำให้ขวัญและกำลังใจของกลีกรดีขึ้น ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้ผู้สนใจหันมาทำอาชีพกลีกรเพิ่มขึ้น เป็นต้น การพิจารณาชั้นนี้จะรวมถึงผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาซึ่งเกิดขึ้นจากโครงการนี้ด้วย

การพิจารณาแบ่งเกณฑ์ 2 ประการดังกล่าว เป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินตามแบบ Goal attainment คือตัวแบบที่มุ่งพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากโครงการว่าบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ตลอดจนผลก่อเนื่องด้วย แต่เห็นที่จริงแล้ววัตถุประสงค์ในการประเมินมิได้จำกัดเพียงเพื่อให้เห็นภาพของโครงการ เฉพาะจุดใดจุดหนึ่งเท่านั้น หากแต่ต้องการข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ของโครงการในทั้งหมด จึงถือหาจุดที่ควรมองเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมโครงการจริง ๆ

เกณฑ์ที่เชื่อว่าจะครอบคลุมโครงการได้ทุกแง่มุมให้พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ

5 ประการ คือ (สุรเทร เกิดแก้ว 2520 : 41 - 42 อ้างอิงมาจาก สมพร แสงชัย 2514)

1. การวัดประสิทธิภาพและสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างดำเนินงานและเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว
2. การประเมินเกี่ยวกับคุณภาพของการปฏิบัติงาน และผลที่ได้รับจากโครงการว่าตรงตามมาตรฐานที่ต้องการหรือไม่
3. การพิจารณาว่าโครงการไหนจะให้ผลคุ้มค่าการลงทุน เป็นการควบคุมค่าใช้จ่ายในระหว่างดำเนินการ และเป็นการพิจารณาผลที่ได้รับมาเทียบกับทุนที่ไถ่ลงไป
4. การพิจารณาถึงผลของโครงการว่าได้แก้ไขปัญหาคือต้องการมากน้อยเพียงใด และเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่
5. การพิจารณาถึงผลกระทบต่าง ๆ โดยทางตรงและทางอ้อม อันอาจเกิดขึ้นในขณะดำเนินการและเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ผลกระทบเหล่านี้ อาจเป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิดก็ได้

นอกจากนี้ผู้กำหนดเกณฑ์พิจารณาแตกต่างกันออกไป สรุปได้เป็น 8 ประการ
คือ (สุนทร เกิดแก้ว 2520 : อ้างอิงมาจาก USAID. 1972)

1. เกณฑ์พิจารณาความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นการมองแผนงานหรือโครงการ
ย้อนขึ้นไป กล่าวคือ โครงการจะระบุว่าต้องการทำอะไร มีปริมาณเท่าใด ซึ่งถือเป็น
เป้าหมายของโครงการ เมื่อเสร็จตามเป้าหมายแล้วผลผลิตตามเป้าหมายดังกล่าวได้ก่อให้เกิด
เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และในการศึกษาด้านนี้ผู้ประเมินจะต้อง
พิจารณาผลกระทบ (side effect) ที่เกิดขึ้นเนื่องจากโครงการนั้น ทั้งที่เป็นประโยชน์
และเป็นโทษด้วย

2. เกณฑ์พิจารณาด้านเศรษฐกิจ เป็นการพิจารณาว่าโครงการนั้นมีส่วนเสริม
สร้างให้เศรษฐกิจและสังคมหรือชุมชนนั้นดีขึ้นหรือไม่เพียงใด โดยอาจพิจารณาจากกิจกรรม
5 ด้าน คือ

2.1 การผลิตเพิ่มขึ้น หมายความว่า โครงการช่วยให้มีการผลิตและผลผลิต
เพิ่มขึ้นหรือไม่

2.2 การบริโภคมากขึ้น หมายถึง การบริโภคโดยรวม เมื่อประชาชน
บริโภคสูงขึ้น ก็จะก่อให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้น การจ้างงานสูงขึ้น เศรษฐกิจจะดีขึ้นตามมา

2.3 การแจกจ่ายทั่วถึง หมายถึง โครงการจะต้องช่วยให้เกิดการกระจาย
รายได้ ไม่ใช่เป็นการสร้างผลประโยชน์ให้กับบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2.4 ส่งเสริมสิทธิและตอบสนองความต้องการของประชาชน กล่าวคือ
โครงการนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดการรุกรานสิทธิและเสรีภาพทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน
จะต้องเป็นโครงการที่เป็นความต้องการของประชาชน

2.5 สร้างความเป็นตัวของตัวเองทางด้านเศรษฐกิจ คือโครงการจะต้อง
ส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองให้มากขึ้น

3. เกณฑ์พิจารณาด้านสังคม เป็นการพิจารณาว่าโครงการนั้นได้ก่อให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นโครงการที่ขัดกับ

ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมและทัศนคติของประชาชนในเขตนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด

4. เกณฑ์พิจารณาด้านการเมือง เป็นการพิจารณาผลกระทบทางการเมือง
2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

4.1 สภาพแวดล้อมการเมืองภายนอกประเทศ ได้แก่ การป้องกันประเทศ
เกียรติภูมิของชาติ เป็นต้น

4.2 สภาพแวดล้อมการเมืองภายในประเทศ ได้แก่ กลุ่มและการรวมตัว
ของกลุ่มหรือการแตกแยกกัน การมีกลุ่มผลประโยชน์ อิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ โครงการมีผล
ต่อประสิทธิภาพทางการปกครองหรือการบริหารงานของรัฐ เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ด้านการเงิน เป็นการวิเคราะห์ว่าโครงการได้ใช้จ่ายเงินไป
คู่กับผลประโยชน์ที่ได้หรือไม่ ตลอดจนการใช้จ่ายเงินและปัญหาด้านการเงินต่าง ๆ

6. เกณฑ์พิจารณาทางด้านเทคนิค เป็นการพิจารณาคุณเทคนิคการดำเนินงานตาม
โครงการว่าถูกต้องหรือไม่ ผลงานมีลักษณะตรงตามกำหนดไว้หรือไม่ การพิจารณาเกณฑ์
อาจมีปัญหาดังที่ว่าผู้ประเมินไม่เข้าใจเทคนิคการดำเนินงานก็พอ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ยาก
ในกรณีที่ผู้ประเมินไม่สามารถประเมินเทคนิคหรือวิธีการดำเนินงานได้ก็อาจพิจารณาด้านอื่นที่
เกี่ยวข้อง เช่น พิจารณาด้านรายการที่กำหนดของผลงานว่าได้ผลตามกำหนดหรือไม่ และ
พิจารณาด้านคุณภาพของงานว่าเป็นอย่างไร เป็นต้น

7. เกณฑ์พิจารณาด้านการบริหาร เป็นการพิจารณาถึงกระบวนการบริหารงาน
ว่าโครงการนั้นได้มีระบบบริหาร เกื้อกูลหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของโครงการนั้น
มากน้อยเพียงใด ควรพิจารณาในเรื่องการวางแผน การร่วมมือประสานงาน การส่งกำลัง
บำรุง การงบประมาณ การควบคุมและติดตามผลประสิทธิภาพและการประหยัด การบริหาร
งานบุคคล การใช้คน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การจูงจูงจูง เป็นต้น

8. เกณฑ์พิจารณาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการพิจารณาว่าโครงการนั้นจะมีผลต่อ
สิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือสังคมมากน้อยเพียงใด เช่น น้ำเน่า สารพิษ เป็นต้น

เนื่องจากเกณฑ์ในการพิจารณาในการประเมินโครงการมีหลายแนวทางและหลายปัจจัย ซึ่งการประเมินโครงการแต่ละโครงการไม่สามารถจะทำได้ครอบคลุมทุกแนวทางที่ทุกปัจจัย สำหรับการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. เกณฑ์พิจารณาความสำเร็จตามเป้าหมาย และพิจารณาเป้าประสงค์ของโครงการมาเป็นเกณฑ์การพิจารณา
2. เกณฑ์พิจารณาด้านเศรษฐกิจ โดยพิจารณาถึงผลผลิตและรายได้
3. เกณฑ์พิจารณาด้านสังคม โดยพิจารณาถึงการ เปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าประสงค์และนโยบายของรัฐ
4. เกณฑ์พิจารณาด้านการเมือง โดยพิจารณาถึงผลกระทบทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย
5. เกณฑ์พิจารณาด้านการทหารหรือด้านการป้องกันประเทศ โดยพิจารณาถึงความสามารถและความเชื่อมั่นของประชาชนในหมู่บ้าน
6. เกณฑ์พิจารณาความสำคัญ โดยพิจารณาถึงความพึงพอใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ใช้วัด
7. เกณฑ์พิจารณาด้านการบริหาร โดยพิจารณาถึงระบบบริหารที่เกื้อกูลหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของโครงการ
8. เกณฑ์พิจารณาด้านเทคนิค โดยพิจารณาด้านคุณภาพของงานพัฒนาตามโครงการ

ตัวแปรลักษณะบ่งชี้และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ดังนี้

ตาราง 3 การกำหนดตัวแปร ลักษณะบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินโครงการ

ตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์ประเมิน
การจัดที่อยู่อาศัย	1. สภาพที่ตั้งหมู่บ้าน	1.1 ถึงอยู่บริเวณสำคัญที่ต้องยึดรักษาไว้ 1.2 สามารถคุ้มครองตำบลสำคัญทางทหารได้
	2. ขนาดของที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน	2.1 ที่อยู่อาศัย 1 ไร่ ที่ดินทำกิน 14 ไร่
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	1. สภาพของแหล่งน้ำ	1.1 มีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคเพียงพอตลอดปี 1.2 มีน้ำเพื่อการเกษตรปลูกพืชตลอดปีอย่างน้อยครอบคลุมละ 2 ไร่
	2. จำนวนโรงเรียน ศาลาประชาคม สถานพยาบาล	2.1 มีอย่างละ 1 แห่ง ต่อหมู่บ้าน
	3. สภาพของถนน	3.1 สภาพใช้การได้ดีเชื่อมต่อกับถนนหลัก
	4. จำนวนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก (บังเกอร์) เครื่องเตือนภัย (หอกระจายข่าว)	4.1 บังเกอร์มีจำนวน 1 แห่ง ต่อ 10 ครัวเรือน 4.2 เครื่องเตือนภัยมี 1 แห่ง ต่อหมู่บ้าน
	5. จำนวนอาสาสมัครภัยพิบัติ 30 - 40 คน	5.1 อาสาสมัครภัยพิบัติมีบริเวณโรงเรียน ศาลาประชาคม

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์ประเมิน
การส่งเสริมความรู้	1. สภาพการส่งเสริมความรู้ในการเพาะปลูก 2. สภาพการส่งเสริมความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	มีการให้ความรู้เรื่องการเตรียมดิน แล่นำรุงดิน การเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การเก็บรักษาผลผลิตและการตลาด มีการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์ การป้องกันและรักษาโรค การขยายพันธุ์และการตลาด
การกำหนดมาตรการด้านป้องกัน	1. สภาพการฝึกอบรมวิชาการทหาร	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรอง อาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน กระเบิดทำลาย หุ่นระเบิด กับระเบิด มีการจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมม่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติการเป็นชุดขนาดเล็ก มีแผนการปฏิบัติและการซักซ้อมตามเหตุการณ์ มีการอพยพรายการและการช่วยเหลือ มีการปฏิบัติงานของทหารในการป้องกันชายแดน
การใช้ประโยชน์	1. สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1.1 ตามจำนวนที่จัดให้มีตามโครงการ ทั้ง 15 ไร่

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์ประเมิน
การปฏิบัติการ	2. สภาพการใช้ประโยชน์ โครงสร้างพื้นฐาน 1. ลักษณะการนำความรู้ไป ปฏิบัติและใช้ผลในการ ประกอบอาชีพ 2. ลักษณะการนำความรู้ด้าน การทหารไปปฏิบัติตาม สถานการณ์	2.1 การใช้ประโยชน์คุ้มค่าเพียงพอ และมีความสำคัญต่อราษฎร มีการ ดูแลรักษา 1.1 ความเหมาะสมและผลลัพธ์ ของการนำไปปฏิบัติจริง และประโยชน์ที่ได้ 2.1 ประสิทธิภาพของการปฏิบัติ ตามสถานการณ์ และความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามเหตุการณ์
การมีส่วนร่วมของ ราษฎร	1. ลักษณะการร่วมมือกับ เจ้าหน้าที่ 2. ลักษณะการร่วมมือของ ราษฎร	1.1 การร่วมกระทำกิจกรรมด้วย ความเต็มใจ 2.1 การรวมกลุ่มเพื่อกิจกรรม และ การแก้ปัญหา ช่วยตนเอง
ภาวะความเป็นอยู่	1. ลักษณะการมีรายได้ 2. ลักษณะการออมทรัพย์	1.1 รายได้พอเพียงและจ่ายอย่าง เหมาะสม 2.1 มีการออมเพื่อใช้ฉุกเฉินและการ ประกอบอาชีพ
ความสามารถป้องกัน ตนเอง	1. ลักษณะความรู้ความเข้าใจ ยุทธวิธี	1.1 การแก้ปัญหาตามลักษณะเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะปัจจัย	เกณฑ์ประเมิน
ความรู้สึกเป็นเจ้าของ	2. สภาพอาวุธยุทธโธปกรณ์เพื่อ การป้องกันตนเอง	2.1 ประสิทธิภาพอาวุธและยุทธโธปกรณ์ ที่มีใช้ได้
	3. ลักษณะความมั่นใจในการ ป้องกันตนเอง	3.1 ขวัญกำลังใจของราษฎรเมื่อเกิด เหตุการณ์และการปฏิบัติเมื่อเกิด เหตุการณ์
	1. ลักษณะการมีทรัพย์สิน	1.1 การมีที่อยู่อาศัยและที่ดินเป็นของ ตนเอง 1.2 การช่วยกันป้องกันทรัพย์สิน
	2. ความรู้สึกเกี่ยวกับการรักษา ผืนแผ่นดินและชาติบ้านเมือง	2.1 ความเสียสละเพื่อส่วนรวม 2.2 ความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม
ความสามัคคี	1. ลักษณะการรักใคร่ ปรองดอง	1.1 การไม่ทะเลาะ การช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน
	2. สภาพการรักษาวินัยธรรม ประเพณี	2.1 การร่วมกิจกรรมทางศาสนา การร่วมมือทำงานประเพณี
ความพึงพอใจใน ที่อยู่อาศัย	1. ความต้องการอยู่อาศัย ต่อไป	1.1 ความสำคัญ ในการอยู่อาศัยเพื่อ อนาคต 1.2 ความรู้สึกไม่ต้องการย้ายถิ่น
	2. ความต้องการที่จะพัฒนา	2.1 ความรู้สึกต้องการพัฒนา
	3. ลักษณะแรงจูงใจให้อยู่ หรือย้ายถิ่น	3.1 การรักถิ่นที่อยู่ 3.2 ความปลอดภัย

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์ประเมิน
ความพร้อมในการป้องกันตนเอง	1. ลักษณะความพร้อมเพื่อต่อสู้ 2. ลักษณะการปฏิบัติตามแผน เมื่อมีเหตุการณ์ 3. ลักษณะการคาดการณ์เมื่อ ถอนกำลังทหารให้เหลือ น้อยลง	1.1 การรวมกันต่อสู้เมื่อเกิด เหตุการณ์ 1.2 ความมั่นใจไม่ย้ายถิ่น เมื่อเกิด เหตุการณ์ 2.1 ความเหมาะสมของแผน ปฏิบัติการ 2.2 ความเชื่อมั่นในราชการ 3.1 ความรู้สึกเกี่ยวกับการถอนกำลัง ทหาร 3.2 การปรับกำลังร่วมทหารกับราษฎร เพื่อปฏิบัติหน้าที่

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการหมู่บ้านเอื้อกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา
จังหวัดปราจีนบุรี ดำเนินการ เป็นสองตอนคือ ตอนที่หนึ่ง การศึกษาและพัฒนาเกณฑ์ในการ
ประเมินโครงการ ตอนที่สอง การดำเนินการประเมินโครงการ โดยในแต่ละตอนมี
รายละเอียดดังนี้

ตอนที่หนึ่ง การศึกษาและพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินโครงการ

เพื่อให้ได้มาซึ่งเกณฑ์ในการประเมินนั้น ผู้ประเมินได้ดำเนินการกำหนดตัวแปร
ที่จะประเมินโครงการ โดยการศึกษาจากเอกสารโครงการและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
และหาข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่โครงการ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เหมาะสม จากนั้นจึงกำหนด
ลักษณะบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินแต่ละตัวแปร ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 ตัวแปร ลักษณะบ่งชี้ และเกณฑ์

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
1. <u>สิ่งบ่งชี้</u>		
1.1 การจัดที่อยู่อาศัย	1.1.1 ขนาดของที่อยู่อาศัย	1.1.1.1 ที่อยู่อาศัย 1 ไร่ ที่ทำกิน 14 ไร่
	1.1.2 สภาพที่ตั้งหมู่บ้าน	1.1.2.1 บริเวณสำคัญทางทหารที่ ต้องยึดรักษาไว้
		1.1.2.2 บริเวณที่สามารถคุ้มครอง ตำบลสำคัญทางทหารได้

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
1.2 การพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐาน	1.2.1 สภาพของแหล่งน้ำ	1.2.1.1 มีแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคเพียงพอตลอดปี 1.2.1.2 มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อย่างน้อย 2 ไร่ ต่อครอบครัว พอใช้ตลอดปี
	1.2.2 จำนวนโรงเรียน ศาลาประชาคม สถานพยาบาล	1.2.2.1 มีหมู่บ้านละ 1 แห่ง
	1.2.3 สภาพของถนน	1.2.3.1 ถนนภายในหมู่บ้านใช้การได้ 1.2.3.2 ถนนเชื่อมกับถนนหลักใช้การได้
	1.2.4 จำนวนที่มีเมืองกัน (บึงเกอร์)	1.2.4.1 มี 1 แห่ง ต่อ 10 ครอบครัว
	1.2.5 จำนวนเครื่องเคื่อนัก	1.2.5.1 มีหอกระจายข่าวหมู่บ้านละ 1 แห่ง พร้อมเครื่อง ขยายเสียง
	1.2.6 จำนวนหอหลบภัย ขนาดใหญ่ จุ 30 - 40 คน	1.2.6.1 มี 1 - 2 แห่ง ต่อหมู่บ้าน
1.3 การส่งเสริม ความรู้ด้าน อาชีพ	1.3.1 สภาพการส่งเสริม ความรู้ใน การเพาะปลูก	มีการให้ความรู้เรื่อง : 1.3.1.1 การเตรียมดินและบำรุงดิน 1.3.1.2 การเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะปัจจัย	เกณฑ์
1.4 การกำหนด มาตรการ ป้องกัน	1.3.2 สถานภาพส่งเสริม ความรู้ในการ เลี้ยงสัตว์	1.3.1.3 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 1.3.1.4 การเก็บรักษาผลผลิต 1.3.1.5 การตลาด มีการให้ความรู้เรื่อง : 1.3.2.1 การเลี้ยงดูและดูแลสัตว์ 1.3.2.2 การป้องกันและรักษาโรค 1.3.2.3 การขยายพันธุ์ 1.3.2.4 การตลาด
	1.4.1 สถานภาพฝึกอบรม วิชาการทหาร	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ : 1.4.1.1 การหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรอง 1.4.1.2 อาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย หุ่นระเบิด กับระเบิด 1.4.1.3 มีการจัดเวร - ยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อน ทำลาย การป้องกันและระงับ อัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุด ขนาดเล็ก 1.4.1.4 มีแผนการปฏิบัติและการซักซ้อม ความเหตุการณ์

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
2. <u>กระบวนการ</u> 2.1 การใช้ประโยชน์	2.1.1 สภาพการใช้ประโยชน์ ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน 2.1.2 สภาพการใช้ประโยชน์ ของน้ำ 2.1.3 สภาพการใช้ประโยชน์ โรงเรียน ศาลา- ประชาคม สถานพยาบาลและถนน 2.1.4 สภาพการใช้ประโยชน์ ที่ดินร่วมกัน เครื่อง เคื่อนักและหลุม หลุมภัย	1.4.1.5 มีการอพยพราษฎรและการ ช่วยเหลือ 1.4.1.6 มีการปฏิบัติงานของทหาร ในการป้องกันชายแดน 2.1.1.1 ใช้ประโยชน์ทั้ง 15 ไร่ 2.1.2.1 มีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค เพียงพอตลอดปี 2.1.2.2 มีน้ำใช้เพื่อการเกษตร เพียงพอ 2 ไร่ ต่อครอบครัว ปลูกพืชได้ตลอดปี 2.1.3.1 ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ และเห็นความสำคัญ 2.1.4.1 มีการใช้ประโยชน์ 2.1.4.2 มีแผนการฝึกซ้อม 2.1.4.3 มีการบำรุงรักษา

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
2.2 การปฏิบัติการ	2.2.1 ลักษณะการนำความรู้ เรื่องการเตรียมดิน และบำรุงดิน การเลือก พันธุ์และขยายพันธุ์ การป้องกันและกำจัด ศัตรูพืช การเก็บรักษา ผลผลิต และการตลาด เพื่อการปฏิบัติจริง	2.2.1.1 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ 2.2.1.2 การทดลองปฏิบัติจริง 2.2.1.3 ผลจากการปฏิบัติ 2.2.1.4 ระดับประโยชน์ที่ได้
	2.2.2 ลักษณะการนำความรู้ เรื่องการเลี้ยงดูและ ดูแล การป้องกันและ รักษาโรค การขยายพันธุ์ และการตลาดเพื่อการ ปฏิบัติจริง	2.2.2.1 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ 2.2.2.2 การทดลองปฏิบัติจริง 2.2.2.3 ผลจากการปฏิบัติ 2.2.2.4 ระดับประโยชน์ที่ได้
	2.2.3 ลักษณะการนำความรู้ วิชาการไปปฏิบัติ ตามแผนและแก้ปัญหา ตามเหตุการณ์	2.2.3.1 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ 2.2.3.2 การปฏิบัติการลดกระแวน 2.2.3.3 การปฏิบัติเพื่อปะทะ ฝ่ายตรงข้าม 2.2.3.4 การรายงานข่าว 2.2.3.5 การปฏิบัติต่อต้านระเบิด กับระเบิด

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
2.3 การมีส่วนร่วม	2.3.1 ลักษณะการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ 2.3.2 ลักษณะการร่วมมือระหว่างราษฎรกันเอง	2.2.3.6 การปฏิบัติเมื่อฝ่ายตรงข้าม เผาหมู่บ้าน 2.2.3.7 การปฏิบัติเมื่อถูกฝ่ายตรงข้าม โจมตี 2.2.3.8 การจัดกำลังป้องกันหมู่บ้าน 2.2.3.9 การอพยพรราษฎร 2.2.3.10 การปฏิบัติงานร่วมกับทหาร 2.2.3.11 ระดับความเข้าใจ การปฏิบัติ ตามกรณีและเหตุการณ์ 2.3.1.1 การร่วมประชุมวางแผน และเสนอข้อคิดเห็น 2.3.1.2 การร่วมใจกระทำกิจกรรม ต่าง ๆ 2.3.1.3 การร้องขอให้รัฐช่วยเหลือได้ ตรงตามความต้องการ 2.3.2.1 การรวมกลุ่มขึ้นทำงานใด ๆ 2.3.2.2 การร่วมกันแก้ปัญหาหมู่บ้าน ช่วยตนเอง

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
3. ผลผลิต 3.1 ภาวะความ เป็นอยู่ 3.2 ความสามารถ ป้องกันตนเอง 3.3 ความรู้สึก เป็นเจ้าของ	3.1.1 ลักษณะการมีรายได้ 3.1.2 ลักษณะการออมทรัพย์ 3.2.1 ลักษณะความรู้ความ เข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้ 3.2.2 สภาอาวุธยุทธโศภณ เพื่อป้องกันตนเอง 3.2.3 ลักษณะความมั่นใจใน การป้องกันตนเอง 3.3.1 ลักษณะการมีทรัพย์สิน 3.3.2 ความรู้สึกเกี่ยวกับการ รักษาผืนแผ่นดิน และชาติบ้านเมือง	3.1.1.1 รายได้มีพอใช้จ่ายตลอดปี โดยไม่ต้องกู้ยืม 3.1.2.1 มีการออมไว้เพื่อใช้จ่ายยาม ฉุกเฉิน 3.1.2.2 มีการออมไว้เพื่อประกอบอาชีพ 3.2.1.1 การแก้ปัญหาตามลักษณะ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 3.2.2.1 มีอาวุธเป็นที่ใช้การได้ 3.2.2.2 การเข้าใจการใช้อาวุธ 3.2.2.3 การติดต่อสื่อสาร 3.2.3.1 ขวัญกำลังใจของราษฎร เมื่อเกิดเหตุการณ์ 3.2.3.2 ความรู้สึกในการปฏิบัติเมื่อ เกิดเหตุการณ์ 3.3.1.1 การมีที่อยู่อาศัยและที่ดินเป็น ของตนเอง 3.3.1.2 การช่วยกันป้องกันทรัพย์สิน 3.3.2.1 การเสียสละปฏิบัติงาน ช่วยเหลือทางราชการ

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบางข้อ	เกณฑ์
3.4 ความสามัคคี	3.4.1 ลักษณะความรักใคร่ ปรองดอง	3.3.2.2 ความรับผิดชอบต่อประโยชน์ ส่วนรวม
		3.4.1.1 ไม่ทะเลาะวิวาทถึงขั้นลงมือ ทำร้ายกัน
		3.4.1.2 การร่วมมือช่วยเหลือกัน พึ่งพา อาศัยกัน
	3.4.2 สภาวะการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม	3.4.2.1 การร่วมทำกิจกรรมทางศาสนา
3.5 ความพึงพอใจ ในที่อยู่อาศัยอยู่	3.5.1 ความต้องการอยู่อาศัย ต่อไป	3.4.2.2 การร่วมมือจัดงานประเพณี
		3.5.1.1 ความสำคัญในการอยู่อาศัย เพื่อนาคต
		3.5.1.2 ความรู้สึกไม่ต้องการย้ายถิ่น
	3.5.2 ความต้องการที่จะ พัฒนาที่อยู่อาศัย	3.5.2.1 ความรู้สึกต้องการพัฒนาให้บ้าน น่าอยู่
3.6 ความพร้อมใน การป้องกัน ตนเอง	3.5.3 ลักษณะแรงจูงใจ ให้อยู่หรือย้ายถิ่น	3.5.3.1 การรักถิ่นที่อยู่
		3.5.3.2 ความปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัย
	3.6.1 ลักษณะความพร้อม เพื่อต่อสู้	3.6.1.1 การรวมกันต่อสู้เมื่อเกิดเหตุการณ์
		3.6.1.2 ความมั่นใจไม่ย้ายถิ่นเมื่อเกิดเหตุ
	3.6.2 ลักษณะการปฏิบัติตาม แผนเมื่อมีเหตุการณ์	3.6.2.1 ความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการ
		3.6.2.2 ความเชื่อมั่นในราชการ

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นและตัวแปร	ลักษณะบ่งชี้	เกณฑ์
	3.6.3 ลักษณะการปฏิบัติเมื่อ ถอนกำลังทหารให้เหลือ น้อยลง	3.6.3.1 ความรู้สึกเกี่ยวกับการถอน กำลังทหาร 3.6.3.2 การปรับกำลังร่วมทหารกับ ราษฎรเพื่อปฏิบัติหน้าที่

เกณฑ์การใช้พิจารณาคะแนนที่ได้จากมาตรการประเมินค่า

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มี 3 ระดับ คือ

1.00 - 1.66 หมายถึงว่า ระดับต่ำหรือไม่ดี

1.66 - 2.33 หมายถึงว่า ระดับปานกลาง

2.33 - 3.00 หมายถึงว่า ระดับสูงหรือดี

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มี 3 ระดับ คือ

ต่ำกว่า 0.50 หมายถึงว่า สอดคล้องกันมากหรืออัตราการกระจายน้อย

0.50 - 0.99 หมายถึงว่า สอดคล้องกันปานกลางหรืออัตราการกระจาย
ปานกลาง

1.00 และสูงกว่า หมายถึงว่า สอดคล้องกันน้อยหรืออัตราการกระจายมาก

ตอนที่สอง การดำเนินการประเมินโครงการ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินครั้งนี้ ได้แก่

1.1 เอกสารโครงการและแบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน

1.2 แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ ใช้กับราษฎรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.3 แบบสอบถามใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อสร้างเครื่องมือดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินได้ตรวจสอบเครื่องมือโดยนำ
ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาการประเมินและตัวแปร จากนั้นจึงได้
ทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับบุคคลนอกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นแบบ
interobserver reliability ตามวิธีของ William A. Scott ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Reliability} &= \frac{P_o - P_e}{1.0 - P_e} \\ &= \frac{0.8608 - 0.0039472}{1.0 - 0.0039472} \\ &= 0.86 \end{aligned}$$

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรเป้าหมายหลักของการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ หมู่บ้านท้องถิ่น
ตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีทั้งสิ้น 57 หมู่บ้าน มีประชากรอยู่อาศัย
ประมาณ 9,164 ครอบครัว ในจำนวนนี้ได้จัดแบ่งประเภทหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่ม โดย
พิจารณาจากปัจจัยใกล้หรือไกลแนวชายแดนตามระยะฝั่งของเครื่องยิงลูกระเบิด (ก.81)
และความถี่ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่

2.1.1 หมู่บ้าน กลุ่มที่ 1 เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้แนวชายแดน และมี
เหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อยครั้ง จำนวน 19 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 2,466 ครอบครัว

2.1.2 หมู่บ้าน กลุ่มที่ 2 เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้แนวชายแดน
และไม่ค่อยเกิดเหตุการณ์ จำนวน 17 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 3,031 ครอบครัว

2.1.3 หมู่บ้าน กลุ่มที่ 3 เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ไกลแนวชายแดน
และไม่ค่อยเกิดเหตุการณ์ จำนวน 21 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 3,667 ครอบครัว

จากนั้นจึงดำเนินการเลือกหมู่บ้านเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple
random sampling) ประเภทละ 3 หมู่บ้าน รวมเป็น 9 หมู่บ้าน ดังปรากฏตามตาราง 5

ตาราง 5 กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านท้องถิ่นตนเองชายแดน

หมู่บ้าน กลุ่มที่ 1	หมู่บ้าน กลุ่มที่ 2	หมู่บ้าน กลุ่มที่ 3
1. บ้านโนนหมากมุ่น อำเภอตาพระยา	1. หมู่บ้านทัพไทย อำเภอตาพระยา	1. บ้านโคกระกา อำเภอตาพระยา
2. บ้านคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ	2. บ้านผาไร่ อำเภอรัญประเทศ	2. บ้านหนองเม็ก อำเภอตาพระยา
3. บ้านหนองมิ่ง อำเภอตาพระยา	3. บ้านโคกสะแพง อำเภอรัญประเทศ	3. บ้านไผ่ล้อม อำเภอรัญประเทศ

จาก 9 หมู่บ้าน ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหมู่บ้านโดยวิธีเจาะจง โดยแต่ละหมู่บ้านเลือกผู้นำที่เป็นทางการซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันหมู่บ้านละ 1 คน ผู้นำที่ราษฎรนับถือมากที่สุด 1 คน หมู่บ้านละ 1 คน ส่วนตัวอย่างที่เป็นราษฎรทั่วไปใช้เลือกสุ่มเป็นระบบหมู่บ้านละ 10 คน รวมเป็นตัวอย่างหมู่บ้านละ 12 คน จำนวน 9 หมู่บ้าน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 108 คน (รายละเอียดเพิ่มเติมตามตาราง 14, 15, 16, 17 และ 18 ภาคผนวก ก.)

2.2 ประชากรเป้าหมายเสริมของการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการจาก 5 กระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในระดับอำเภอ ตำบล จากจำนวนทั้งสิ้น 640 คน โดยเลือกเจาะจงตัวอย่างกระทรวงละ 10 คน จำนวน 50 คน จากการดำเนินการได้แบบสอบถามส่งคืนมาจำนวน 41 ชุด ตามตาราง 6 (รายละเอียดเพิ่มเติม ตาราง 19, 20, 21 และ 22 ภาคผนวก ก.)

ตาราง 6 กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่รัฐ

สังกัดกระทรวง	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรและสหกรณ์	8	19.50
กลาโหม	8	19.50
มหาดไทย	9	22.00
สาธารณสุข	8	19.50
ศึกษาธิการ	8	19.50
รวม	41	100

3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การประเมินครั้งนี้ผู้ประเมินได้จัดทำข้อมูลโดยบรรณาการ (edit) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ดำเนินการคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Statistical Package for the Social Science (SPSSX) (วิเชียร เกตุสิงห์ 2528 : 256 - 258) โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากปัจจัยที่เป็นตัวแปรต่าง ๆ คือ สิ่งป้อน กระบวนการ ผลผลิต ใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ไคสแควร์ และวิเคราะห์สหสัมพันธ์ค่านอนิคอล (Canonical correlation analysis)

ผลการประเมินโครงการ

ผลการประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรีในครั้งนี้ ได้นำเสนอตามจุดมุ่งหมายของการประเมินในแต่ละข้อ ดังนี้

1. การประเมินสิ่งก่อน

จากจุดมุ่งหมายที่ว่า "เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ป้อนเข้านี้มีปริมาณหรือความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือไม่ เนื่องจากเหตุผลใด มีความต้องการเพิ่มเติมอะไรบ้าง" นั้น พิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไปได้ดังนี้

1.1 การจัดที่อยู่ที่ทำกินนั้น จากการสัมภาษณ์ราษฎรเกี่ยวกับการมีที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ปรากฏว่าพื้นที่อยู่อาศัยของราษฎร เฉลี่ยประมาณ 1.3 ไร่ ต่อครอบครัว (ตาราง 23 ภาคผนวก ก.) ซึ่งตามโครงการกำหนดให้มีครอบครัวละ 1 ไร่ ที่ดินตามแนวชายแดนเป็นป่าสงวนทั้งสิ้น ราษฎรได้มาจับจองไว้นานแล้ว มีการขายสิทธิ์ครอบครองต่อ ๆ กันมา ผู้มีสิทธิ์ครอบครองในพื้นที่ปลูกบ้านร้อยละ 12.00 (ตาราง 24 ภาคผนวก ก.) ซึ่งก็เป็นเพียงสิทธิ์ครอบครอง (สค.1) หรือเอกสารสิทธิ์เสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท.5) สำหรับพื้นที่ทำกินของราษฎรมีเฉลี่ยประมาณ 30 ไร่ ต่อครอบครัว (ตาราง 23 ภาคผนวก ก.) ซึ่งตามโครงการกำหนดให้มีครอบครัวละ 14 ไร่ แสดงให้เห็นว่าทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎรส่วนใหญ่แล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้ดำเนินการแบ่งสรรทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้ได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าบางหมู่บ้านที่จัดสรรให้ใหม่ แต่ยังมีที่ดินทำกิน และอยู่อาศัยมากกว่า 15 ไร่ เพราะราษฎรบางรายมีที่ดินทำกินเดิม และบางรายขายสิทธิ์ครอบครองให้ผู้อื่นก่อน ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินน้อยมากเพียงร้อยละ 16.70 (ตาราง 25 ภาคผนวก ก.) เมื่อถามถึงความเพียงพอของที่ดินทำกิน ปรากฏว่าราษฎรเห็นว่ามีความเพียงพอในการประกอบอาชีพแล้วประมาณครึ่งหนึ่งร้อยละ 50.00 (ตาราง 26 ภาคผนวก ก.)

ซึ่งราษฎรมีความต้องการที่ดินทำกินเพิ่มเติมเฉลี่ยประมาณ 25 ไร่ ต่อครอบครัว

(ตาราง 23 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐปรากฏว่า ราษฎรที่มีที่ดินทำกินยังไม่พอ เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.40 (ตาราง 27 ภาคผนวก ก.) สมควรให้ราษฎรชายแดนมีที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น เฉลี่ยประมาณ 26.70 ไร่ ต่อครอบครัว ทั้งนี้เพราะปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินนั้นมีหลายปัญหา เกี่ยวพันกัน เช่น ปัญหาของความแห้งแล้ง ปัญหาที่กินขาดความอุดมสมบูรณ์ สภาพที่ดินเป็น เนินไม่เหมาะสมทำการเพาะปลูก ปัญหาเรื่องครอบครัวขยาย จำเป็นต้องแบ่งที่ดินให้ลูกต่อไป ปัญหาชนิดของพืชที่จะปลูกให้เหมาะกับดิน รวมทั้งอายุของพืชด้วย ปัญหาปศุสัตว์ เป็นต้น ปัญหา เหล่านี้เองที่ทำให้ประชาชนต้องการมีที่ดินมากขึ้น เพื่อที่จะทำอาชีพหลาย ๆ อย่างให้มีรายได้ เพิ่มขึ้น การที่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาค่าความมาได้แล้วนี้ น่าจะเป็นผลเสียต่อความเป็นอยู่ของ ชาวบ้านมากยิ่งขึ้น และยังมีปัญหาความไม่ปลอดภัย และการถูกทำลายพืชผลด้วย

เรื่องของที่ดินหมู่บ้านปรากฏว่า เป็นบริเวณที่ฝ่ายตรงข้ามน่าจะใช้กำลังปฏิบัติการ ผ่านพื้นที่นี้ได้บ่อยร้อยละ 61.10 (ตาราง 28 ภาคผนวก ก.) และราษฎรมีความเห็นว่า หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ปัจจุบันนั้น เหมาะที่จะเป็นบริเวณรวมกำลังฝ่ายเราเพื่อต่อสู้ข้าศึกได้ดีมาก ร้อยละ 67.00 (ตาราง 29 ภาคผนวก ก.) เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ฝ่ายตรงข้ามน่าจะ ยกกำลังปฏิบัติการผ่านหมู่บ้านและความเหมาะสมที่หมู่บ้านเป็นแหล่งรวมกำลังฝ่ายเราต่อสู้ แล้วแสดงว่า ที่ตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนปัจจุบันมีค่อนข้างเหมาะสมที่อยู่บริเวณสำคัญ ทางทหาร ซึ่งต้องเฝ้ารักษาไว้และควรจะใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับที่ตั้งหมู่บ้านปรากฏว่า มีความเหมาะสมตาม ความมุ่งหมายของการจัดตั้งแล้วร้อยละ 82.90 (ตาราง 30 ภาคผนวก ก.) แต่ก็ยัง เห็นว่าน่าจะต้องขยายไปใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้ได้ตลอดแนวชายแดน

สรุปความได้ว่าที่ตั้งหมู่บ้านมีความเหมาะสมแล้ว แต่การจัดที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ยังไม่เห็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ และควรใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างเปล่าให้ได้ เต็มพื้นที่ ตามความคิดเห็นของราษฎรกับความถึกเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐค่อนข้างมีความสอดคล้องกัน

1.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนี้ จากการสัมภาษณ์ราษฎรเกี่ยวกับแหล่งน้ำ เพื่อบริโภคอุปโภคและเพื่อการเกษตรปรากฏว่ามีน้ำเพียงพอใช้ได้ตลอดปีร้อยละ 63.90 (ตาราง 31 ภาคผนวก ก.) มีโรงเรียนประถมศึกษา หมู่บ้านละ 1 โรงเรียน มีสถานประชาคม หมู่บ้านละ 1 หลัง แต่บางหมู่บ้านใช้ศาลาวัดแทน มีสถานพยาบาลหรือสถานอนามัย หมู่บ้านละ 1 แห่ง เป็นส่วนใหญ่ บางหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับให้บริการร่วมกัน ที่มัน้องกันหมู่บ้าน (บังเกอร์) มีการสร้างตามเกณฑ์ทางราชการกำหนด แต่บางหมู่บ้านสร้างเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ถนนภายในหมู่บ้านมีเพียงพอและใช้การได้ดี ถนนเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก มีสภาพที่ใช้การได้สะดวก เครื่องเกี่ยวนัย (หอกระจายข่าว) มีประจำทุกหมู่บ้าน แต่บางหมู่บ้านทำเครื่องมือขึ้นเสริม และทางราชการได้ตั้งข่ายวิทยุประจำทุกหมู่บ้าน สามารถติดต่อกับอำเภอและหน่วยทหารในพื้นที่ได้ ผลตอบรับขนาดใหญ่ได้สร้างขึ้นมาหมู่บ้านเฉพาะที่ล่อแหลมมากต่อการยิงกระสุนใหญ่ หรือกระสุนเครื่องยิงลูกระเบิดมากบ่อยครั้ง ส่วนใหญ่ราษฎรจะสร้างหลุมหลบภัยไว้ใกล้บ้านตนเอง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด แต่เรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ยังไม่ค่อยเพียงพอ

1.3 การส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพนี้ จากการสัมภาษณ์ราษฎรเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านการเพาะปลูกนั้น ราษฎรเคยได้รับการอบรมชี้แจง เรื่องการเตรียมดินและการบำรุงดินมีร้อยละ 66.67 (ตาราง 32 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การเลือกพันธุ์พืชเพื่อการเพาะปลูกมีร้อยละ 56.48 (ตาราง 33 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมีร้อยละ 53.71 (ตาราง 34 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การเก็บรักษาผลผลิตการเกษตรมีร้อยละ 34.26 (ตาราง 35 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตรมีร้อยละ 40.74 (ตาราง 36 ภาคผนวก ก.)

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่รัฐ ปรากฏว่า ได้มีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกร้อยละ 92.70 (ตาราง 37 ภาคผนวก ก.) เมื่อพิจารณาข้อมูลละเอียดและเกณฑ์ สรุปได้ว่าราษฎรในหมู่บ้านได้รับความรู้การส่งเสริมเกี่ยวกับการเพาะปลูกยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับการเก็บรักษาผลผลิตและการตลาดราษฎรมีความต้องการมาก

การส่งเสริมความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ กรมเคยได้รับการอบรมชี้แจง เรื่อง การเลี้ยงดูและดูแลสัตว์มีรอยละ 48.15 (ตาราง 38 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การป้องกัน และรักษาโรคสัตว์มีรอยละ 40.74 (ตาราง 39 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การขยายพันธุ์ สัตว์มีรอยละ 33.33 (ตาราง 40 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การตลาดมีรอยละ 19.44 (ตาราง 41 ภาคผนวก ก.)

แต่ความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าได้มีการส่งเสริมความรู้การเลี้ยงสัตว์มาก ถึงร้อยละ 90.20 (ตาราง 42 ภาคผนวก ก.) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความเห็น ของราษฎรกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ และมีความแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรมี ความต้องการสูง ความแตกต่างอันนี้น่าจะเนื่องมาจากกระบวนการให้การส่งเสริมและ ความพร้อมของราษฎรที่จะรับความรู้จากการส่งเสริม และสิ่งที่ราษฎรต้องการที่แท้จริง คือ การมีรายได้มากขึ้น ซึ่งตามข้อเท็จจริงราษฎรมีอาชีพหลัก คือการทำนาร้อยละ 79.60 ทำไร่ร้อยละ 12.00 (ตาราง 17 ภาคผนวก ก.) ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 18.50 รับจ้างทั่วไปร้อยละ 15.70 ทำไร่ทำสวนทำนาร้อยละ 15.70 (ตาราง 18 ภาคผนวก ก.) โดยราษฎรมีความเห็นว่าการส่งเสริมด้านอาชีพยังมีน้อย แต่เจ้าหน้าที่รัฐ เห็นว่าส่งเสริมมากแล้ว แสดงว่า ราษฎรยังมีความต้องการได้ความรู้ด้านอาชีพเสริมเพิ่มเติม โดยหวังที่จะเพิ่มรายได้ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น

1.4 การจำแนกมาตรการป้องกันนั้น จากการสัมภาษณ์ราษฎรเกี่ยวกับการฝึกอบรม วิชาความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ราษฎรเคยได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรองมีร้อยละ 62.97 (ตาราง 43 ภาคผนวก ก.) เรื่อง อาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำดาบ หุ่นระเบิด กับระเบิด มีร้อยละ 62.03 (ตาราง 44 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การจักเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย และการปฏิบัติเป็นชุด ขนาดเล็ก มีร้อยละ 60.19 (ตาราง 45 ภาคผนวก ก.) เรื่อง แผนการปฏิบัติและ การชักซ้อมตามเหตุการณ์มีร้อยละ 74.08 (ตาราง 46 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การอพยพ ราษฎรเมื่อเกิดเหตุการณ์มีร้อยละ 88.89 (ตาราง 47 ภาคผนวก ก.) เรื่อง การปฏิบัติ งานของทหารในการป้องกันประเทศมีร้อยละ 68.52 (ตาราง 48 ภาคผนวก ก.)

ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเห็นว่า ราษฎรได้รับการฝึกอบรมวิชาการทหาร ถึงร้อยละ 87.80 (ตาราง 49 ภาคผนวก ก.)

ดังนั้น การฝึกอบรมความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเองอยู่ในระดับดีพอสมควร แต่ในเรื่องของความปลอดภัยนั้น จะต้องมีเกณฑ์เสี่ยงโอบที่สุกเท่าที่จะทำได้ ราษฎรยังมีความต้องการให้มีการฝึกอบรมวิชาความรู้ทางการทหาร เกี่ยวกับการป้องกันตนเองเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อเป็นการชดเชยจุดอ่อนในเรื่องอาวุธที่ด้าสมัย ปัญหาที่ระบือตามแนวชายแดน ความล่อแหลมต่อการบุกรุกจากฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น

สรุปได้ว่าการดำเนินการในสิ่งอื่นเข้า ไม่มีปริมาณหรือความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการ เมื่อพิจารณาตามประเภทหมู่บ้านแล้ว ทั้งหมู่บ้านกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ได้รับสิ่งอื่นเข้าเกือบพอ ๆ กัน และยังมีความต้องการเพิ่มเติมอีกหลายอย่างหลายประการ เช่น ความต้องการแหล่งน้ำร้อยละ 61.11 เป็นต้น (ตาราง 141 ภาคผนวก ก.)

2. การประเมินกระบวนการ

จากจุดมุ่งหมายที่ว่า "เพื่อให้ทราบการปฏิบัติตามโครงการ เป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่ เนื่องจากเหตุผลใด" นั้น พิจารณาได้ในเรื่อง ๆ ดังนี้

2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานนี้ จากการสัมภาษณ์ราษฎรเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน พบว่า ราษฎรพยายามปลูกผักสวนครัวหลายอย่างหลายชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ตามสภาพที่ดินและสภาพของแหล่งน้ำ และได้ปลูกข้าว ทำไร่ มีพื้นที่ทำนาโดยเฉลี่ยประมาณ 20 ไร่ ต่อครอบครัว บางแห่งทำไร่ผสมนาบ้าง การใช้ที่ดินจะสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 15 ไร่ ในสภาพที่มีการชลประทาน แต่เนื่องจากระบบชลประทานไม่สามารถบริการได้ทั่วถึง ราษฎรยังมีความต้องการพื้นที่ทำกิน เฉลี่ยประมาณ 25 ไร่ ต่อครอบครัว

ตามความคิดของเจ้าหน้าที่ เห็นว่าราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินน้อยมากเพียงร้อยละ 22.00 (ตาราง 50 ภาคผนวก ก.) ซึ่งใกล้เคียงกับความต้องการของราษฎร

การที่ราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ได้เต็มที่ เพราะมีข้อจำกัด เรื่องน้ำ พื้นที่ทำกินอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน แรงความไม่ปลอดภัยจากฝ่ายตรงข้ามบางแห่งเป็นกระบอก ผลผลิตไม่คุ้มค่ากับการลงทุน สภาพของการใช้น้ำคงอาศัยแหล่งน้ำที่มีอยู่ ใช้อุปกรณ์ เช่น โองเก็บน้ำไว้ใช้บริโภค การใช้น้ำเพื่อการเกษตรยังคงพึ่งพาอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ เป็นหลัก นำในแหล่งน้ำจะใช้ได้เพื่อการอุปโภคบริโภค และปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ได้อยู่ในขอบเขตที่จำกัด เรื่องโรงเรียนแยกจากเป็นสถานที่สำหรับให้เด็กมาเรียนหนังสือและทำกิจกรรมของโรงเรียนแล้ว ราษฎรสามารถนำมาใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ได้ ราษฎรมักจะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนค่อนข้างน้อยร้อยละ 80.56 (ตาราง 51 ภาคผนวก ก.) แต่บางหมู่บ้านเกิดข้อขัดแย้งระหว่างครูกับราษฎร ซึ่งสาเหตุเบื้องต้นมาจากการดื่มสุรา จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านตกลงไป การใช้สวดมนต์ประจำคืน สามารถใช้ให้คนเฒ่าคนแก่เป็นศูนย์ประสานงานของหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี ส่วนการดูแลและการบำรุงรักษาที่หรือไม้ซึ่งอยู่กับผู้นำ และคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีความรับผิดชอบเอาใจใส่มากขึ้นเพียงใด การใช้บริการด้านสาธารณสุขที่สถานพยาบาลของหมู่บ้านนับว่ามีประโยชน์อย่างมากในขั้นต้น เรื่องการบริการด้านสาธารณสุข ยังมีความต้องการเวชภัณฑ์เพิ่มเติม และขอให้ทางราชการฝึกอบรมการปฐมพยาบาล เพื่อให้ราษฎรช่วยตนเอง เรื่องถนนและเส้นทางคมนาคม นับว่าอำนวยความสะดวกให้มากในการเดินทางและขนส่งผลผลิตต่าง ๆ ตลอดจนใช้ประโยชน์ทางยุทธวิธีในการปฏิบัติการป้องกัน ราษฎรได้ใช้ประโยชน์เรื่องเครื่องมือใช้แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ร้อยละ 78.70 (ตาราง 52 ภาคผนวก ก.) เป็นลักษณะศูนย์ประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน การใช้เพื่อเตือนภัยเท่าที่จำเป็นบางเหตุการณ์ โอบอ้อมราษฎรมักจะใช้ดีเกราะเป็นสัญญาณเตือนภัยและเป็นศูนย์ประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน การใช้ที่มีนัยป้องกันหมู่บ้าน (บังเกอร์) เพื่อเป็นที่กำบังและอยู่เวรยามบ้างเมื่อจำเป็นร้อยละ 67.59 (ตาราง 53 ภาคผนวก ก.) การที่ไม่ใช้ที่มีนัยป้องกันหมู่บ้านเพราะอ้างว่าเป็นทำให้ชาลิก ตั้งอยู่ไกลเกินไป และสถานการณ์ไม่รุนแรงนัก จึงไม่จำเป็นต้องใช้ ราษฎรมีแผนปฏิบัติการใช้ที่มีนัยป้องกันของหมู่บ้านตามเหตุการณ์ ร้อยละ 63.89 (ตาราง 54 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความเห็นว่าที่มีนัยป้องกันมีประโยชน์

เป็นที่กำบังและอยู่เวรยามร้อยละ 92.60 (ตาราง 55 ภาคผนวก ก.) และยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ที่มันป้องกันหมู่บ้านในสถานการณ์ปัจจุบันร้อยละ 61.11 (ตาราง 56 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าราษฎรใช้ประโยชน์ที่มันป้องกันหมู่บ้านเป็นที่กำบังและอยู่เวรยามร้อยละ 75.60 (ตาราง 57 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความถนัดเห็นของราษฎร

การใช้หลุมหลบภัยขนาดใหญ่เพื่อลดอันตรายจากการกระทำของฝ่ายตรงข้าม ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ตามเหตุการณ์ร้อยละ 60.19 (ตาราง 58 ภาคผนวก ก.) ให้มีแผนปฏิบัติการใช้หลุมหลบภัยขนาดใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์ร้อยละ 68.52 (ตาราง 59 ภาคผนวก ก.) ดำเนินการชักชวนแผนการใช้หลุมหลบภัยเท่าที่จำเป็นร้อยละ 61.11 (ตาราง 60 ภาคผนวก ก.) ราษฎรเห็นว่าหลุมหลบภัยมีประโยชน์ในการลดอันตรายจากการยิงของฝ่ายตรงข้ามร้อยละ 82.41 (ตาราง 61 ภาคผนวก ก.) และยังเห็นว่าหลุมหลบภัยยังมีความจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันร้อยละ 54.63 (ตาราง 62 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าราษฎรใช้หลุมหลบภัยเพื่อประโยชน์ในการลดอันตรายได้ร้อยละ 75.60 (ตาราง 63 ภาคผนวก ก.) ซึ่งค่อนข้างมีความสอดคล้องกับความเห็นของราษฎร

เมื่อพิจารณาตามประเภทหมู่บ้านแล้ว โดยที่หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ใช้ประโยชน์เครื่องเตือนภัย ที่มันป้องกันหมู่บ้าน และหลุมหลบภัยขนาดใหญ่ค่อนข้างจะมากกว่าหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 เพราะทั้งสองกลุ่มแรกอยู่ใกล้ชายแดน แต่กลุ่มที่ 1 ใช้ประโยชน์มาก เพราะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อย ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ทุกกลุ่มหมู่บ้านมีการใช้ประโยชน์เกือบพอ ๆ กัน

2.2 การปฏิบัติการในการประกอบอาชีพ และการป้องกันนั้่น จากการสัมภาษณ์ ราษฎรพบว่า ในเรื่องการเพาะปลูก ราษฎรได้นำความรู้เรื่องการเตรียมดินและการบำรุงดินไปใช้ได้ร้อยละ 55.56 (ตาราง 64 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 50.00

(ตาราง 65 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 43.52 (ตาราง 66 ภาคผนวก ก.)
 ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการเรื่องการเตรียมดินและการบำรุงดินอยู่ในระดับ
 ปานกลาง ($\bar{x} = 1.78$ S.D. = 0.77 ตาราง 67 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้นำ
 ความรู้เรื่องการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชไปใช้ได้ร้อยละ 52.78 (ตาราง 68
 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 46.29 (ตาราง 69 ภาคผนวก ก.)
 ได้ผลร้อยละ 41.69 (ตาราง 70 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการ
 ปฏิบัติการเรื่อง การเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.87$
 S.D. = 0.82 ตาราง 71 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องการไถพรวนและกำจัด
 ศัตรูพืชไปใช้ได้ร้อยละ 57.41 (ตาราง 72 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริง
 ร้อยละ 50.00 (ตาราง 73 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 48.15 (ตาราง 74
 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการเรื่องการไถพรวนและกำจัดศัตรู
 พืชที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.88$ S.D. = 0.75 ตาราง 75 ภาคผนวก ก.)
 ราษฎรนำความรู้เรื่องการเก็บรักษาผลผลิตไปใช้ได้ร้อยละ 33.33 (ตาราง 76
 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 41.48 (ตาราง 77 ภาคผนวก ก.)
 ได้ผลร้อยละ 29.63 (ตาราง 78 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติ
 เรื่องการเก็บรักษาผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.75$ S.D. = 0.82 ตาราง 79
 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องการตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตไปใช้ได้
 ร้อยละ 23.15 (ตาราง 80 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 20.37
 (ตาราง 81 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 16.67 (ตาราง 82 ภาคผนวก ก.)
 ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการเรื่องการตลาดอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.54$
 S.D. = 0.73 ตาราง 83 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าราษฎรนำความรู้การเพาะปลูกไปใช้ประโยชน์
 ได้ผลมาร้อยละ 36.60 ได้ผลน้อยร้อยละ 58.50 (ตาราง 84 ภาคผนวก ก.) ซึ่งม
 ความสอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

เมื่อพิจารณาความประเทหมับ้านแล้ว โดยที่หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้ปฏิบัติ การด้านการเพาะปลูก ได้รับประโยชน์มากกว่าหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 แต่หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 ได้รับ ประโยชน์มากกว่ากลุ่มอื่น

สำหรับการเลี้ยงสัตว์ราษฎรได้นำความรู้เรื่องการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยงไป ใช้ได้ร้อยละ 41.67 (ตาราง 85 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 41.67 (ตาราง 86 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 34.26 (ตาราง 87 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการเรื่องการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยงอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.64$ S.D. = 0.76 ตาราง 88 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้นำความรู้เรื่อง การป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยงไปใช้ได้ร้อยละ 45.37 (ตาราง 89 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 43.52 (ตาราง 90 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 32.41 (ตาราง 91 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการเรื่องการป้องกัน และรักษาโรคสัตว์เลี้ยงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.73$ S.D. = 0.78 ตาราง 92 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้นำความรู้เรื่องการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงไปใช้ได้ร้อยละ 22.22 (ตาราง 93 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 22.22 (ตาราง 94 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 18.52 (ตาราง 95 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการเรื่องการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.41$ S.D. = 0.66 ตาราง 96 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องการตลาดหรือการจัด จำหน่ายสัตว์เลี้ยงไปใช้ได้ร้อยละ 15.75 (ตาราง 97 ภาคผนวก ก.) และนำไป ปฏิบัติจริงร้อยละ 14.82 (ตาราง 98 ภาคผนวก ก.) ได้ผลร้อยละ 12.03 (ตาราง 99 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติเรื่องการตลาดหรือการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับต่ำมาก ($\bar{x} = 1.25$ S.D. = 0.53 ตาราง 100 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าราษฎรนำความรู้การเลี้ยงสัตว์ไปใช้ประโยชน์ ได้ผลมากร้อยละ 46.30 ได้ผลน้อยร้อยละ 39.00 (ตาราง 101 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

เมื่อพิจารณาตามประเภทหมู่บ้านแล้ว โดยที่หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้ปฏิบัติกิจการด้านการเลี้ยงสัตว์ ได้รับประโยชน์มากกว่าหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 แต่หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 ได้รับประโยชน์มากกว่ากลุ่มอื่น

สำหรับการป้องกันน้ันราษฎรได้นำความรู้เรื่องการหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านการข่าวกรองไปใช้ได้ร้อยละ 55.56 (ตาราง 102 ภาคผนวก ก.) และนำไปปฏิบัติจริงด้วยการลาดตระเวนตามความจำเป็นร้อยละ 40.74 (ตาราง 103 ภาคผนวก ก.) ได้เคยปะทะกับฝ่ายตรงข้ามบ้างร้อยละ 36.11 (ตาราง 104 ภาคผนวก ก.) เมื่อพบคนแปลกหน้าจะรายงานกรรมการหมู่บ้านทันทีร้อยละ 64.82 หรือเกิดการสังเกตท่าทีร้อยละ 16.67 (ตาราง 105 ภาคผนวก ก.) โดยปกติจะรายงานไปยังกำนันผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 28.70 หรือรายงานไปยังอำเภอร้อยละ 19.45 หรือรายงานไปยังทหารตำรวจร้อยละ 13.39 (ตาราง 106 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความเข้าใจในการปฏิบัติการเรื่องการหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.96$ S.D. = 0.74 ตาราง 107 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องอาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย หุ่นระเบิดกับระเบิด ไปใช้ได้ร้อยละ 66.67 (ตาราง 108 ภาคผนวก ก.) และนำความรู้ไปปฏิบัติจริงร้อยละ 49.07 (ตาราง 109 ภาคผนวก ก.) เมื่อพบหุ่นระเบิด กับระเบิด มักจะแจ้งทหาร ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 63.8 หรือทำลายเสียร้อยละ 5.56 หรือกู้หุ่นระเบิด กับระเบิดร้อยละ 4.71 (ตาราง 110 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความเข้าใจในการปฏิบัติการเรื่องอาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย หุ่นระเบิด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.98$ S.D. = 0.73 ตาราง 111 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องการจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมก่อวินาศลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย และการปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็ก ไปใช้ได้ร้อยละ 76.85 (ตาราง 112 ภาคผนวก ก.) และนำความรู้ไปปฏิบัติจริงร้อยละ 61.11 (ตาราง 113 ภาคผนวก ก.) ถ้าในกรณีหมู่บ้านถูกฝ่ายตรงข้ามเข้ามาเผา จะรวมตัวกันต่อสู้ไม่ยอมให้เผาร้อยละ 39.81 หรือหนีร้อยละ 16.67

หรืออพยพเด็ก ผู้หญิง คนชรา ร้อยละ 10.19 หรือรายงานเจ้าหน้าที่ร้อยละ 10.19 (ตาราง 114 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความเข้าใจของราษฎรในการปฏิบัติการเรื่องการจัดเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย และการปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.07$ S.D. = 0.72 ตาราง 115 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องแผนการปฏิบัติการป้องกันหมู่บ้านไปใช้ได้ร้อยละ 77.78 (ตาราง 116 ภาคผนวก ก.) ได้เคยชักชวนแผนตามโอกาสที่อำนวยให้ร้อยละ 53.71 (ตาราง 117 ภาคผนวก ก.) ในกรณีหมู่บ้านถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตี ราษฎรรวมตัวกันต่อสู้ร้อยละ 58.33 หรือหนีร้อยละ 13.09 หรืออพยพเด็ก ผู้หญิง คนชรา ร้อยละ 10.19 (ตาราง 118 ภาคผนวก ก.) เมื่อเกิดเหตุการณ์ราษฎรจะรวมพลบริเวณศาลาประชาคม โรงเรียน หรือที่นัดหมาย ร้อยละ 46.29 หรือบริเวณบ้านเท่านั้นหรือผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 27.78 (ตาราง 119 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความเข้าใจในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.23$ S.D. = 0.75 ตาราง 120 ภาคผนวก ก.) ราษฎรนำความรู้เรื่องการอพยพตามแผนไปยังที่รวมพลชั่วคราวร้อยละ 53.70 หรือปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่ชี้แจงร้อยละ 12.96 หรือจัดทำลี้ภัยกัน จัดเป็น 2 ชุด คือ ชุดคุ้มครองผู้อพยพ และชุดคุ้มครองหมู่บ้านร้อยละ 12.04 (ตาราง 121 ภาคผนวก ก.) และอพยพเด็ก ผู้หญิง คนชราไปก่อนร้อยละ 88.89 (ตาราง 122 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความเข้าใจของราษฎรในเรื่องการอพยพตามแผนเมื่อเกิดเหตุการณ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.25$ S.D. = 0.72 ตาราง 123 ภาคผนวก ก.) ราษฎรเข้าใจว่าทหารทำหน้าที่รักษาชายแดนและป้องกันประเทศร้อยละ 36.11 โดยทหารทำการลาดตระเวนร้อยละ 29.63 และทหารทำการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนร้อยละ 22.22 (ตาราง 124 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้เคยปฏิบัติงานร่วมกับทหารอยู่เสมอร้อยละ 76.85 (ตาราง 125 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความเข้าใจของราษฎรในเรื่องการปฏิบัติงานของทหารในการป้องกันชายแดนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.13$ S.D. = 0.74 ตาราง 126 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าราษฎรนำความรู้ด้านวิชาทหารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันตนเองไปใช้ ได้ผลมากร้อยละ 58.5 ได้ผลน้อยร้อยละ 29.3 (ตาราง 127 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

เมื่อพิจารณาตามประเภทหมู่บ้านแล้ว โดยหมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ซึ่งอยู่ชิดชายแดนมีความเข้าใจในการปฏิบัติการป้องกันมากกว่าหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 แต่หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 มีความเข้าใจในการปฏิบัติการป้องกันมากกว่ากลุ่มอื่น เพราะเกิดเหตุการณ์บ่อย

2.3 การมีส่วนร่วมของราษฎรนั้น จากการสัมภาษณ์ราษฎร พบว่า ราษฎรได้ร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านร้อยละ 91.67 (ตาราง 128 ภาคผนวก ก.) ได้มีการทดแกลงแสดงความคิดเห็นตามโอกาสเหมาะสมร้อยละ 54.63 (ตาราง 129 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนพัฒนาหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.00$ S.D. = 0.72 ตาราง 130 ภาคผนวก ก.) เจ้าหน้าที่รัฐได้เคยช่วยเหลือราษฎรอยู่เสมอร้อยละ 87.04 (ตาราง 131 ภาคผนวก ก.) ปัญหาระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับราษฎรมีน้อยร้อยละ 12.04 (ตาราง 132 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นความร่วมมือระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.23$ S.D. = 0.69 ตาราง 133 ภาคผนวก ก.) การขอร้องให้รัฐช่วยเหลือ ซึ่งได้ช่วยเหลือตามที่ขอร้องร้อยละ 58.33 (ตาราง 134 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นการช่วยเหลือได้ตรงตามต้องการอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.19$ S.D. = 0.74 ตาราง 135 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับราษฎรอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.25$ S.D. = 0.49 ตาราง 136 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

ราษฎรมีการรวมกลุ่มกันทำงานร้อยละ 76.85 (ตาราง 137 ภาคผนวก ก.) ได้เคยร้องขอเจ้าหน้าที่มาช่วยเหลือร้อยละ 50.00 (ตาราง 138 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นการช่วยตนเองของราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.98$ S.D. = 0.72 ตาราง 139 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรให้ความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง
ค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.18$ S.D. = 0.45 ตาราง 140 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความ
สอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

ดังนั้นเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามลักษณะข้างชี้ต่าง ๆ แล้ว การมีส่วนร่วมของ
ราษฎรในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.03$ S.D. = 0.56)
ถ้าพิจารณาตามประเภทหมู่บ้านปรากฏว่า หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ราษฎรมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x}_1 = 2.19$ $\bar{x}_2 = 2.16$)
และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}_3 = 1.76$) (ตาราง 192 ภาคผนวก ก.)
และจากข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าหมู่บ้านที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นเพื่อกระทำการใด ๆ มี
จำนวนมากและบ่อยครั้ง ราษฎรในหมู่บ้านนั้นจะมีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมสูงกว่าหมู่บ้าน
ที่ไม่มีการรวมกลุ่มน้อยกว่า

สรุปได้ว่า การปฏิบัติการตามโครงการในกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ
ปานกลาง หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 เหนือกว่าหมู่บ้านกลุ่มอื่น

3. การประเมินผลผลิต

จากจุดมุ่งหมายที่ว่า "เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของการพัฒนาตามตัวแปรที่กำหนด
ขึ้น เพื่อการดำเนินการบรรลุเป้าหมายเกื้อหนุน และเป้าหมายสุดท้าย" นั้น พิจารณาเป็น
เรื่อง ๆ ได้ดังนี้

3.1 ภาวะความเป็นอยู่ จากการสัมภาษณ์พบว่า ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ
11,500 บาท ต่อครอบครัวต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ซึ่งมีรายได้พอใช้ร้อยละ 40.75 ไม่พอใช้
ร้อยละ 59.25 (ตาราง 142 ภาคผนวก ก.) ราษฎรต้องกู้ยืมร้อยละ 68.51
(ตาราง 143 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีรายได้จากการทำนาอย่างเกี่ยวร้อยละ 46.29
หรือทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ทอผ้าประกอบกันหลายอย่างร้อยละ 33.33 หรือทำนา ถ้าขาย
ด้วยร้อยละ 10.19 (ตาราง 144 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นรายได้ของราษฎรอยู่ในระดับต่ำ

($\bar{X} = 1.52$ S.D. = 0.55 ตาราง 145 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้มีการออมทรัพย์ อยู่บ้างร้อยละ 37.04 (ตาราง 146 ภาคผนวก ก.) ซึ่งถือว่าการออมทรัพย์อยู่ใน ระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.37$ S.D. = 0.59 ตาราง 147 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรมีความเก็บอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.20$ S.D. = 0.46 ตาราง 148 ภาคผนวก ก.) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น ของราษฎร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ภาวะความเป็นอยู่ของราษฎรอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.46$ S.D. = 0.5 ตาราง 193 ภาคผนวก ก.)

3.2 ความสามารถป้องกันตนเอง จากการสัมภาษณ์ว่า ราษฎรมีความรู้ ความเข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.10$ S.D. = 0.72 ตาราง 149 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรเข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.95$ S.D. = 0.55 ตาราง 150 ภาคผนวก ก.)

สภาพของอาวุธปืนที่มีอยู่สามารถใช้การได้ร้อยละ 76.85 (ตาราง 151 ภาคผนวก ก.) ราษฎรเข้าใจในการใช้อาวุธได้ร้อยละ 81.48 (ตาราง 152 ภาคผนวก ก.) ประสิทธิภาพของอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.21$ S.D. = 0.73 ตาราง 153 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรสามารถใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์ได้ ระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.49$ S.D. = 0.64 ตาราง 154 ภาคผนวก ก.) แสดงให้เห็นว่า ความคิดของราษฎรแตกต่างกับเจ้าหน้าที่รัฐ ถึงแม้ว่าจะเอนเอียงมาจากเจ้าหน้าที่รัฐตั้งมาตรฐาน ของความคาดหวังไว้สูง และราษฎรเองคงไม่ประเมินค่าตนเองต่ำนัก

ราษฎรมีขวัญกำลังใจที่เชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.16$ S.D. = 0.73 ตาราง 155 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรมีความเชื่อมั่นตนเองระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.13$ S.D. = 0.61 ตาราง 156 ภาคผนวก ก.) ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของราษฎร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามลักษณะบ่งชี้ต่าง ๆ แล้ว ราษฎรมีความสามารถป้องกันตนเองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.16$ S.D. = 0.60) ถ้าพิจารณาตามประเภทหมู่บ้าน ปรากฏว่า หมู่บ้านที่ 1 มีความสามารถป้องกันตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}_1 = 2.45$) หมู่บ้านกลุ่มที่ 2 อยู่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x}_2 = 2.25$) และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}_3 = 1.81$) (ตาราง 194 ภาคผนวก ก.)

3.3 ความรู้สึกเป็นเจ้าของ จากการสัมภาษณ์ว่า ราษฎรคิดจะสร้างบ้านให้มั่นคงแข็งแรงร้อยละ 64.81 ไม่คิดจะสร้างร้อยละ 32.41 (ตาราง 157 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้เคยช่วยเหลือกันในการป้องกันทรัพย์สินของตนเองและหมู่บ้านร้อยละ 61.11 (ตาราง 158 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความรู้สึกหวงแหนทรัพย์สินอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.43$ S.D. = 0.68 ตาราง 159 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความรู้สึกเกี่ยวกับการรักษาแผ่นดินและชาติบ้านเมือง โดยการเสียสละปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.22$ S.D. = 0.68 ตาราง 160 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้ช่วยเหลือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 80.56 (ตาราง 161 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.20$ S.D. = 0.76 ตาราง 162 ภาคผนวก ก.)

ความความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.53$ S.D. = 0.55 ตาราง 163 ภาคผนวก ก.) ซึ่งค่อนข้างมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามลักษณะบ่งชี้ต่าง ๆ แล้ว ราษฎรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{x} = 2.28$ S.D. = 0.56) ถ้าพิจารณาตามประเภทหมู่บ้านปรากฏว่า ในหมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความรู้สึกเป็นเจ้าของอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}_1 = 2.55$ $\bar{x}_2 = 2.38$) และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}_3 = 1.93$) (ตาราง 195 ภาคผนวก ก.)

3.4 ความสามัคคี จากการสัมภาษณ์ว่า ราษฎรมีความรักใคร่ปรองดอง ไม่ทะเลาะกันร้อยละ 44.44 (ตาราง 164 ภาคผนวก ก.) ในยามมีภัยมักจะรวมตัวกัน

ช่วยเหลือกันเสมอ จึงมีความรักใคร่ปรองดองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

($\bar{X}' = 2.31$ S.D. = 0.69 ตาราง 165 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐพบว่า ราษฎรมีความรักใคร่ปรองดองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.25$ S.D. = 0.54 ตาราง 166 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของราษฎร

ราษฎรได้ไปบำเพ็ญกุศลในวันพระเป็นประจำร้อยละ 86.11 (ตาราง 167 ภาคผนวก ก.) ได้จัดงานประเพณีต่าง ๆ ราษฎรได้รักษาวัฒนธรรมประเพณีไว้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.47$ S.D. = 0.60 ตาราง 168 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรมีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.48$ S.D. = 0.51 ตาราง 169 ภาคผนวก ก.) ซึ่งสอดคล้องกันกับราษฎร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามลักษณะบ่งชี้ต่าง ๆ แล้ว ราษฎรมีความสามัคคีกันอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.39$ S.D. = 0.57) ถ้าพิจารณาตามประเภทหมู่บ้าน ปรากฏว่า ราษฎรในหมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความสามัคคีกันอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}_1 = 2.61$ $\bar{X}_2 = 2.49$) และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X}_3 = 2.07$) (ตาราง 196 ภาคผนวก ก.) และจากข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า หมู่บ้านใดมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อกระทำกิจกรรมใดมีจำนวนมากกลุ่มและบ่อยครั้ง ราษฎรหมู่บ้านนั้น จะมีความสามัคคีสูงกว่าหมู่บ้านอื่นที่มีการรวมกลุ่มกันน้อยกว่า

3.5 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย จากการสัมภาษณ์พบว่า ราษฎรมีความผูกพันที่จะใช้ชีวิต ที่ต้องการอยู่อาศัยต่อไป เพราะหมู่บ้านเป็นที่เกิด มีญาติอยู่ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 40.74 มีที่ทำมาหากิน มีเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ 23.15 (ตาราง 170 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความรู้สึกที่หมู่บ้านเป็นที่อยู่อาศัยร้อยละ 91.67 (ตาราง 171 ภาคผนวก ก.) ราษฎรได้เห็นความสำคัญของหมู่บ้านต่อชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.44$ S.D. = 0.68 ตาราง 172 ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความรู้สึกไม่ต้องการย้ายไปอยู่ที่อื่น โดยต้องการอยู่ที่เดิมร้อยละ 87.04 ต้องการย้ายไปที่อื่นร้อยละ 12.04 (ตาราง 173

ภาคผนวก ก.) เพราะรักดินแผ่นดินนี้มากร้อยละ 54.60 และไปอยู่ที่อื่นอาจไม่ดีเท่านี้ ร้อยละ 15.70 (ตาราง 175 ภาคผนวก ก.) หากจำเป็นจะต้องย้ายถิ่นก็เพราะความ ไม่ปลอดภัยร้อยละ 49.10 ที่แห่งใหม่ดีกว่าร้อยละ 17.60 (ตาราง 176 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นราษฎรไม่ต้องการย้ายถิ่นยังต้องการใช้ชีวิตอยู่ต่อไป อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.48$ S.D. = 0.74 ตาราง 174 ภาคผนวก ก.) ราษฎรสนใจที่จะพัฒนาที่อยู่อาศัยร้อยละ 63.89 (ตาราง 177 ภาคผนวก ก.) โดยการพัฒนาแหล่งน้ำ ที่กินทำกิน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ราษฎรมีความต้องการที่จะพัฒนาที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.32$ S.D. = 0.68 ตาราง 178 ภาคผนวก ก.)

ความความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรมีความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.20$ S.D. = 0.65 ตาราง 179 ภาคผนวก ก.) ซึ่งค่อนข้างมีความสอดคล้องกับราษฎร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามลักษณะบ่งชี้ต่าง ๆ แล้ว ราษฎรมีความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.41$ S.D. = 0.54) ถ้าพิจารณาตามประเภทหมู่บ้าน ปรากฏว่า ราษฎรในหมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}_1 = 2.63$ $\bar{X}_2 = 2.54$) และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X}_3 = 2.01$) (ตาราง 197 ภาคผนวก ก.)

3.6 ความพร้อมในการป้องกันตนเอง จากการสัมภาษณ์พบว่า ราษฎรพร้อมรวมตัวกันต่อสู้เพื่อถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตีร้อยละ 92.59 (ตาราง 180 ภาคผนวก ก.) สถานการณ์ดังกล่าวจึงไม่ขัดขวางราษฎรที่จะอยู่ต่อไป ราษฎรมีความมั่นใจไม่ย้ายถิ่นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.45$ S.D. = 0.65 ตาราง 181 ภาคผนวก ก.) ราษฎรแต่ละหมู่บ้านได้มีแผนปฏิบัติการป้องกันหมู่บ้านร้อยละ 85.19 (ตาราง 182 ภาคผนวก ก.) แต่การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์จริง ราษฎรเห็นว่าจะมีความสับสนร้อยละ 50.00 ไม่สับสนร้อยละ 44.44 (ตาราง 183 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นแผนการปฏิบัติในการป้องกันหมู่บ้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.29$ S.D. = 0.68 ตาราง 184 ภาคผนวก ก.) เจ้าหน้าที่รัฐสามารถจะช่วยเหลือได้ทันเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้อยละ 75.92 (ตาราง 185

ภาคผนวก ก.) ราษฎรมีความเชื่อมั่นในราชการอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.64$ S.D. = 0.59 ตาราง 176 ภาคผนวก ก.) ราษฎรยังไม่ต้องการให้ถอนกำลังทหารออกจากชายแดนร้อยละ 84.26 (ตาราง 187 ภาคผนวก ก.) แต่เมื่อมีความจำเป็นต้องถอนทหารให้เหลือกำลังเพียงเล็กน้อยพอเหมาะในการป้องกันชายแดน และราษฎรสามารถรวมตัวกันป้องกันหมู่บ้านร่วมกับกำลังทหารที่มีอยู่ได้ร้อยละ 87.97 (ตาราง 188 ภาคผนวก ก.) ดังนั้นราษฎรมีความพร้อมที่รวมตัวกันป้องกันหมู่บ้านได้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.24$ S.D. = 0.66 ตาราง 189 ภาคผนวก ก.)

ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่า ราษฎรมีความพร้อมในการป้องกันตนเองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.23$ S.D. = 0.70 ตาราง 190 ภาคผนวก ก.) ซึ่งมีความสอดคล้องกับราษฎร

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามลักษณะบ่งชี้ต่าง ๆ แล้ว ราษฎรมีความพร้อมในการป้องกันตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.37$ S.D. = 0.50) ถ้าพิจารณาความประเทหมันปรากฏว่าราษฎรในหมู่บ้านกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความพร้อมในการป้องกันตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}_1 = 2.54$ $\bar{X}_2 = 2.51$) และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X}_3 = 2.05$) (ตาราง 198 ภาคผนวก ก.)

สรุปได้ว่า ผลสำเร็จตามโครงการนี้ได้ผลผลิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ ในผลผลิต ปรากฏว่า มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ผลสำเร็จตามโครงการได้ผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง

4.) การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสิ่งป้อน กระบวนการและผลผลิตของโครงการ

จากจุดมุ่งหมายที่ว่า "เพื่อให้ทราบว่าตัวแปรสิ่งป้อนเหมาะสมต่อกระบวนการของโครงการ และก่อให้เกิดผลผลิตตามต้องการมากน้อยเพียงใดนั้น พิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ได้ดังนี้

4.1 การกำหนดมาตรการป้องกันกับการมีส่วนร่วมของราษฎรนั้น ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ไคสแควร์ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "การกำหนดมาตรการป้องกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร" ดังมีรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดมาตรการป้องกันกับการมีส่วนร่วมของราษฎร

		การมีส่วนร่วม			รวม	χ^2 9.41
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
กำหนด มาตรการ ป้องกัน	ต่ำ	9	11	3	23	
	ปานกลาง	5	18	6	29	
	สูง	3	15	11	29	
รวม		17	44	20	81	

$$\chi^2_{.05 \text{ df}_4} = 9.45$$

จากตาราง 7 พบว่า การกำหนดมาตรการป้องกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.2 การมีส่วนร่วมของราษฎรกับภาวะความเป็นอยู่ของราษฎรนั้น ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ไคสแควร์ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร" ดังมีรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร

		ภาวะความเป็นอยู่			รวม	χ^2 5.62
การมีส่วนร่วม		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	ต่ำ	19	3	-	22	
	ปานกลาง	40	11	3	54	
	สูง	14	7	3	24	
รวม		73	21	6	100	

$$\chi^2_{.05} \text{ df}_4 = 9.45$$

จากตาราง 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของราษฎร ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3 การมีส่วนร่วมของราษฎรกับความสามารถป้องกันตนเองนั้น ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ไคสแควร์ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสามารถป้องกันตนเอง" ดังมีรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับความสามารถป้องกันตนเอง

		ความสามารถป้องกันตนเอง			รวม	χ^2 14.23*
การมีส่วนร่วม		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	ต่ำ	6	5	2	13	
	ปานกลาง	8	11	17	36	
	สูง	1	2	14	17	
รวม		15	18	33	66	

* ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ $P < .05$

จากตาราง 9 พบว่า การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสามารถป้องกันตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 การมีส่วนร่วมของราษฎรกับความรู้สึกเป็นเจ้าของนั้น ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ไคสแควร์ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นเจ้าของ" ดังมีรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับความรู้สึกเป็นเจ้าของ

		ความรู้สึกเป็นเจ้าของ			รวม	χ^2 25.73*
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
การมีส่วนร่วม	ต่ำ	9	3	4	16	
	ปานกลาง	5	13	21	37	
	สูง	-	2	13	15	
รวม		12	18	38	68	

* ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ $P < .05$

จากตาราง 10 พบว่า การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นเจ้าของ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.5 การมีส่วนร่วมของราษฎรกับความสำนึกถึงนั้น ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ไคสแควร์ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสำนึก" ดังมีรายละเอียดในตาราง 11

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของราษฎรกับความสามัคคี

		ความสามัคคี				
การมีส่วนร่วม		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	ต่ำ	10	6	6	22	χ^2 35.21*
	ปานกลาง	4	19	35	58	
	สูง	-	2	24	26	
รวม		14	27	65	106	

* ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ $p < .05$

จากตาราง 11 พบว่า การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสามัคคีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.6 กลุ่มตัวแปรผลผลิตเกื้อหนุนกับกลุ่มตัวแปรการไม่ละทิ้งถิ่นนั้น ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คาโนนิคัล เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ผลผลิตเกื้อหนุน ได้แก่ ภาวะความเป็นอยู่ ความสามารถป้องกันตนเอง ความรู้รักเป็นเจ้าของและความสามัคคี มีความสัมพันธ์กับการไม่ละทิ้งถิ่น ซึ่งได้แก่ ความพอใจในที่อยู่อาศัยและความพร้อมในการป้องกันตนเอง" ดังมีรายละเอียดในตาราง 12

ตาราง 12 ค่าสหสัมพันธ์ค่าไบนารีระหว่างกลุ่มตัวแปรผลผลิต เกื้อหนุนกับกลุ่มตัวแปรการไม่
ละทิ้งถิ่น และค่าสัมประสิทธิ์ค่าไบนารีของมาตรฐานตัวแปรในกลุ่มตัวแปรดังกล่าว

ตัวแปรคาโนนิกอล	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ค่าไบนารีของมาตรฐาน	
		มิติที่ 1	มิติที่ 2
ผลผลิต เกื้อหนุน	การจะกลายเป็นอยู่	.00450	.30217
	ความพึงพอใจในถิ่นตนเอง	-.07745	-1.08768
	ความรู้สึกเป็นเจ้าของ	-.52651	-.14640
	ความผูกพัน	-.53293	.84527
การไม่ละทิ้งถิ่น	ความตั้งใจในถิ่นอาศัยอยู่	-.51206	1.19985
	การพร้อมใจในการป้องกันตนเอง	-.59091	-1.16305
สหสัมพันธ์ค่าไบนารีคอล (R_c)		.81776**	.39155**
R_c^2		.66874	.15331

** $P < .01$

ค่าสัมประสิทธิ์ค่าไบนารีของมาตรฐานที่ขีดเส้นใต้คือค่าที่มีน้ำหนักเกินในมิตินั้น

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ค่าไบนารีระหว่างกลุ่มตัวแปรผลผลิต เกื้อหนุนกับกลุ่มตัวแปร
การไม่ละทิ้งถิ่น ดังปรากฏในตาราง 12 นั้น พบว่า สหสัมพันธ์ค่าไบนารีคอลที่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 นั้น มีอยู่ 2 มิติ ซึ่งมิติดังกล่าวคือ มิติค่าสหสัมพันธ์ค่าไบนารีคอลเป็น .82 และ .39

ในมิติที่ 1 ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์คาโนคัล .82 นั้น เป็นมิติที่มีค่าสหสัมพันธ์คาโนคัล สูงกว่าอีกมิติหนึ่ง กลุ่มตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนซึ่งกันและกันได้ประมาณ ร้อยละ 67 และจากสัมประสิทธิ์คาโนคัลออกมาตรฐาน จะเห็นว่าความสัมพันธ์ในมิตินี้ส่วนใหญ่ เกิดจากตัวแปรความรู้สึกเป็นเจ้าของกับตัวแปรความสามัคคีในผลผลิตก้อนหิน และตัวแปร ทั้งสองในการไม่ละทิ้งถิ่น คือ ตัวแปรความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่กับตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเอง

ส่วนในมิติที่ 2 ที่มีค่าสหสัมพันธ์คาโนคัลเป็น .39 นั้น กลุ่มตัวแปรทั้งสอง สามารถอธิบายความแปรปรวนซึ่งกันและกันได้ประมาณร้อยละ 15 ความสัมพันธ์ในมิตินี้ ส่วนใหญ่เกิดจากตัวแปรความสามารถป้องกันตนเองกับตัวแปรความสามัคคีในผลผลิตก้อนหิน และตัวแปรทั้งสองในการไม่ละทิ้งถิ่นคือตัวแปรความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่กับตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเอง

จะเห็นว่า ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนคัลระหว่างกลุ่มตัวแปรผลผลิตก้อนหิน กับกลุ่มตัวแปรการไม่ละทิ้งถิ่น สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ผลผลิตก้อนหินมีความสัมพันธ์กับ การไม่ละทิ้งถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.7 กลุ่มตัวแปรความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่กับกลุ่มตัวแปรความพร้อมในการ ป้องกันตนเองนั้น ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การในคัล เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยและความพร้อมในการป้องกันตนเองมีความสัมพันธ์กัน" ดังมีรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างกลุ่มตัวแปรความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยกับกลุ่ม
ตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเอง และค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคมาตรฐานของ
ตัวแปรในกลุ่มตัวแปรดังกล่าว

ตัวแปรคาโนนิค	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคมาตรฐาน
ความพึงพอใจใน ที่อยู่อาศัย	ความสำคัญของบ้านต่อชีวิตครอบครัว	.77618
	ความรู้สึกไม่ต้องการย้ายถิ่น	.8443
	ความยากพิณหาที่อยู่อาศัย	.32446
ความพร้อมในการ ป้องกันตนเอง	ความมั่นใจในรัฐบาล	.53172
	ความเหมาะสมของแผน	
	ป้องกันหมู่บ้าน	.33680
	ความเชื่อมั่นในราชการ	.16633
	ความร่วมมือของราษฎร	.29958
สหสัมพันธ์คาโนนิค (R_c)		.64761**
R_c^2		.41940

** $P < .01$

ค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคมาตรฐานที่ชี้ให้เห็นได้คือค่าที่มีน้ำหนักในมิตินี้

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างกลุ่มตัวแปรความพึงพอใจในท้ออาศัยอยู่กับกลุ่มตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเอง ดังปรากฏในตาราง 13 นั้น พบว่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างตัวแปรสองกลุ่มนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียงมิติเดียว และมีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลเป็น .65 ซึ่งกลุ่มตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนซึ่งกันและกันได้ประมาณร้อยละ 42 และจากสัมประสิทธิ์คาโนนิคอลมาตรฐานจะเห็นว่าส่วนใหญ่ความสัมพันธ์นี้เกิดจากตัวแปรความสำคัญของหมู่บ้านต่อชีวิตครอบครัวผู้ตอบในกลุ่มตัวแปรความพึงพอใจในท้ออาศัยอยู่ และตัวแปรความมั่นใจไม่ย้ายถิ่นในกลุ่มตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเอง

จะเห็นว่า ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างกลุ่มตัวแปรความพึงพอใจในท้ออาศัยอยู่กับกลุ่มตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเองสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าความพึงพอใจในท้ออาศัยอยู่ และความพร้อมในการป้องกันตนเองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการดำเนินการของโครงการ โดยตรวจสอบทุกขั้นตอนตั้งแต่สิ่งป้อนเข้า กระบวนการและผลผลิต

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

1. ประเมินสิ่งป้อน เพื่อให้ทราบว่าสิ่งป้อนมีปริมาณหรือความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามกำหนดไว้ในโครงการหรือไม่ เนื่องจากเหตุผลใด และมีความต้องการเพิ่มเติมอะไรบ้าง
2. ประเมินกระบวนการ เพื่อให้ทราบว่า การปฏิบัติตามโครงการ เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื่องจากเหตุผลใด
3. ประเมินผลผลิต เพื่อให้ทราบผลสำเร็จของการพัฒนาตามตัวแปรที่กำหนดขึ้น เพื่อคาดการณ์ถึงการบรรลุเป้าหมาย เกื้อหนุนและเป้าหมายสุดท้าย
4. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสิ่งป้อน กระบวนการและผลผลิตของโครงการ เพื่อให้ทราบว่าสิ่งป้อนเหมาะสมต่อการบวนการของโครงการและก่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี แบ่งออกเป็นสองขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง การศึกษาและพัฒนาเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ผู้ประเมินได้กำหนดตัวแปรที่จะประเมินโครงการ โดยการศึกษาจากเอกสารโครงการ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในต้นตอโครงการ และกำหนดลักษณะปัจจัยตลอดจนเกณฑ์การประเมินแต่ละตัวแปร

ตอนที่สอง การดำเนินการประเมินโครงการ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารโครงการและแบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ใช้กับราษฎร และแบบสอบถามใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย -- กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 9 หมู่บ้าน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 เป็นหมู่บ้านประเภทใกล้ชายแดน และมีเหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อย หมู่บ้านกลุ่มที่ 2 เป็นหมู่บ้านประเภทไกลชายแดน และไม่ค่อยเกิดเหตุการณ์ และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 เป็นหมู่บ้านประเภทไกลชายแดนและไม่ค่อยมีเหตุการณ์ เลือกสุ่มราษฎรหมู่บ้านละ 12 คน รวมเป็นตัวอย่าง 108 คน

2.2 เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จึงสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ รวมเป็นตัวอย่าง 41 คน

3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากปัจจัยที่เป็นตัวแปรต่าง ๆ คือ สิ่งยั่วยุ กระบวนการ ผลผลิต ใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานใช้ค่าเฉลี่ยไคสแควร์ และสหสัมพันธ์คานอนิคอล

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินสิ่งป้อน

1.1 การจัดที่อยู่ที่ทำกินนั้น พบว่า ในการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน อยู่บริเวณที่มีความเหมาะสม ที่ต้องยึตรักษาไว้แต่ควรจะใช้พื้นที่ว่างเปล่าตามแนวชายแดนให้เกิดประโยชน์ ส่วนการจัดสรรที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ยังไม่ค่อยเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด ในโครงการ ราษฎรต้องการที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น และให้มีสิทธิในการครอบครองอย่างเป็นธรรม

1.2 การพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ได้มีการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่ค่อนข้างพอเพียงและเหมาะสม แต่ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้พอเพียง และเหมาะสมยิ่งขึ้นเป็นพิเศษ

1.3 การส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพ ทั้งการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์นั้น พบว่า การส่งเสริมยังไม่ค่อยเพียงพอและเหมาะสม ราษฎรมีความต้องการให้มีการส่งเสริมความรู้ ใหม่ ๆ ของอาชีพหลักเพิ่มเติมและมีการแก้ปัญหา เรื่องการตลาดเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งการ ส่งเสริมความรู้ที่เป็นกิจกรรมให้เกิดรายได้เป็นอาชีพเสริม

1.4 การกำหนดมาตรการป้องกันนั้น พบว่า แม้ว่าจะค่อนข้างมีความเหมาะสม กับสถานการณ์ก็ตาม แต่ยังไม่มีความมั่นใจนัก มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมราษฎรให้ตื่นตัว และเสริมอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดระบบป้องกันหมู่บ้านให้สัมพันธ์สอดคล้อง กับแผนการป้องกันประเทศของฝ่ายทหาร

2. ผลการประเมินกระบวนการ

2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานนั้น พบว่า การใช้ประโยชน์ ที่ดินยังไม่เต็มที่ เนื่องจากปัญหาเรื่องสภาพดิน น้ำและความไม่ปลอดภัย การใช้ประโยชน์ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ค่อนข้างต่ำ และใช้ประโยชน์แก่ราษฎร แต่ยังจำเป็นต้องให้การ ศึกษาในเรื่องการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษาและการบูรณะอย่างเหมาะสม เพราะราษฎร ยังมีความรับผิดชอบน้อยกว่าที่สมควรจำเป็น ราษฎรในหมู่บ้านใกล้ชายแดนมักจะมี ความรับผิดชอบสูงกว่าหมู่บ้านอื่น

2.2 การปฏิบัติการในการประกอบอาชีพและการป้องกันภัย พบว่า การปฏิบัติการในการประกอบอาชีพ ราษฎรได้รับประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่อง การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ราษฎรยังคงต้องการให้ปรับปรุงเพิ่มเติมความรู้และเทคโนโลยี การปฏิบัติการในการป้องกัน ราษฎรได้รับประโยชน์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เพราะ สถานการณ์บังคับทำให้ราษฎรมีความตื่นตัว และได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์ที่เป็นจริง โดยเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดน และมีเหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อย ราษฎรมีความตื่นตัวและมี ประสบการณ์สูงกว่าหมู่บ้านอื่น

2.3 การมีส่วนร่วมของราษฎรในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง เพราะราษฎรเชื่อฟังเจ้าหน้าที่รัฐเป็นพื้นฐานที่อยู่แล้ว ราษฎรในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ ชายแดนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมสูงกว่าหมู่บ้านอื่น และหมู่บ้านใดจัดตั้งกลุ่มเพื่อกระทำการใด ๆ ใดมีมากกลุ่ม ราษฎรหมู่บ้านนั้นก็มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมสูง

3. ผลการประเมินผลผลิต

3.1 ภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร ยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากมีรายได้น้อย อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดในปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยี ทุกหมู่บ้านมีสภาพใกล้เคียงกัน

3.2 ความสามารถป้องกันตนเองของราษฎรอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนและมีเหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อย ราษฎรมีระดับความสามารถป้องกันตนเอง สูงกว่าหมู่บ้านอื่น หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนจะไม่ค่อยมีเหตุการณ์ ราษฎรมีความสามารถป้องกัน ตนเองสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ไกลชายแดน

3.3 ความรู้สึกเป็นเจ้าของถิ่น ราษฎรมีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดน ราษฎรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ไกลชายแดน

3.4 ความสามัคคีของราษฎรอยู่ในระดับสูง หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดน ราษฎร มีความสามัคคีสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ไกลชายแดน และหมู่บ้านใดมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อกระทำการใด ๆ ใดมีมากกลุ่ม ราษฎรหมู่บ้านนั้นมีความสามัคคีสูง

3.5 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านนั้น ราษฎรที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนราษฎรมีความรู้สึกพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่สูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ไกลชายแดน เพราะรักถิ่นกำเนิดและที่นี้อาจไม่ดีกว่านี้

3.6 ความพร้อมในการป้องกันตนเองของราษฎรอยู่ในระดับสูง โดยยังขอให้คงมีกำลังทหารไว้เพียงพอเหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนราษฎรมีความพร้อมในการป้องกันตนเองสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ไกลชายแดน

4. ผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

4.1 การกำหนดมาตรการการป้องกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร

4.2 การมีส่วนร่วมของราษฎร ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร

4.3 การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสามารถป้องกันตนเอง

4.4 การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นเจ้าของ

4.5 การมีส่วนร่วมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความสำนึกดี

4.6 ผลผลิตเกื้อหนุนประกอบด้วยตัวแปร ภาวะความเป็นอยู่ ความสามารถป้องกันตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความสำนึกดี มีความสัมพันธ์กับการไม่ละทิ้งถิ่นซึ่งประกอบด้วยตัวแปร ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยและความพร้อมในการป้องกันตนเอง

4.7 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการป้องกันตนเองของราษฎร

อภิปรายผลการประเมิน

1. การประเมินสิ่งเื้อน

1.1 การจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีความเหมาะสมดี ซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่ต้องมีรักษาไว้ แต่ควรจะใช้พื้นที่ว่างเปล่าตามแนวชายแดนให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวความคิดของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาราษฎรไทยอพยพ เนื่องจากการ

กระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากนอกประเทศ (ญูเยออำนาจการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด 2528 : 112) ที่ว่าหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลที่สำคัญจะต้องยึดรักษาไว้ก็ให้คงอยู่ที่เดิม หากจำเป็นต้องย้ายหมู่บ้านไป ก็ขอให้หมู่บ้านใหม่ให้พิจารณาพื้นที่ที่เห็นว่า จะสามารถคุ้มครองตำบลสำคัญและไม่ห่างไกลจากที่เดิมมากนัก และมีความสอดคล้องกับแนว ความคิดของกองกำลังบูรพา กองทัพภาคที่ 1 (2528 : 1) เพราะว่า บริเวณชายแดนมีพื้นที่ ว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการทำมาหากินถึงประมาณ 2 แสนไร่ สมควรจะต้องดำเนินการ ให้ใช้ประโยชน์ให้สูงสุด เพราะพื้นที่ตลอดแนวชายแดนทุกแห่งมีความสำคัญทางทหารที่ต้องยึด รักษาไว้ โดยไม่ต้องทำให้เกิดฉนวนที่ไม่มีคน ส่วนการจัดสรรที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ให้กระทำ เฉพาะหมู่บ้านที่จัดตั้งใหม่ ส่วนหมู่บ้านที่ไม่ได้โยกย้ายซึ่งอยู่ในหลักแหล่งอยู่แล้ว คงทำมาหากิน ในที่ดินของตนแต่เดิม ซึ่งบางพื้นที่อยู่ใกล้ชายแดนมาก สถานการณ์และสภาพภูมิประเทศไม่ เอื้ออำนวยให้ไปทำกิน เพราะความไม่ปลอดภัยและที่ถูกลี้ภัยให้สร้างว่างเปล่ามานาน จนต้องทำการบุกเบิกใหม่ ราษฎรต้องการมีสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดิน และส่วนใหญ่ต้องการได้ ที่ดินเพิ่มเพื่อประกอบอาชีพเป็นการชดเชยข้อจำกัดของสภาพที่ดิน น้ำและเทคโนโลยี

1.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น พบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ต่าง ๆ ก่อนข้างเพียงพอและเหมาะสม ยกเว้นเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรยังไม่เพียงพอ ราษฎรต้องอาศัยน้ำธรรมชาติในการเพาะปลูก ในฤดูแล้งทำการเพาะปลูกได้บ้างอย่างจำกัด มาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของจังหวัดปราจีนบุรี (มส.ป. : 102) ที่ว่าหมู่บ้านที่ขาด แล่นน้ำ (isonam) เมื่อถึงฤดูแล้ง แหล่งน้ำที่สภาพที่เก็บเก็บ จะอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอ อรัญประเทศ และอำเภอตาพระยา ซึ่งหมู่บ้านเองก็ตนเองชายแดนส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอ ดังกล่าว การที่ราษฎรขาดแคลนแหล่งน้ำมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพได้อย่างจำกัด ทำให้ฐานะยังไม่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจทัศนคติและประเมินผลของศูนย์วิจัยและ พัฒนาการทหาร กองการศึกษาวิจัยฯ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กองการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด 2527 : 107) พบว่า ราษฎรในหมู่บ้านเองก็ตนเองชายแดน มีเศรษฐกิจไม่ดีขึ้นร้อยละ 53 เนื่องจากที่ทำกินและป่าเพื่อการเกษตรไม่พอ

1.3 การส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพทั้งการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์นั้น

พบว่า การส่งเสริมยังไม่ค่อยเพียงพอและเหมาะสมนัก ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ การขาดอุปกรณ์ ขาดแคลนน้ำ ข้อจำกัดเรื่องสภาพของดิน ขาดแคลนเงินทุน และปัญหาการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530 : 175) ที่พบว่า ราษฎรมีการเปลี่ยนของผลผลิตและรายได้ซึ่งได้มาเกิดเนื่องจากต้นทุนการผลิต ความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศ ทั้งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนนำความรู้ความสามารถจากการฝึกอบรม การสาธิต และนำไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตและรายได้จากการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผลผลิตของการประกอบอาชีพแล้วพบว่ามีปัญหาเรื่องการตลาด เพราะไม่มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน พ่อค้าคนกลางมักจะกดราคา ทำให้มีรายได้แทบไม่คุ้มกับการลงทุน ซึ่งในการพัฒนาชนบทมักจะมุ่งส่งเสริมในเรื่องของการผลิตเป็นหลัก โดยยังมีกีดกันนิยมเดิม หากการผลิตเพื่อบริโภค ที่เหลือจึงนำไปขาย โดยไม่ค่อยนิยมเป็นลักษณะพ่อค้าที่ถือการค้ากำไร ดังนั้นจึงสมควรเปลี่ยนกีดกันนิยมเป็นการผลิตเพื่อขาย โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยตั้งเป้าตลาดเป็นที่ตั้งของเป้าหมายการผลิต ในกรณีที่มีอาชีพที่มีการส่งเสริมให้อย่างจำกัด ก็สมควรส่งเสริมอาชีพรองเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรตามความถนัดและความสามารถ

1.4 การกำหนดมาตรการป้องกันภัย พบว่า ทุกหมู่บ้าน ล้วนข้างเหมาะสมกับ

สถานการณ์ แต่ยังไม่ค่อยมีความมั่นใจนัก มีความจำเป็นต้องฝึกอบรมราษฎรให้มีความตื่นตัวเสริมสร้างประสบการณ์และเสริมความรู้ยุทธวิธีที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดระบบป้องกันให้สัมพันธ์สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติทางทหารในการป้องกันประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพทางทหาร หรือเพิ่มค่าของความต้านทาน ซึ่งมีควาสอดคล้องกับแนวความคิดในการใช้กำลังของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (ม.ป.ป. : 153 - 154) ที่ว่ายุทธศาสตร์ในการชลเชยอำนาจกำลังรบที่เสียเปรียบด้วยการผนึกทรัพยากรทุกชนิด ผนึกกำลังต่อสู้เบ็ดเสร็จเพื่อการป้องกันประเทศ โดยมีบทบาทภารกิจหน้าที่และได้รับการฝึกอบรมพัฒนาขีดความสามารถให้เหมาะสม โดยมีกำลังประชาชนเป็นกำลังส่วนหนึ่งในการป้องกันประเทศ

2. การประเมินกระบวนการ

2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานนับ พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินสภาพของดินและแหล่งน้ำที่จะเอื้ออำนวยให้ได้ ราษฎรได้อาศัยความพยายามที่จะปลูกผักสวนครัว เสริมรายได้เป็นการลดรายจ่าย แต่ก็จำกัดด้วยการนำน้ำมาใช้ประโยชน์ แม้ว่าบางแห่งมีแหล่งน้ำแต่อยู่ห่างไกล พื้นที่ดินบางแห่งอยู่ไกลจากหมู่บ้าน ไม่สะดวกในการดูแลและบำรุงรักษา สภาพของดินแห้งแล้ง รกร้างว่างเปล่าต้องลงทุนมาก ข้ายังมีความไม่ปลอดภัย ราษฎรส่วนใหญ่ยึดอาชีพทำนาเป็นหลัก มีทัศนคติที่ว่าขอให้ข้าพเจ้าได้กินพอเลี้ยงชีพได้ไม่อดตาย เป็นลักษณะพึ่งธรรมชาติ สภาพการใช้ที่ดินยังไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งมุ่งการผลิตเพื่อการค้าได้ โดยจัดให้มีระบบชลประทานที่สมบูรณ์และเสริมเทคโนโลยีให้ได้ผลผลิตสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของโสลิง ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์ และวินา พันธรัตน์ (2526 : 164) เกี่ยวกับความยากจนในภาคกลาง ในเขตชนบทยากจนล้าหลัง ซึ่งใช้การผลิตการเกษตรระบบดั้งเดิมพึ่งธรรมชาติหรือที่เรียกว่าระบบทำมาหากิน ยังไม่มีโอกาสได้รับประโยชน์การพัฒนาที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า จึงต้องให้มีการชลประทานและให้มีโอกาสที่จะใช้วิธีการเกษตรกรรมแผนใหม่ ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของพืชหลัก และมีโอกาสใช้ที่ดินในการเพาะปลูกครั้งที่สอง เพื่อให้เป็นเขตการเกษตรก้าวหน้า การใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่อยู่ก่อนข้างคุ่มก่า การคมนาคมก่อนข้างสะดวกหมายความว่า หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากชายแดน เป็นผลให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถให้การช่วยเหลือและป้องกันได้ง่าย การขนส่งผลผลิตได้สะดวก การคมนาคมสะดวก จึงมีผลต่อการส่งเสริมทั้งการพัฒนาและทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดของศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด (2527 : 70) พบว่า การคมนาคมที่ไม่ดีมีผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของราษฎรในหมู่บ้านห่างไกลโดดเดี่ยว เพราะไม่อาจจะติดต่อกับท้องถิ่นอื่นได้สะดวก แล้วขายผลผลิตผลการเกษตรได้ราคาต่ำ โครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ประโยชน์ด้านการป้องกันนั้น ยังมีประโยชน์และจำเป็น แต่ไม่ใช่เพื่อการผลิต ดังนั้นการดูแลบำรุงรักษานั้น มักจะถูกละเลยเพราะจะใช้เมื่อมีสถานการณ์เกิดขึ้น พบว่าหมู่บ้านที่ต้องใช้ประโยชน์มากจะมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาสูง

2.2 การปฏิบัติการในการประกอบอาชีพและการป้องกัน พบว่า การปฏิบัติการในการประกอบอาชีพราษฎรได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและได้ผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะที่เรียนมากับการปฏิบัติจริงมักจะพบปัญหาที่ไขไม่ได้เรื่อยมา หรือหาทางแก้ไขปัญหานั้นไม่ได้ จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร ต้องการผู้รู้มาแก้ปัญหาเมื่อปฏิบัติจริง เช่น ักหาเงินทุนเพื่อการประกอบการ ปัญหาการใช้ยากำจัดศัตรูพืชซึ่งส่งผลข้างเคียง บ่อยมาก รวดเร็วซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาค่ากดราคาให้ อุปกรณ์ที่จะใช้ไม่มีตามที่ได้เรียนรูมา ทำให้การทำงานตามกระบวนการที่เรียนมาไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะมีความยุ่งยาก เรื่องของการเลี้ยงสัตว์ ราษฎรยังมีคติที่ว่า การพึ่งพาชีวิตผู้อื่นหรือสิ่งมีชีวิตเขาแน่นอนไม่ได้ เพราะมีประสบการณ์เรื่องโรคภัยไข้เจ็บทำให้ได้รับความสูญเสียขาดทุนมาแล้ว พบว่าการทำงานเป็นกลุ่มในเรื่องการเลี้ยงสัตว์ยังไม่สามารถกระทำได้ เพราะเกรงจะมีความขัดแย้งกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อดีขององค์กรเดี่ยว กฎตานนท์ (2526 : 66) พบว่า โรคระบาดทำให้สัตว์เลี้ยงสูญเสีย ราษฎรส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญของปัญหานี้และรู้สึกเสียค่าที่ห้องสูญเสียสัตว์เลี้ยงของเขา แต่ก็ไม่คิดว่าจะต้องกันทำให้เกิดปัญหานี้ได้อย่างไร ส่วนการปฏิบัติการในการป้องกันพบว่า ราษฎรได้เคยได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรการรักษาความปลอดภัยตามโครงการหมู่บ้านอาสาสมัครและป้องกันตนเอง และได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรไทยอาสาป้องกันชาติมาแล้วบ้างหมู่บ้าน ได้รับการฝึกอบรมวิชาการทหารเฉพาะที่ฝ่ายทหารต้องการใช้ประโยชน์ เช่น การลาดตระเวนระวังภัยหน่วยทหารในแนวหน้า การเฝ้าตรวจ เป็นต้น พบว่า ราษฎรได้จัดกำลังลาดตระเวนระวังป้องกันหมู่บ้าน จัดกำลังคุ้มโจรภัยและจับโจร เขมรที่เข้ามาปล้นราษฎร เมื่อผลให้ราษฎรเกิดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านป้องกันมากขึ้น การป้องกันหมู่บ้านเมื่อเกิดเหตุการณ์พบว่า ราษฎรได้จัดกำลังออกเป็นส่วน ๆ โดยให้ส่วนหนึ่งคุ้มครองเด็ก ผู้หญิงและคนชราที่อพยพหลบภัย ส่วนหนึ่งเฝ้ารักษาทรัพย์สินและความปลอดภัยในหมู่บ้าน อีกส่วนหนึ่งแจ้งข่าวให้ทางราชการทราบ ซึ่งการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม มักจะต้องเอาชีวิตเป็นเดิมพัน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาให้มีความพร้อมอยู่เสมอ มีความคล่องตัวในการปฏิบัติและมีประสิทธิภาพ ราษฎรไม่ใช้ทหารอาชีพ จึงมีความสามารถต่อสู้ป้องกันฝ่ายตรงข้ามได้ในระดับหนึ่ง ในขณะที่มีภาระหน้าที่ต้องประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตของตนและครอบครัวด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมของราษฎรนั้น พบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยที่ราษฎรได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การพิจารณาปัญหาของหมู่บ้านให้มีความเข้าใจตรงกันและจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ และมีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มเพื่อกระทำกิจกรรมใด ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกระตุ้นพบว่า ผู้นำมีส่วนกระตุ้นให้ราษฎรเห็นความสำคัญของปัญหาที่ส่วนใหญ่นอนอยู่ไม่ได้ จะต้องแก้ไขโดยการแสวงหาหนทางปฏิบัติที่เหมาะสม เมื่อบรรลุผลจะเกิดความภาคภูมิใจ เช่น ปัญหาขาดแคลนน้ำราษฎรได้รับการกระตุ้นจนมีความต้องการบ่อน้ำ แต่มีปัญหาคือ ไร่ ไม่มีเงินทางแก้ไข คือ ร่วมมือร่วมแรงกันขุดบ่อน้ำ จะเกิดกลุ่มการทำงานขึ้น และเห็นที่น่าสังเกตว่าหมู่บ้านใดมีการรวมกลุ่มกันมากกลุ่ม ความร่วมมือของราษฎรในหมู่บ้านนั้นจะมีมาก การพัฒนาจะเกิดผลเร็ว การแก้ปัญหาใด ๆ จะประสบผลสำเร็จโดยง่าย

3. การประเมินผลผลิต

3.1 ภาวะความเป็นอยู่ของราษฎรยังอยู่ในระดับต่ำ เพราะมีรายได้น้อย ราษฎรส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำนา ทำไร่ แม้จะมีรายได้จากกิจกรรมอย่างอื่น ก็ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 11,500 บาทต่อครอบครัวต่อปี ต่างกับข้อมูลที่สำรวจเมื่อปี 2528 (สำนักงานสำราญนันทน์ กองบัญชาการทหารสูงสุด และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2528 : 161) พบว่า ราษฎรในหมู่บ้านนี้เองกันตนเองชายแดนมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 14,990 บาท ต่อครอบครัวต่อปี ภาวะที่ข้อมูลต่างกันดังนี้เพราะข้อมูลสำรวจเมื่อปี 2528 ได้สำรวจข้อมูลหมู่บ้านนี้เองกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา หาดายจังหวัดถลองแนวชายแดน แสดงว่า ราษฎรหมู่บ้านนี้เองกันตนเองชายแดนบ้านจังหวัดปราจีนบุรีมีรายได้ต่ำมาก

3.2 ความสามารถป้องกันตนเองของราษฎรในหมู่บ้านนี้เองกันตนเองชายแดนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ด้วยคุณลักษณะของราษฎรที่มีความสามารถป้องกันตนเองนี้จะเกื้อหนุนสำคัญในการช่วยเหลือสอดส่องดูแลการเคลื่อนไหวของบุคคลต่างชาติและฝ่ายตรงข้ามรุกล้ำชายแดนเข้ามา เมื่อมีหมู่บ้านนี้เองกันตนเองชายแดนที่ถึง เรียงรายตลอดแนว

ชายแดนจะเป็นเสมือนจุดเฝ้าตรวจ และเมื่อพร้อมจะให้เข้มแข็งขึ้นด้วยการเสริมอาวุธยุทธโปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งการดัดแปลงปรับปรุงพื้นที่ให้เกิดภูมิต่อฝ่ายเราแล้ว หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนจะเป็นเสมือนจุดด้านหน้าเป็นการ เข้มกักยักทางทหาร ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการให้ผสมกลมกลืนกับแผนปฏิบัติการของกำลังทหารและกำลังกึ่งทหารแล้ว กำลังส่วนนี้ของหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำหน้าที่ของส่วนกำบัง (screening force) ในการป้องกันประเทศให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของพลเอก วันชัย เรืองตระกูล (2528 : 9) ที่ว่า ราษฎรในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนได้รับการฝึกฝนติดอาวุธให้เป็นกำลังส่วนหนึ่ง เสริมระบบป้องกันประเทศให้กับกำลังทหารและสอดคล้องกับแนวความคิดของพลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ (2527 : 2) ที่ว่า ฝึกอบรมให้ราษฎรมีจิตใจสู้รบ ให้เป็นรั้วประชาชน ถือว่าเป็นจุดด้านหน้าในการทหารด้วย

3.3 ความรู้สึกเป็นเจ้าของนั้น ราษฎรที่มีความรู้สึกในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งความรู้สึกเป็นเจ้าของจะทำให้มีความรักหวงแหนผืนแผ่นดินและทรัพย์สินของตน จะต้องปกป้องพิทักษ์รักษาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของพลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ (2529 : 2) ที่ว่า การที่ราษฎรหวงแหนผืนแผ่นดิน ราษฎรจะไม่ทิ้งแผ่นดินจะต่อสู้เพื่อรักษาทรัพย์สินสมบัติและผืนแผ่นดินของตนไว้ และเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/23 23 เม.ย. 23) ที่ว่า ทำให้ประชาชนสำนึกว่าแผ่นดินนี้เป็นของคนที่จะต้องปกป้องรักษา ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของปกครองและได้รับประโยชน์

3.4 ความสามัคคี พบว่า ราษฎรในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีความสามัคคีอยู่ในระดับสูง อบรมมุขเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทและทำให้เสียทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่พยายามฝึกอบรมอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองให้ตลอด ละ เลิก อบรมมุขเพื่อให้เป็นพื้นฐานที่พร้อมรับการพัฒนาในขั้นต่อไป พบว่าราษฎรยังมีการรวมกลุ่มกันลงแขกเอารวมในการทำนากันเหมือนสมัยก่อน และการเร่งรีบทำนาได้ผลดีเสร็จเพราะเกรงอันตรายแทนของความสามัคคีของราษฎรคือผู้นำหมู่บ้านและพระสงฆ์ จะเป็นแกนประสานที่สำคัญมาก สอดคล้องกับการค้นพบของ ทองคุณ หงส์พันธุ์ (ม.ป.ป. : 168) พบว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็น

กำลังสำคัญในการวางแผนและดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น เป็นตัวเชื่อมหรือสะพาน (link) ระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือนักพัฒนา

3.5 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยของราษฎรในหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง เพราะราษฎรถือว่าหมู่บ้านมีความสำคัญต่อชีวิตครอบครัว เป็นถิ่นกำเนิด มีสภาพที่น่าอยู่ มีความรักผืนแผ่นดินรักถิ่นฐาน ถ้าหากจะย้ายถิ่นมักจะมีสาเหตุจากความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ราษฎรมักจะมีความภาคภูมิใจมากก็ต่อการที่ได้มีส่วนในการบุกเบิก ก่อตั้งหมู่บ้านของคนที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคมาด้วยความยากลำบาก เมื่อขยายขึ้นสะดวกขึ้น ราษฎรจะมีความพึงพอใจในหมู่บ้านนั้น โดยไม่ต้องการไปพบทุกที่ที่รบกวนเหมือนครั้งที่เคยได้พบ เรียนมาแล้ว และพบว่าผู้ที่ไม่มีที่อยู่ทำกินเป็นของตนเอง พร้อมทั้งจะโยกย้ายไปประกอบอาชีพอื่นเมื่อโอกาสอำนวยให้ ส่วนผู้ที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง ไม่ต้องการย้ายถิ่น มีความรักผืนแผ่นดินของตน และไม่มีความแน่ใจว่าที่อื่นจะดีเหมาะสมเท่าที่มีอยู่ ราษฎรส่วนใหญ่เห็นว่าแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ร้าย ถ้าหากเจ้าหน้าที่ทหารยังคงให้การช่วยเหลืออยู่ ทำให้เกิดความอุ่นใจก็สามารถอยู่ต่อไปได้ แม่ไม่ปลอดภัยนักก็ตาม

3.6 ความพร้อมในการป้องกันตนเอง พบว่า ราษฎรมีความพร้อมในการป้องกันตนเองอยู่ในระดับสูง มีขีดความสามารถที่จะต่อสู้ฝ่ายตรงข้ามและแก้ไขเหตุเมื่อเกิดเหตุการณ์ได้ดีตามที่ได้รับการฝึกอบรม ราษฎรมีขวัญกำลังใจดีพร้อมที่จะรวมตัวกันต่อสู้ฝ่ายตรงข้ามที่มีกำลังไม่มากนัก พบว่าผู้หญิงและเด็กวัยรุ่นสามารถจะเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือกำลังราษฎรที่ติดอาวุธและกำลังทหารในที่ที่ทำได้ ถ้าหากได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมกับคุณลักษณะ เพราะมีความพร้อมทั้งกำลังกายและกำลังใจ ก็จะต้องเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (self confidence) ในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ ทำให้ทนถาวรวินัย กล้าสั่งการและกล้าเสี่ยงในการปฏิบัติงานต่าง ๆ (ทองกุล หงส์พันธุ์ น.ป.บ. : 82) ถึงอย่างไรก็ตาม ความพร้อมในการป้องกันประเทศจะต้องประกอบด้วยความพร้อมของกำลังต่อสู้เบ็ดเสร็จอันได้แก่ กำลังทหาร กำลังกึ่งทหาร (ทหารพราน ตำรวจตระเวนชายแดน) และกำลัง

ประชาชนที่มีการพัฒนาขีดความสามารถ การจัด การมอบหน้าที่ การควบคุมบังคับบัญชาใน ลักษณะสนับสนุนขีดความสามารถในการสู้รบของกำลังต่าง ๆ (ชาวลีท ยงใจยุทธ ม.ป.ป. : 153 - 154)

4. การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การกำหนดการป้องกัน ซึ่งเป็นตัวแปรในเชิงป้องกันไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร ซึ่งเป็นตัวแปรในกระบวนการ ทั้งนี้เพราะการวัดการมีส่วนร่วมของราษฎร เป็นการวัดด้านการพัฒนาการรวมกลุ่ม กระทำกิจกรรมรวมในหมู่บ้าน ไม่ได้ชี้ชัดในการมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันที่ป้องกันเข้าโดยตรง และกิจกรรมการฝึกอบรมด้านการป้องกันน่าจะไม่ได้ในการปฏิบัติทำให้ราษฎรมีส่วนร่วมมากนัก และส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แต่การมีส่วนร่วมได้จากการวัดทั้งหญิงและชาย

การมีส่วนร่วมของราษฎรซึ่งเป็นตัวแปรในกระบวนการไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะความเปราะบางของราษฎร ซึ่งเป็นตัวแปรในผลผลิต ทั้งนี้เพราะภาวะความเปราะบางวัดจากรายได้ และการออมทรัพย์ ซึ่งเกิดจากผลของผลผลิตในการประกอบอาชีพ ซึ่งไม่ใช่เป็นผลโดยตรงจากการมีส่วนร่วมของราษฎร แม้ว่าราษฎรจะประกอบอาชีพของตนเอง ก็จะส่งผลต่อความเปราะบางในครอบครัวของคนอาจไม่เกี่ยวข้องกับครอบครัวอื่นนัก แสดงว่าการมีส่วนร่วมของราษฎร เกี่ยวข้องเพียงขั้นตอนของกระบวนการผลิต ส่วนภาวะความเปราะบางขึ้นอยู่กับแต่ละครอบครัวจะดำเนินชีวิตของตนเองโดยอิสระ

การมีส่วนร่วมของราษฎรซึ่งเป็นตัวแปรในกระบวนการ มีความสัมพันธ์กับความสามารถป้องกันตนเองซึ่งเป็นตัวแปรในผลผลิต แสดงว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของราษฎรมีผลต่อการพัฒนาความสามารถและพฤติกรรมการป้องกัน ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทำให้เกิดความรับผิดชอบ (responsibility) ซึ่งหมายถึงความผูกพันในหน้าที่ ความสามารถวินิจฉัย ความสามารถคิดและปฏิบัติอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด (ทองคูล หงส์พันธุ์ ม.ป.ป. : 82) เมื่อสามารถป้องกันตนเองก็แสดงถึงความพยายามพึ่งตนเอง (self - reliance) จะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเองด้วย

การมีส่วนร่วมของราษฎร ซึ่งเป็นตัวแปรในกระบวนการมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นเจ้าของตัวแปรในผลผลิต ทั้งนี้เพราะความรู้สึกเป็นเจ้าของทำให้เกิดความรู้สึกกับผิชอบในสิ่งนั้นด้วย ซึ่งทัศนคติที่เป็นความรู้สึกเป็นเจ้าของย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมที่จะต้องปกป้องรักษาในสิ่งที่ตนเป็นเจ้าของ ดังนั้นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมในการปกป้องรักษาด้วย

การมีส่วนร่วมของราษฎร ซึ่งเป็นตัวแปรในกระบวนการ มีความสัมพันธ์กันกับความสามัคคีซึ่งเป็นตัวแปรในผลผลิต ทั้งนี้เพราะความสามัคคี เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ต่อกัน มีความพึงพอใจต่อกัน (satisfaction) ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นผลต่อการปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลเสมอไป จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วย (ไญญธย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทศ 2521 : 7)

ผลผลิตเกื้อหนุน มีความสัมพันธ์กับการไม่ละทิ้งถิ่น กล่าวคือ ตัวแปรผลผลิตเกื้อหนุน ประกอบด้วยตัวแปรย่อยคือภาวะความเป็นอยู่ ความสามารถป้องกันตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความสามัคคี ส่วนตัวแปรการไม่ละทิ้งถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรย่อยคือ ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ และความพร้อมในการป้องกันตนเอง ทุกตัวแปรที่กล่าวมาวัดผลมาจากผลผลิตของกระบวนการพัฒนาโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว ปรากฏว่าภาวะความเป็นอยู่มีความสัมพันธ์น้อยมากกับการไม่ละทิ้งถิ่น แสดงว่าการที่จะละทิ้งถิ่นหรือไม่ละทิ้งถิ่นนั้นไม่ขึ้นอยู่กับภาวะความเป็นอยู่เท่าใดนัก ซึ่งอาจหมายถึงราษฎรที่ยากจนและรายได้น้อยได้ จากผลวิจัย (สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2528 : 168) ในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ที่อยากย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะความเป็นอยู่เหลือกินเหลือใช้ ส่วนผู้ที่ไม่อยากจะย้ายถิ่นส่วนใหญ่จะมีฐานะความเป็นอยู่พอกินพอใช้ และตัวเก็บของชลทิศย์ เอี่ยมคำอังก์ (2530 : 172) พบว่า หมู่บ้านป่ากลางและหมู่บ้านก้าวน้ำมอตรการย้ายถิ่นมากกว่าหมู่บ้านลำหลัง ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากในผลผลิตเกื้อหนุน ได้แก่

ความสามัคคี ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความสามารถป้องกันตนเอง มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยและความพร้อมในการป้องกันตนเอง มีไม่มากนัก

ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการป้องกันตนเอง กล่าวคือ ตัวแปรความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย ประกอบด้วยตัวแปรย่อยคือ ความสำคัญของ หมู่บ้านต่อชีวิตครอบครัว ความรู้สึกไม่ต้องการย้ายถิ่นและความอยากพัฒนาที่อยู่อาศัย ส่วน ตัวแปรความพร้อมในการป้องกันตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรย่อยคือ ความมั่นใจไม่ย้ายถิ่น ความเหมาะสมของแผนป้องกันหมู่บ้าน ความเชื่อมั่นในราชการและความพร้อมของราษฎร ปรากฏว่าตัวแปรย่อยที่ความสัมพันธ์กันมาก ได้แก่ ความสำคัญของหมู่บ้านต่อชีวิตครอบครัว สัมพันธ์กับความมั่นใจไม่ย้ายถิ่นมีน้ำหนักมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการประเมินโครงการครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการประเมินโครงการไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการทบทวนโครงการโดยขยายการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างเปล่า ตามแนวชายแดนมาใช้ประโยชน์เพื่อเสริมมาตรการป้องกันและการประกอบอาชีพให้เต็มที่ เท่าที่จะทำได้ ประกอบกับการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีน้อยเกินไป และควรมอบเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้ราษฎร เป็นหลักฐานด้วย

1.2 ควรจัดให้มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น ด้วยการทำฝายกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อให้สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้งได้ตลอดปี

1.3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพโดยพิจารณาจากหลักสูตร ที่มุ่งการผลิตเพื่อขาย ผลิตเพื่อทำการอุตสาหกรรมแปรรูป ในลักษณะเกษตรอุตสาหกรรม รวมทั้งการวางแผนเพื่อการผลิตครบวงจร ด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

1.4 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมทวนก้ำวเฝ้าป้องกันให้แก่ราษฎร โดยพิจารณา กำหนดหลักสูตรที่มุ่งพัฒนารายครัวให้มีขีดความสามารถสูง ให้สามารถปฏิบัติการต่อสู้ในระดับ หมู่ (12 - 15 คน) เป็นพื้นฐานและควรให้มีการฝึกหลักสูตรพิเศษเฉพาะเรื่องตามภารกิจ ที่จะมอบหมายให้ และควรให้มีการวางแผนและมีส่วนร่วมผสมผสานหรือบูรณาการด้วยการสนธิ กำลังทหาร กำลังกึ่งทหารและกำลังประชาชน ความสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1.5 ควรส่งเสริมด้วยการฝึกอบรมให้จัดตั้งกลุ่มเพื่อกระทำกิจกรรมใด ๆ ตลอดจนการบริหารงานกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้ราษฎรได้แสดง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมทั้งด้านการประกอบอาชีพและการป้องกัน และการ พัฒนาผู้นำโดยเน้นด้านกิจกรรมการป้องกันเป็นหลัก

1.6 ควรเตรียมความพร้อมของกำลังทั้งสามส่วน คือ กำลังทหาร กำลัง กึ่งทหารและกำลังประชาชน เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวยให้ถอนกำลังทหารให้เหลือกำลังเพียง เล็กน้อย เพื่อการประหยักรักษาของชาติ ในส่วนของกำลังประชาชนนั้น ควรเพิ่มการ ฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องการข่าวกรอง การติดต่อสื่อสาร การขอการ ยิงของอาวุธหนัก การรบแบบกองโจร ทหาระเบิดกับระเบิดและการทำลาย การใช้อาวุธ ต่อสู้รถถัง เป็นต้น โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ความมั่นใจสำหรับบุคคลที่ได้ เลือกสรรเฉพาะที่มีความเหมาะสม และกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติอย่างมีแผน

1.7 ควรจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมเพื่อการพัฒนาปลูกฝังจิตลักษณะของ ราษฎรที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพและการป้องกัน อันได้แก่ ความสามัคคี การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความพยายามพึ่งตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะความเป็นผู้นำ โดยกำหนดผู้ที่ได้รับการพัฒนาตามหลักสูตร ให้เหมาะสมกับวัย

1.8 เสนอแนะรูปแบบพัฒนาหมู่บ้าน ด้วยการบูรณาการผลการประเมิน โครงการก้นาเป็นข้อ เสนอรูปแบบพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา เพิ่มเติม ดังนี้

1.8.1 เป้าหมายของโครงการการเน้น 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม และเป้าหมายด้านการป้องกัน กล่าวคือ เป้าหมายด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม กำหนดระดับพัฒนาเกณฑ์สมรรถนะของหมู่บ้าน คือการที่ราษฎรมีทรัพย์สินอันสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์พอสมควรเพื่อให้มีรายได้พอใช้สอยได้ตลอดปี และมีการออมทรัพย์เพื่อใช้ในการลงทุนในรอบปี และส่งเสริมการศึกษาและอาชีพแก่บุตรธิดาจนจบการศึกษามัธยมศึกษาชั้นไป ส่วนเป้าหมายด้านการป้องกัน กำหนดระดับพัฒนาเกณฑ์สมรรถนะของหมู่บ้าน คือการที่ราษฎรได้รับการฝึกอบรมจัดตั้งให้เป็นกำลังต่ออาวุธให้มีขีดความสามารถป้องกันหมู่บ้านจากฝ่ายตรงข้ามที่มีกำลังพลต่ออาวุธไม่เกิน 1 หมู่ในเล็ก (12 คน) โดยให้กำลังราษฎรติดอาวุธจำนวนพอที่จะสามารถประกอบกำลังเพื่อปฏิบัติการกิจในช่วงเวลาเดียวกันได้อย่างน้อย 3 การกิจ

1.8.2 การดัดแปลงภูมิประเทศด้วยการปลูกป่า การขุดคลอง การทำเครื่องกีดขวาง เป็นการเตรียมภูมิประเทศเพื่อให้เกื้อกูลต่อการป้องกันหมู่บ้านและเกื้อกูลต่อการใช้กำลังจำนวนน้อยในการป้องกันประเทศ เป็นลักษณะเตรียมความพร้อมให้มีความสอดคล้องกับการเตรียมด้านกำลังคน

1.8.3 การบริหารงานหมู่บ้านมีองค์ประกอบเองชายแดนไทย - กัมพูชา ควรพัฒนาหลัก C^3I^2 กล่าวคือ การบังคับบัญชา (command) การควบคุม (control) การติดต่อสื่อสาร (communication) การข่าวกรอง (intelligence) และการบูรณาการ (integration)

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ตามรูปแบบประเมินโครงการที่ใช้ครั้งนี้ สามารถดำเนินการประเมินกระบวนการเฉพาะให้ลึกซึ้งได้มากกว่านี้ หรือแม้ว่าสิ่งมีอนและผลผลิตก็ความสามารถจะเลือกตัวแปรอื่นมาทำการประเมินเพิ่มเติมได้อีก และเนื่องจากยังมีแผนดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนเพิ่มเติมก็สามารถจะทำการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นโครงการได้

2.2 การออกแบบประเมินในรูปแบบอื่นเพื่อเน้นวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากครั้งนี้สามารถทำได้หลายรูปแบบ รวมทั้งเน้นวิธีเชิงคุณภาพหรือเน้นวิธีเชิงปริมาณ หรืออาจผสมทั้งสองวิธีก็ได้

2.3 การวิจัยควรเน้นศึกษาตัวแปรด้านจิตลักษณะหรือตัวแปรด้านจิตวิทยา สังคมให้มากขึ้น โดยเฉพาะตัวแปรที่เอื้อต่อการพัฒนาซึ่งถือเป็นเป้าหมายด้านเศรษฐกิจสังคม และเป้าหมายด้านการป้องกัน

2.4 การวิจัยระบบการบริหารงานอยู่บ้านในรูปขององค์กรเพื่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของโครงการทั้งที่เป็นเป้าหมายด้านเศรษฐกิจสังคม และเป้าหมายด้านการป้องกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลลักษณ์ โคสกุล เส้นทางแรงงานไทย กรุงเทพฯ : บริษัทซีเคียวริตี้การพิมพ์,
2526

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการศึกษา
วางแผนเตรียมพร้อมเพื่อความมั่นคงภาคตะวันออก กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524 อัดสำเนา
----- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
ม.ป.ป. อัดสำเนา

----- บันทึกความถนัดเห็น กรุงเทพฯ : กองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526
อัดสำเนา

----- ลักษณะสังคม บุคคลที่ประสงค์ ความจำเป็นพื้นฐานของคนไทย เป้าหมายภายใน
ปี 2545 และเครื่องวัด กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, 2526

----- รายงานเรื่องแผนพัฒนาพื้นที่ชายแดนด้านตะวันออก กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527 อัดสำเนา

----- วารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับพิเศษ กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2528

----- รายงานฉบับสมบูรณ์ปัญหาข้อพหุพ : ผลกระทบและแนวทางแก้ไข กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529 อัดสำเนา

โรสตี ปันเปี่ยมรัชฎ์ และวินา พันธรัตน์ "ความยากจนในภาคกลาง", ใน ชนบทไทย
2526 หน้า 163 - 169 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็โปรดักชั่น จำกัด,
2526

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มี
ต่อประชาชนในชนบท ปรินซ์อินน์ คส.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530 อัครสำเนา

ชวลิต ยงใจยุทธ, พล.ท. คำบรรยายและทำให้สัมภาษณ์ 2523 - 2528 กรุงเทพฯ :
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส. ม.บ.ป.

คำรง บุญยืน, นพ. "เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านสาธารณสุข", ใน รายงานการสัมมนา
ระดับผู้บริหาร เรื่องการพัฒนาเครื่องชี้ภาวะสังคมและการฝึกอบรมหลักสูตร
เครื่องชี้ภาวะสังคม หน้า 7 - 10 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
 การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527 อัครสำเนา

ทองคุณ หงส์พันธุ์ การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา : แนวความคิด ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ กรุงเทพฯ :
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์, ม.บ.ป.

นายกรัฐมนตรี้, สำนัก คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 เรื่องนโยบายการต่อสู้
เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ ลงวันที่ 23 เมษายน 2523

✓ นิตา ชูโต การประเมินโครงการ กรุงเทพฯ : อรรถสารการพิมพ์, 2527

✓ นันทนา อังศุมาลิน "การประเมินโครงการ" ใน แพทย์ศาสตร์ กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์-
 ดีไซน์เอนด์พริ้นท์ 2526

ปราจิณบุรี, จังหวัด ข้อมูลคู่มือการวางแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนา
ตำบล กรุงเทพฯ : หอรัตนชัยการพิมพ์, ม.บ.ป.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ การวิจัยประเมินผล กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526 อัครสำเนา

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
 2517

พจิตร กุลละวณิชย์, พล.ท. คำกล่าวเปิดการสัมมนาผู้บริหารโครงการหมู่บ้านป้องกัน
ตนเองชายแดนในเขตกองทัพภาคที่ 1 กรุงเทพฯ : 5 มิถุนายน 2529
 อัครสำเนา

พิจิตร กุลละวณิชย์, พล.ท. ปัญหาชายแดนไทย กรุงเทพฯ : 2527 อัดสำเนา

ไพบุลย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทห์ วิทยาการจัดการและพฤติกรรมบริหาร
องค์การ กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2521

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ การบริหารงานพัฒนาชนบท กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2524

ภาคที่ 1, กองทัพ ปัญหาชายแดนไทย - กัมพูชา กรุงเทพฯ : กองทัพภาคที่ 1,
ม.ป.ป. อัดสำเนา

สรุปผลการสัมมนาผู้บริหารโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนในเขต
กองทัพภาคที่ 1 กรุงเทพฯ : กองทัพภาคที่ 1, 2529 อัดสำเนา

โครงการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย -
กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี ปราจีนบุรี : กองกำลังบูรพา กองทัพภาคที่ 1,
2528 อัดสำเนา

สรุปโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน กรุงเทพฯ : กองทัพภาคที่ 1,
2529 อัดสำเนา

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี "หลักการและวิธีการคิดตามประเมินผลโครงการ", ใน การพัฒนาชนบท
แบบผสมผสาน : แนวความคิด ทฤษฎี และทางปฏิบัติในการพัฒนาประเทศ
หน้า 221 - 234 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย, 2524

หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2526

วางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ, กอง แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 5 เฉพาะในส่วนที่ 7 แนวทางการประสานแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ
และความมั่นคง กรุงเทพฯ : กองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ, 2524
อัดสำเนา

วันชัย เรืองตระกูล, พล.ท. สถานการณ์ทางทหารภายในประเทศและประเทศใกล้เคียง
กรุงเทพฯ : 2528 อัดสำเนา

วิจิตร ระวีวงศ์ "เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านสวัสดิการสังคม" ใน รายงานการสัมมนา
ระดับผู้บริหาร เรื่องการพัฒนาเครื่องชี้ภาวะสังคมและการฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องชี้
ภาวะสังคม หน้า 15 - 18 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
 การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527 อีกสำเนา

วิจัยและพัฒนาการทหาร, กุญย์ รายงานโครงการสำรวจทัศนคติและประเมินผลระบบ
ป้องกันหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - ถึงภูเขา กรุงเทพฯ : กุญย์วิจัย
 และพัฒนาการทหาร กรมการศึกษาวิจัย กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2527
 อีกสำเนา

วิเชียร เกตุสิงห์ "เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านการศึกษา", ใน รายงานการสัมมนาระดับ
ผู้บริหาร เรื่องการพัฒนาเครื่องชี้ภาวะสังคมและการฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องชี้ภาวะ
สังคม หน้า 79 - 85 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
 และสังคมแห่งชาติ, 2527 อีกสำเนา

_____, ดร. "SPSS โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ "
 ใน รวมบทความที่เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา หน้า 256 - 258 หน้า 256 -
 258 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ, 2528
 อีกสำเนา

ศอร.บก.ทหารสูงสุด รายงานการประชุมคณะกรรมการศึกษาและประเมินผล กรุงเทพฯ :
 ศอร.บก.ทหารสูงสุด, 2526 อีกสำเนา

ศักดิ์เจริญ ภานุทนานนท์ "ไก่ฟ้าบ้าน : โครงการป้องกันโรคระบาด", ใน ชนบทไทย
 2526 หน้า 65 - 69 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ใบไม้โตโปรดักชั่น จำกัด, 2526

สมพร เทพสิทธิ์ "เครื่องชี้ภาวะสังคมด้านคุณธรรม", ใน รายงานการสัมมนาระดับ
ผู้บริหาร เรื่องการพัฒนาเครื่องชี้ภาวะสังคมและการฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องชี้ภาวะ
สังคม หน้า 26 - 28 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
 และสังคมแห่งชาติ, 2527 อีกสำเนา

- สมพร แสงชัย "การประเมินผลโครงการ", ใน การประเมินผลโครงการในประเทศไทย หน้า 1 - 22 กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520
- สมศักดิ์ กัลยาณมิตร, พันเอก ท้าวแก้วพัฒนา กรุงเทพฯ : ม.ป.ป. อัสสัมชัญ
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, ดร. สังคมวิทยาชนบท : วิถีชีวิต ทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทไทย ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528 อัสสัมชัญ
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ การพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526
- สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์, พล.ต.ท. "เครื่องมือภาวะสังคมในการวัดผลและทรัพยากร", ใน รายงานการสัมมนาประจำปี เรื่องการพัฒนาเครื่องมือภาวะสังคมและการฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องมือภาวะสังคม หน้า 19 - 24 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527 อัสสัมชัญ
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ "ลักษณะของเครื่องมือภาวะสังคม", ใน รายงานการสัมมนาประจำปี เรื่องการพัฒนาเครื่องมือภาวะสังคมและการฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องมือภาวะสังคม หน้า 173 - 178 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527 อัสสัมชัญ
- สุนทร เกตุแก้ว "แนวความคิดในการประเมินผลโครงการ", ใน การประเมินผลโครงการในประเทศไทย หน้า 23 - 66 กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520
- สุพจน์ พานิชประไพ ปรารภ 28 กรุงเทพฯ : ทอริคชนัยการพิมพ์ ม.ป.ป.
- สุรชาติ บำรุงสุข "ยุทธศาสตร์เวียดนาม", วารสารเสนานิคม 34(2) : 27 - 44 ; พฤษภาคม - สิงหาคม 2528

สารนิเทศ, สำนักงาน และคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานผลการวิจัย

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านอิงกันตนเองชายแดนไทย -

กัมพูชา กรุงเทพฯ : สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด และสำนักงาน

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน,

2523 อักสำเนา

เสนาธิการทหารบก, โรงเรียน คู่มือเกี่ยวกับหน่วยและฝ่ายอำนวยการ กรุงเทพฯ :

กรมสยามการพิมพ์, 2527

เสน่ห์ จามริก และคนอื่น ๆ นโยบายในการพัฒนาชนบท กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสาร

การพัฒนาชนบทไทย สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524

อารีย์ วงศ์อารยะ หมู่บ้านอิงกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ศึกษากรณีจังหวัดปราจีนบุรี

เอกสารวิจัยส่วนภูมิภาค กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2527 -

2528 อักสำเนา

อารี วัลยะเสวี, นพ. "เครื่องชี้ภาวะสังคมสุขภาพและโภชนาการ," ใน

รายงานการสัมมนาเกี่ยวกับสุขภาพ เรื่องการพัฒนาเครื่องชี้ภาวะสังคมและ

การฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องชี้ภาวะสังคม หน้า 11 - 14 กรุงเทพฯ : สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2527 อักสำเนา

Department of the army field manual. Terrain Intelligence.
Washington D.C. : U.S. government printing office. 1967.

Harrison. P. Inside the Thrid World the Anatomy of poverty.
Middlessex. Penguin Books. 1972.

Patton. M. Qualitative Evaluation Methods. Calif : Beverly Hills,
1980.

Phi Delta Kappa National Study Committee on Evaluation. Educational
Evaluation and Decision Making. Itasca : Peacock Publishers,
Inc., 1971.

Popham. W.J. Educational Evaluation. Englewood Cliffs, N.J. :
Prentice - Hall, 1975.

- Provus M "Evaluation of on-going Programs in Public School System." in Educational Evaluation : New Roles. New Means. P. 242 283. Chicago : National Society for the study of education. 1979.
- Steele S.M Contemporary Approachs to Program Evaluation : Implication for Evaluating Program for Disadvantages Adults. New York : Syracuse University Eric clearing House on Adult Education. 1973.
- Stake R.E. "The Countenance of Educational Education," Teachers College Record. 68 : 523 540 : April. 1967.
- Suchman. E.A. Evaluation Research : Principles and Practice in Public Service and Social Action Programs. New York : Russell Sage. 1967.
- Weiss. C.H. Evaluating Action Programs : Reading in Social Action and Education. Boston : Allyn and Bacon. 1972.
- Worthen. B.R. and J.R. Sanders. Educational Evaluation : Theory and Practice. Belmont. Calif. : Wadsworth. 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 14 จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามเพศ

เพศ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	19	52.8	20	55.6	18	50	57	52.8
หญิง	17	47.2	15	44.4	18	50	51	47.2
รวม	36	100.0	36	100.0	36	100.0	108	100.0

ตาราง 15 จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามอายุ

อายุปี	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20-29	7	19.4	4	11.1	10	27.8	21	19.4
30-39	7	19.4	11	30.6	13	36.1	31	28.7
40-49	10	27.8	10	27.8	6	16.6	26	24.1
50-59	9	25.0	7	19.4	5	13.9	21	19.4
60-78	2	5.6	4	11.1	1	2.8	7	6.5
ไม่ตอบ	1	2.8	-	-	1	2.8	2	1.9
รวม	36	100.0	36	100.0	36	100.0	108	100.0

ตาราง 16 จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามตำแหน่งผู้ตอบ

ตำแหน่ง	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ราษฎรทั่วไป	26	72.2	28	77.3	28	77.8	82	75.9
กำนัน	-	-	-	-	1	2.3	1	0.9
ผู้ใหญ่บ้าน	3	8.3	5	13.9	2	5.6	10	9.3
ผู้อาวุโส, มรรคนายก								
หัวหน้าคุ้ม	3	8.3	-	-	-	-	3	2.8
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	5.6	1	2.8	1	2.3	4	3.7
กรรมการกลางหมู่บ้าน	1	2.8	1	2.8	2	5.6	4	3.7
รองประธานกลุ่มหมู่บ้าน								
เกษตรกร	1	2.8	1	2.8	-	-	2	1.9
ผู้ช่วยกำนัน	-	-	-	-	2	5.6	2	1.9
รวม	36	100.0	36	100.0	36	100.0	108	100.0

ตาราง 17 จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามอาชีพหลัก

อาชีพ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	35	97.2	21	58.3	30	83.3	86	79.6
นักรการ การโรง	1	2.8	2	5.6	-	-	3	2.8
ค้าขาย	-	-	1	2.8	2	5.6	3	2.8
ทำไร่	-	-	11	30.6	2	5.6	13	12.0
รับจ้าง	-	-	1	2.8	2	5.6	3	2.8
รวม	36	100.0	36	100.0	36	100.0	108	100.0

ตาราง 18 จำนวนร้อยละของราษฎรตัวอย่างแบ่งตามอาชีพครอง

อาชีพครอง	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ตัดเย็บเสื้อผ้า								
ทอผ้า	2	5.6	-	-	-	-	2	1.9
2) ขายของชำ	-	-	5	13.9	3	8.3	8	7.4
3) ค้าขายตลาดนัด	1	2.8	1	2.8	-	-	2	1.9
4) รับจ้างทั่วไป	2	5.6	5	13.9	10	27.8	17	15.7
5) ทำขนมขาย	-	-	-	-	1	2.8	1	0.9
6) เลี้ยงสัตว์	12	33.3	4	11.1	4	11.1	20	18.5
7) ทำไร่ ทำสวน								
ทำนา	7	19.4	6	16.7	4	11.1	17	15.7
8) ทำเหม	1	2.8	-	-	-	-	1	0.9
9) ไม่มี	11	30.6	15	41.7	14	38.9	40	37.0
รวม	36	100.0	36	100.0	36	100.0	108	100.0

ตาราง 19 จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	35	85.4
หญิง	6	14.6
รวม	41	100.0

ตาราง 20 จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามอายุ

อายุปี	จำนวน	ร้อยละ
21-29	7	17.1
30-39	20	48.8
40-49	12	29.2
50-55	2	4.9
รวม	41	100.0

ตาราง 21 จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามคุณวุฒิ

คุณวุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	43.9
ปริญญาตรี	21	51.2
ปริญญาโทขึ้นไป	2	4.9
รวม	41	100.0

ตาราง 22 จำนวนร้อยละของเจ้าหน้าที่รัฐตัวอย่างแบ่งตามประสบการณ์ด้านช่างเทคนิคจำนวนปีเป็นเกณฑ์

จำนวนปี	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2	14	34.1
3 - 5	12	29.3
6 - 10	7	17.1
11 - 21	5	12.2
ไม่ตอบ	3	7.3
รวม	41	100.0

ตาราง 23 พื้นที่อยู่อาศัยและทำกิน

หมู่บ้าน	ที่ดินปลูกบ้าน (ไร่)	ที่ดินทำกิน (ไร่)	ที่ดินปลูกข้าว (ไร่)	ต้องการเพิ่มเติม (ไร่)
1. โนนหมากขุน	0.958	19.875	17.125	18.33
2. คลองน้ำใส	1.281	18.363	18.3	28.3
3. ทนงมั่ง	0.625	41.09	36.545	37.5
4. ห้วยไทย	0.77	21.0	16.3	28.33
5. ป่าไร่	1.625	44.272	16.3	22.0
6. โคกสะแบง	1.318	34.1	31.9	24.666
7. โคกระกา	0.75	33.166	20.5	21.0
8. ทนงเม็ก	2.416	39.545	29.454	23.33
9. ไผ่ล้อม	2.102	19.8	17.142	22.85
เฉลี่ยรวมทุกหมู่บ้าน	1.316	30.135	22.618	25.145

ตาราง 24 สัทธิครอบครองในที่ดินปลูกบ้าน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีครอบครอง	4	11.1	5	13.9	4	11.1	13	12.0
ไม่มีครอบครอง	31	86.1	31	86.1	31	86.1	93	86.1
ไม่ตอบ	1	2.8	-	-	1	2.8	2	1.9
รวม	36	100	36	100	36	100	106	100

ตาราง 25 สัทธิครอบครองในที่ดินทำกิน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีกรรมสิทธิ์	8	22.2	4	11.1	6	17.7	18	16.7
ไม่มีกรรมสิทธิ์	26	72.2	30	83.3	29	80.6	85	78.7
ไม่ตอบ	2	5.6	2	5.6	1	2.8	5	4.6
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 26 ความพอใจของการมีทำกิน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอ	20	55.6	17	47.2	17	47.2	54	50
ไม่พอ	14	38.9	17	47.2	18	50.0	49	45.4
ไม่ตอบ	2	5.6	2	5.6	1	2.8	5	4.6
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 27 รายครัวเรือนที่ทำกินตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
พอ	14	34.1
ไม่พอ	26	63.4
ไม่ตอบ	1	2.4
รวม	41	100

ตาราง 28 การที่ฝ่ายตรงข้ามยกกำลังผ่านหมู่บ้าน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	26	72.2	24	66.7	16	44.4	66	61.1
ไม่ใช่	10	27.8	10	27.8	16	44.4	36	33.3
ไม่ทราบ	-	-	2	5.6	4	11.1	6	5.6
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 29 ความเหมาะสมในการรวมกำลังในหมู่บ้านเพื่อต่อสู้

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	32	88.9	32	88.9	30	83.3	94	87.0
ไม่เหมาะสม	3	8.3	4	11.1	3	8.3	10	9.3
ไม่ทราบ	1	2.8	-	-	3	8.3	4	3.7
รวม	36	100	36	100	36	-	108	100

ตาราง 30 ความเหมาะสมตามความมุ่งหมายของการจัดตั้งหมู่บ้าน ปชก.

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	34	82.9
ไม่เหมาะสม	4	9.8
ไม่ทราบ	3	7.3
รวม	41	100

ตาราง 31 ความเพียงพอในการใช้น้ำตลอดปี

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รายการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอ	26	72.2	26	72.2	17	47.2	69	63.9
ไม่พอ	10	27.8	10	27.8	19	52.8	39	36.1
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 32 การอบรมชี้แจงการเตรียมดินและการบำรุงดินเพื่อเพาะปลูก

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รายการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	27	75.0	26	77.22	19	52.78	72	66.67
ไม่เคย	7	19.44	10	27.78	17	47.22	34	31.48
ไม่ตอบ	2	0.06	-	-	-	-	2	1.85
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 33 การอบรมชี้แจงการเลือกพันธุ์พืชและขยายพันธุ์พืช

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รายการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	21	58.33	22	61.11	18	50.0	61	56.58
ไม่เคย	10	27.78	9	25.0	17	47.22	36	33.83
ไม่ตอบ	5	13.89	5	13.89	1	2.78	11	10.19
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 34 การอบรมชี้แจงป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	20	55.56	21	58.33	17	47.22	58	53.71
ไม่เคย	9	25.0	10	27.78	17	47.22	36	33.33
ไม่ตอบ	7	19.44	5	13.89	2	5.57	14	12.96
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 35 การอบรมชี้แจงการเก็บรักษาผลผลิต

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	13	36.11	14	38.89	10	27.78	37	34.26
ไม่เคย	17	47.22	18	50.0	24	66.66	59	55.63
ไม่ตอบ	6	16.67	4	11.11	2	5.56	12	11.11
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 36 การอบรมชี้แจงการตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	18	50.0	15	41.67	11	30.55	44	40.74
ไม่เคย	14	38.89	13	36.11	24	66.67	51	47.22
ไม่ตอบ	4	11.11	8	22.22	1	2.78	13	12.04
รวม	36	100	36	100	36	100	103	100

ตาราง 37 การส่งเสริมความรู้การเพาะปลูกแก่ราษฎรโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

ส่งเสริม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	38	92.7
ไม่เคย	2	4.9
ไม่ตอบ	1	2.4
รวม	41	100

ตาราง 38 การอบรมชี้แจงการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	19	52.73	18	50.0	15	41.67	52	48.15
ไม่เคย	13	36.11	16	44.44	21	58.33	50	46.29
ไม่ตอบ	4	11.11	2	5.56	-	-	6	5.56
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 39 การอบรมชี้แจงการป้องกันและรักษาโรคสัตว์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	15	41.67	16	44.44	13	36.11	44	40.74
ไม่เคย	17	47.22	18	50.0	17	47.22	52	48.15
ไม่ตอบ	4	11.11	2	5.56	6	16.67	12	11.11
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 40 การอบรมชี้แจงการขยำนพันธสิตร

รวม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	11	30.56	16	44.45	9	25.0	36	33.33
ไม่เคย	14	38.89	17	47.22	24	66.67	55	58.92
ไม่ตอบ	11	30.55	3	8.33	3	8.33	17	15.75
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 41 การอบรมชี้แจงการกลาตหรือการจัดจำหน่าย

รวม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	6	16.67	9	25.0	6	16.67	21	19.44
ไม่เคย	22	61.1	23	63.89	26	72.22	71	65.74
ไม่ตอบ	8	22.22	4	11.11	4	11.11	16	14.82
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 42 การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงสัตว์แก่ราษฎรโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

ส่งเสริม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	37	90.2
ไม่เคย	2	4.9
ไม่ตอบ	2	4.9
รวม	41	100

ตาราง 43 การฝึกอบรมการหาข่าว การรายงาน การต่อต้านข่าวกรอง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	27	75.0	19	52.78	22	61.11	68	62.97
ไม่เคย	8	22.22	15	41.67	14	38.89	37	34.25
ไม่ตอบ	1	2.78	2	5.55	-	-	3	2.78
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 44 การฝึกอบรม อาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย ทุ่นระเบิด
กับระเบิด

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	24	66.67	22	61.11	21	58.33	67	62.03
ไม่เคย	10	27.78	13	36.11	13	36.11	36	33.33
ไม่ตอบ	2	5.55	1	2.78	2	5.56	5	4.64
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 45 การฝึกอบรม การจักเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึม บ่อนทำลาย การป้องกัน
และระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็ก

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	25	69.44	20	55.55	20	55.56	65	60.19
ไม่เคย	5	13.89	15	41.67	12	33.33	32	29.63
ไม่ตอบ	6	16.67	1	2.78	4	11.11	10	10.13
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 46 การชี้แจงแผนการปฏิบัติและการซักซ้อมตามเหตุการณ์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	32	88.89	27	75.0	21	58.33	80	74.08
ไม่เคย	2	5.56	9	25.0	10	27.78	21	19.44
ไม่ตอบ	2	5.55	-	-	5	13.89	7	6.48
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 47 การชี้แจงและฝึกการอพยพราษฎร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	34	94.47	33	91.67	29	80.55	96	88.89
ไม่เคย	-	-	2	5.55	6	16.67	8	7.41
ไม่ตอบ	2	4.56	1	2.78	1	2.78	4	3.70
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 48 การใช้แจ้งการปฏิบัติงานของทหารในการป้องกันชายแดน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	27	75.0	23	63.89	24	36.67	74	68.52
ไม่เคย	6	16.67	12	33.33	10	27.78	28	25.93
ไม่ตอบ	3	8.33	1	2.78	2	5.55	6	5.55
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 49 การฝึกอบรมความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

อบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	36	87.8
ไม่เคย	3	7.3
ไม่ตอบ	2	4.9
รวม	41	100

ตาราง 50 การใช้ประโยชน์จากที่ดินตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
เต็มที่	9	22.0
ไม่เต็มที่	31	75.6
ไม่ตอบ	1	2.4
รวม	41	100.0

ตาราง 51 การไปร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	32	88.89	29	80.56	26	72.22	87	80.56
ไม่เคย	2	5.55	3	8.33	7	19.45	12	11.11
ไม่ตอบ	2	5.56	4	11.11	3	8.33	9	8.33
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 52 การใช้เครื่องเรือนนัย (หอกระจายข่าว)

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	28	78.78	30	83.33	27	75.0	85	87.70
ไม่ใช่	4	11.11	3	8.33	9	25.0	16	14.82
ไม่ตอบ	4	11.11	3	8.33	-	-	7	6.48
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 53 การใช้ที่มีเงื่อนไขกันหมู่บ้าน (บึงเกอร์)

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	30	83.33	24	66.66	19	52.78	73	67.59
ไม่ใช่	4	11.11	6	16.67	15	41.66	25	23.15
ไม่ตอบ	2	5.56	6	16.67	2	5.56	10	9.26
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 54 การมีแผนปฏิบัติการใช้ที่มันป้องกันหนูบ้าน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	26	72.22	24	66.67	19	52.78	69	63.89
ไม่มี	5	13.89	4	11.11	14	38.89	23	21.30
ไม่ตอบ	5	13.89	8	22.22	3	8.33	16	14.81
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 55 ที่มันป้องกันหนูบ้านมีประโยชน์เป็นที่กำบังและอยู่เวรยาม

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	34	94.44	34	94.44	32	88.89	100	92.60
ไม่มี	1	2.78	-	-	3	8.33	4	3.70
ไม่ตอบ	1	2.78	2	5.56	1	2.78	4	3.70
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 56 ความจำเป็นของที่มีต่อองค์กรหมู่บ้านในสถานการณ์ปัจจุบัน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	19	52.78	31	86.11	16	44.44	66	61.11
ไม่จำเป็น	14	38.89	5	13.89	19	52.78	38	35.19
ไม่ตอบ	3	8.33	-	-	1	2.78	4	3.70
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 57 การใช้ประโยชน์ที่มีต่อหมู่บ้านตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	31	75.6
ไม่ใช่	9	22.0
ไม่ตอบ	1	2.4
รวม	41	100

ตาราง 58 การใช้กลุ่มหลักกับขนาดใหญ่

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	23	68.89	29	75.0	15	41.66	65	60.19
ไม่ใช่	6	16.67	8	22.22	20	55.56	34	31.48
ไม่ตอบ	7	19.44	1	2.78	1	2.78	9	8.33
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 59 การมีแผนปฏิบัติการใช้กลุ่มหลักกับขนาดใหญ่

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	30	83.33	30	83.33	14	38.89	74	68.52
ไม่มี	1	2.78	2	5.56	18	50.0	21	19.44
ไม่ตอบ	5	13.89	4	11.11	4	11.11	13	12.04
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 60 การศึกษาการให้ผลตอบแทนขนาดใหญ่

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	28	77.78	24	66.66	14	38.89	66	61.11
ไม่เคย	3	8.33	8	22.22	14	38.89	25	23.15
ไม่ตอบ	5	13.89	4	11.11	8	22.22	17	15.74
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 61 หลุมหลบภัยขนาดใหญ่มีประโยชน์ในการลดอันตรายจากการยิง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	31	86.11	32	88.89	26	72.22	89	82.41
ไม่มี	2	5.56	3	8.33	6	16.67	11	10.19
ไม่ตอบ	3	8.33	1	2.78	4	11.11	8	7.40
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 62 ความจำเป็นของหลุมหลบภัยขนาดใหญ่ในสถานการณ์ปัจจุบัน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น	16	44.45	27	75.0	16	44.45	59	54.63
ไม่จำเป็น	16	44.44	5	13.89	17	47.22	38	35.19
ไม่ตอบ	4	11.11	4	11.11	3	8.33	11	10.18
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 63 การใช้ประโยชน์หลุมหลบภัยขนาดใหญ่ตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	31	75.6
ไม่ใช่	9	22.0
ไม่ตอบ	1	2.4
รวม	41	100

ตาราง 64 การนำความรู้การเตรียมดินและบำรุงต้นไม้ไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	23	63.89	20	55.56	17	47.22	60	55.56
ไม่ได้	5	13.89	4	11.11	5	13.89	14	12.96
ไม่ตอบ	8	22.22	12	33.33	14	38.89	34	31.48
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 65 การเตรียมดินและบำรุงต้นไม้ด้วยการปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	18	50.0	19	52.78	17	47.22	54	50.0
ไม่ทำ	9	25.0	5	13.89	5	13.89	19	17.59
ไม่ตอบ	9	25.0	12	33.33	14	38.89	35	32.4
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 66 ผลของการปฏิบัติการเตรียมดินและบำรุงดิน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	15	41.67	17	47.22	15	41.67	47	43.52
ไม่ได้ผล	3	8.33	3	8.33	3	8.33	9	8.33
ไม่ตอบ	18	50	16	44.44	18	50	52	48.15
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 67 ระดับประโยชน์ที่ได้ในการเตรียมดินบำรุงดิน

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	1.8750	0.8707
กลุ่มที่ 2	1.8182	0.6826
กลุ่มที่ 3	1.6364	0.7424
รวมทั้งสาม	1.7755	0.7670

ตาราง 68 การนำความรู้การเลือกทำและขยายพันธุ์พืชไปใช้

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	16	44.44	18	50.0	16	44.44	50	46.29
ไม่ทำ	5	13.89	6	16.67	5	13.89	16	14.82
ไม่ตอบ	15	41.67	12	33.33	15	41.67	42	38.39
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 69 การเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชโดยปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	16	44.44	18	50.0	16	44.44	50	56.29
ไม่ทำ	5	13.89	6	16.67	5	13.89	16	14.82
ไม่ตอบ	15	41.67	17	33.33	15	41.67	42	38.89
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 70 ผลของการปฏิบัติการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืช

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	15	41.67	16	44.44	14	38.89	45	41.67
ไม่ได้ผล	2	5.55	-	-	2	0.55	4	3.70
ไม่ตอบ	19	52.78	20	55.56	20	55.56	59	54.63
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 71 ระดับประโยชน์ที่ได้ในการเลือกพันธุ์ขยายพันธุ์พืช

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.000	0.8018
กลุ่มที่ 2	2.0645	0.8139
กลุ่มที่ 3	1.5758	0.7918
รวมทั้งหมก	1.8710	0.8239

ตาราง 72 การนำความรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชไปใช้

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	18	50.0	23	63.89	21	58.33	62	57.41
ไม่ได้	7	19.44	1	2.78	6	16.67	14	12.96
ไม่ตอบ	11	30.55	12	33.33	9	25.0	32	29.63
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 73 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	15	41.67	19	52.78	20	55.56	54	50.0
ไม่ทำ	5	13.89	4	11.11	2	5.56	11	10.19
ไม่ตอบ	16	44.44	13	36.11	14	38.89	43	39.81
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 74 ผลของการปฏิบัติการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	14	38.89	21	58.33	17	47.22	52	48.15
ไม่ได้ผล	1	2.78	-	-	2	5.56	3	2.78
ไม่ตอบ	21	58.33	15	41.67	17	47.22	53	49.07
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 75 ระดับประโยชน์ที่ได้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.9655	0.7784
กลุ่มที่ 2	2.0313	0.7399
กลุ่มที่ 3	1.6667	0.6922
รวมทั้งหมด	1.8830	0.7457

ตาราง 76 การนำความรู้การเก็บรักษาผลผลิตไปใช้

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	14	38.89	11	30.55	11	30.55	36	33.33
ไม่ได้	6	16.67	4	11.11	7	19.44	17	15.74
ไม่ตอบ	16	44.44	21	58.33	18	50.0	55	50.93
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 77 การเก็บรักษาผลผลิตโดยการปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	13	36.11	11	30.55	10	27.78	34	31.48
ไม่ทำ	3	8.33	8	22.22	2	5.56	13	12.04
ไม่ตอบ	20	55.56	17	47.23	24	66.66	61	56.48
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 78 ผลของการปฏิบัติการเก็บรักษาผลผลิตการเกษตร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	14	38.89	10	27.78	8	22.22	32	29.63
ไม่ได้ผล	2	5.56	3	8.33	-	-	5	4.63
ไม่ตอบ	20	55.56	23	63.89	28	77.78	71	65.74
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 79 ระดับประโยชน์ที่ได้ในการเก็บรักษาผลผลิตการเกษตร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.8750	0.8502
กลุ่มที่ 2	2.000	0.8528
กลุ่มที่ 3	1.4483	0.6859
รวมทั้งหมด	1.7500	0.8185

ตาราง 80 การนำความรู้การตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์การ เกษตรไปใช้

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	7	19.44	9	25.0	9	25.0	25	23.15
ไม่ใช่	9	25.0	13	36.00	10	27.78	32	29.63
ไม่ตอบ	20	55.56	14	38.39	17	47.22	51	47.22
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 81 การตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์การ เกษตรโดยการปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	10	27.78	5	11.11	8	22.22	22	20.37
ไม่ทำ	4	11.11	8	22.22	2	5.56	14	12.96
ไม่ตอบ	22	61.11	24	66.67	26	72.22	72	66.67
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 82 ผลของการปฏิบัติการถาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิต

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	6	22.22	5	13.89	5	13.89	18	16.67
ไม่ได้ผล	2	5.56	5	13.89	3	8.33	10	9.26
ไม่ตอบ	26	72.22	26	72.22	28	77.78	80	74.07
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 83 ระดับประโยชน์ที่ได้ในการตลาดหรือการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.5600	0.7118
กลุ่มที่ 2	1.6154	0.7524
กลุ่มที่ 3	1.4483	0.7361
รวมทั้งหมด	1.5375	0.7282

ตาราง 84 การนำความรู้การเพาะปลูกไปปฏิบัติตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ผลปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผลมาก	15	36.6
ได้ผลน้อย	24	58.5
ไม่ตอบ	2	4.9
รวม	41	100.0

ตาราง 85 การนำความรู้การเลี้ยงดูและดูแลสัตว์ไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	17	47.22	17	47.22	11	30.56	45	41.67
ใช้ไม่ได้	4	11.11	7	19.45	7	19.44	18	16.66
ไม่ตอบ	15	41.67	12	33.33	18	50.0	45	41.67
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 86 การนำความรู้การเลี้ยงดูและดูแลสัตว์ลองปฏิบัติ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติ	17	47.22	17	47.22	11	30.55	45	41.67
ไม่ปฏิบัติ	1	2.78	3	8.34	4	13.89	9	8.33
ไม่ตอบ	18	50.00	16	44.44	20	55.56	54	50.50
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 87 ผลการปฏิบัติการใช้เลี้ยงดูและดูแลสัตว์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	13	36.11	15	41.67	9	25.0	37	34.26
ไม่ได้ผล	1	2.78	1	2.78	6	16.67	8	7.41
ไม่ตอบ	22	61.11	20	55.55	21	58.33	63	58.33
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 88 ระดับประโยชน์ในการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.7600	0.8307
กลุ่มที่ 2	1.7600	0.7789
กลุ่มที่ 3	1.3929	0.6289
รวม	1.6282	0.7578

ตาราง 89 การนำความรู้การป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยงไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่ได้	17	47.22	17	47.22	15	41.67	49	45.37
ใช่ไม่ได้	4	11.11	3	8.34	7	19.44	14	12.96
ไม่ตอบ	15	41.67	16	44.44	14	38.89	45	41.67
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 90 การนำความรู้การป้องกันและรักษาโรคสัตว์ลงปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติ	16	44.45	17	47.22	14	38.89	49	43.52
ไม่ปฏิบัติ	2	5.55	2	5.56	5	13.89	9	8.33
ไม่ตอบ	18	50.00	17	47.22	17	47.22	52	48.15
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 91 ผลการปฏิบัติกาป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	12	33.33	12	33.33	11	30.55	35	32.41
ไม่ได้ผล	3	8.33	4	11.11	1	2.78	8	7.40
ไม่ตอบ	21	58.34	20	55.56	24	66.67	65	60.19
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 92 ระดับประโยชน์ในการป้องกันรักษาโรคสัตว์เลี้ยง

หมู่บ้าน	$\bar{X}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.8800	0.8327
กลุ่มที่ 2	2.8200	0.7071
กลุ่มที่ 3	1.5333	0.7761
รวม	1.7250	0.7791

ตาราง 93 การนำความรู้การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	7	19.44	11	30.55	6	16.67	24	22.22
ใช้ไม่ได้	5	13.89	10	27.78	12	33.33	27	25.00
ไม่ตอบ	24	66.67	15	41.67	18	50.00	57	52.78
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 94 การนำความรู้การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงลงปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติ	6	22.22	9	25.00	7	19.44	24	22.22
ไม่ปฏิบัติ	3	8.33	8	22.22	4	11.11	15	13.89
ไม่ตอบ	25	69.45	19	52.78	25	69.45	69	63.89
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 95 ผลการปฏิบัติการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	6	16.67	8	22.22	6	16.67	20	18.52
ไม่ได้ผล	2	5.55	3	8.33	4	11.11	9	8.33
ไม่ตอบ	28	77.78	25	69.45	26	72.27	79	73.15
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 96 ระดับประโยชน์ในการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.6522	0.8317
กลุ่มที่ 2	1.4348	0.5898
กลุ่มที่ 3	1.2069	0.4913
รวม	1.4133	0.6595

ตาราง 97 การนำความรู้การจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	5	13.89	6	16.67	6	16.67	17	15.75
ใช้ไม่ได้	7	19.44	9	25.0	11	30.55	27	25.00
ไม่ตอบ	24	66.67	21	58.33	19	52.78	64	59.25
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 98 การนำความรู้การจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยงลงปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติ	3	8.33	8	22.22	5	13.89	16	14.82
ไม่ปฏิบัติ	1	2.78	2	5.56	5	13.89	8	7.40
ไม่ตอบ	32	88.89	26	72.22	26	72.22	84	77.78
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 99 ผลการปฏิบัติการจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผล	3	8.33	6	16.67	4	11.11	13	12.03
ไม่ได้ผล	1	2.78	2	5.55	3	8.33	6	5.56
ไม่ตอบ	32	88.89	28	77.78	29	80.56	89	82.41
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 100 ระดับประโยชน์ในการปฏิบัติการจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.3000	0.6569
กลุ่มที่ 2	1.3684	0.5973
กลุ่มที่ 3	1.1429	0.3563
รวม	1.2537	0.5321

ตาราง 101 การนำความรู้การเลี้ยงสัตว์ไปปฏิบัติตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ผลการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผลมาก	19	46.3
ได้ผลน้อย	16	39.0
ไม่ตอบ	6	14.6
รวม	41	100

ตาราง 102 การนำความรู้การหาข่าว การรายงานข่าว การต่อด้านข่าวกรองไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	23	63.89	17	47.22	20	55.56	60	55.56
ใช้ไม่ได้	7	19.44	6	16.67	8	22.22	21	19.44
ไม่ตอบ	6	16.67	13	36.11	8	22.22	27	25.00
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 103 การปฏิบัติการสาทระเวน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	17	47.22	12	33.33	15	41.67	44	40.74
ไม่เคย	14	38.89	18	50.00	16	44.44	48	44.44
ไม่ตอบ	5	13.89	6	16.67	5	13.89	16	14.82
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 104 การประเทษกับฝ่ายตรงข้าม

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	18	50.00	11	30.56	10	27.78	39	36.11
ไม่เคย	12	33.33	17	47.22	16	44.44	45	41.67
ไม่ตอบ	6	16.67	8	22.22	10	27.78	24	22.22
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 105 การพบเห็นบุคคลแปลกหน้าหรือผิดสังเกต

รายการปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) รายงานกรรมการ หมู่บ้านทันที	21	58.33	21	58.33	28	77.77	70	64.82
2) ติดตามซักถามถึงเหตุ หาที่แล้วรายงานผู้ใหญ่	9	25.00	7	19.44	2	5.55	18	16.67
3) จับส่งทางราชการ	4	11.11	2	5.55	1	2.77	7	6.48
4) ส่งสาร ไม่บอกใคร	-	-	-	-	1	2.77	1	0.92
5) ไม่ทราบ	1	2.77	-	-	2	5.55	3	2.78
6) ไม่ตอบ	1	2.77	6	16.66	2	5.55	9	8.33
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 106 แหล่งของการรายงานข่าว

แหล่งรายงาน	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ทหาร/ตำรวจ	5	13.88	5	13.88	5	13.88	15	13.89
2) ผู้ใหญ่/กำนัน	12	33.33	4	11.1	15	41.66	31	28.70
3) เจ้าหน้าที่อำเภอ	9	25.00	6	16.66	6	16.66	21	19.45
4) ไม่ทราบ	1	2.77	4	11.11	--	--	5	4.63
5) ไม่ตอบ	9	25.00	17	47.22	10	27.77	36	33.33
รวม	36	--	36	--	36	--	103	100

ตาราง 107 ระดับความเข้าใจ การหาข่าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรอง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.3438	0.7007
กลุ่มที่ 2	1.6563	0.6016
กลุ่มที่ 3	1.8750	0.7513
รวมทั้งหมก	1.9583	0.7387

ตาราง 108 การนำความรู้เรื่องอาวุธศึกษา การใช้ใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย
หุ่นระเบิดกับระเบิดไปใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	23	77.78	20	55.55	24	67.67	72	66.67
ใช้ไม่ได้	2	5.55	6	16.67	4	11.11	12	11.11
ไม่ตอบ	6	16.67	10	27.78	8	22.22	24	22.22
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 109 การนำความรู้เรื่องอาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย หุ่นระเบิดกับระเบิด
ลงปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติ	21	58.33	14	38.89	18	50	53	49.07
ไม่ปฏิบัติ	7	19.45	14	38.89	8	22.22	29	26.86
ไม่ตอบ	8	22.22	8	22.22	10	27.78	26	24.07
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 110 การปฏิบัติเมื่อพบกระเบิด

รายการปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) บอกทหารแจ้ง ผู้ใหญ่นบ้าน	20	55.55	23	63.88	26	72.22	69	63.89
2) ทำลายกระเบิด	3	8.33	2	5.55	1	2.77	6	5.56
3) กู้ระเบิด	4	11.11	1	2.77	3	8.37	8	7.41
4) สำนัวจุดก่อน	1	2.77	-	-	-	-	1	0.92
5) ปลอมไขเครื่อง	1	2.77	-	-	-	-	1	0.92
6) ทน	1	2.77	2	5.55	1	2.77	4	3.70
7) ไม่ทราบ	1	2.77	1	2.77	1	2.77	3	2.78
8) ไม่ตอบ	1	2.77	7	19.44	4	11.11	16	14.82
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 111 ระดับความเข้าใจอาวุธ การยิงปืน กระเบิด

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.3103	0.7608
กลุ่มที่ 2	1.7742	0.4973
กลุ่มที่ 3	1.8750	0.7931
รวมทั้งหมด	1.9783	0.7259

ตาราง 112 การนำความรู้ การจัดเวรยาม การต่อต้านการแพร่พิษม่อนทำลาย
การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุมชนขนาดเล็กให้ใช้ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	29	80.56	28	77.78	26	72.22	83	76.85
ใช้ไม่ได้	2	5.55	1	2.78	4	11.11	7	6.49
ไม่ตอบ	5	13.89	7	19.44	6	16.69	18	16.66
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 113 การนำความรู้ การจัดเวรยาม การต่อต้านการแพร่พิษม่อนทำลาย
การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุมชนขนาดเล็กลงปฏิบัติจริง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	23	63.89	21	58.33	22	61.11	66	61.11
ไม่เคย	5	13.89	9	25.00	6	16.67	20	18.52
ไม่ตอบ	8	22.22	6	16.67	8	22.22	22	20.37
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 114 การปฏิบัติเมื่อหมู่บ้านถูกทหารต่างชาติเข้ามาเผา

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) อพยพเด็กผู้หญิง คนแก่	5	13.88	3	8.33	3	8.33	11	10.19
2) รายงานเจ้าหน้าที่	5	13.88	4	11.11	2	5.55	11	10.19
3) ต่อสู้ไม่ได้เผา	16	36.11	14	38.88	16	44.44	43	39.81
4) ช่วยกันดับไฟ	2	5.55	2	5.55	-	-	4	3.70
5) หิน	4	11.11	7	19.44	7	19.44	18	16.67
6) ไม่รู้ไม่เคย	4	11.11	1	2.77	2	5.55	7	6.48
7) ไม่ตอบ	3	8.33	5	13.88	6	16.66	14	12.96
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 115 ระดับความเข้าใจ การจัดการเวรยาม การต่อต้านการแทรกซึมมอญทำลาย
การป้องกันและระงับอัคคีภัย การปฏิบัติเป็นชุมชนขนาดเล็ก

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.3657	0.6687
กลุ่มที่ 2	2.0000	0.6433
กลุ่มที่ 3	1.8438	0.7666
รวม	2.0652	0.7233

ตาราง 116 การนำความรู้ การฝึกซ้อมการปฏิบัติตามแผนเมื่อมีเหตุการณ์ไปใช้
ประโยชน์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ได้	31	86.11	29	80.55	24	66.67	84	77.78
ใช้ไม่ได้	2	5.56	1	2.78	3	8.33	6	5.55
ไม่ตอบ	3	8.33	6	16.67	9	25.00	18	16.67
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 117 การปฏิบัติการซักซ้อมแผนตามเหตุการณ์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีซักซ้อม	23	63.89	21	58.33	14	38.89	58	53.71
ไม่มีซักซ้อม	10	27.78	11	30.56	15	41.67	36	33.33
ไม่ตอบ	3	8.33	4	11.11	7	19.44	14	12.96
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 118 การปฏิบัติเมื่อถูกทหารต่างประเทศโจมตี

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ก่อตั้ง	25	69.44	18	50.0	20	55.55	63	58.33
2) อพยพผู้หญิง เด็ก คนแก่	3	8.33	6	22.22	-	-	11	10.19
3) รายงานเจ้าหน้าที่	1	2.77	1	2.77	1	2.77	3	2.78
4) หนี	1	2.77	5	13.88	9	25.55	15	13.89
5) แล้วยแต่ สถานการณ์	2	5.55	-	-	2	5.55	4	3.70
6) ไม่ทราบ/ ไม่เคย	1	2.77	1	2.77	1	2.77	3	2.78
7) ไม่ตอบ	3	8.33	3	8.33	3	8.83	9	8.33
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 119 ที่รวมพลเมื่อเกิดเหตุการณ์

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ป้ายผู้ใหญ่/กำนัน	11	30.55	9	25.0	10	27.77	30	27.78
2) บังเกอร์	2	5.55	3	8.33	1	2.77	6	5.56
3) ศาลาประชาคม โรงเรียน ตามต้นตอหมาย	17	47.22	19	52.77	14	38.77	50	46.29
4) กำหนด	2	5.55	-	-	3	8.33	5	4.63
5) ไม่กำหนด	-	-	2	5.55	-	-	2	1.85
6) ไม่ต้องรวมพล	-	-	-	-	1	2.77	1	0.93
7) ไม่ตอบ	4	11.11	3	8.33	7	19.44	14	12.96
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 120 ระดับความเข้าใจการปฏิบัติตามแผนเมื่อเกิดเหตุการณ์

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.5152	0.6185
กลุ่มที่ 2	2.0625	0.7156
กลุ่มที่ 3	1.8235	0.7576
รวมทั้งหมด	2.1313	0.7511

ตาราง 121 การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุร้ายถึงขั้นต้องอพยพ

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) เก็บของ อาหาร	3	8.33	4	11.11	1	2.77	8	7.41
2) อพยพชั่วคราว	15	41.66	19	52.77	24	66.66	58	53.70
3) ปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่ ชี้แจง	10	27.77	-	-	4	11.11	14	12.96
4) จัดตามแผน แบ่ง 2 ชุด คือ ชุดอพยพ และชุดต่อสู้	2	8.33	6	16.66	4	11.11	13	12.04
5) ทิ้งบ้าน	1	2.77	-	-	-	-	1	0.93
6) ลงหลุมหลบภัย	1	2.77	1	2.77	-	-	2	1.85
7) ไม่ตอบ	3	8.33	6	16.66	3	8.33	12	11.11
รวม	36	-	35	-	36	-	108	100

ตาราง 122 ผู้ที่ถืองูออกอพยพ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) เด็กผู้หญิง คนชรา	31	86.11	24	94.44	31	86.11	96	88.89
2) อพยพหมด	2	5.55	1	2.77	2	5.55	5	4.63
3) รอฟังคำสั่ง	-	-	-	-	1	2.77	1	0.93
4) ไม่สู้	-	-	-	-	1	2.77	1	0.93
5) ไม่ตอบ	3	8.33	1	2.77	1	2.77	5	5.62
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 123 ระดับความเข้าใจการอพยพเมื่อมีภัย

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.5152	2.6185
กลุ่มที่ 2	2.3143	0.7183
กลุ่มที่ 3	1.9429	0.7253
รวมทั้งหมด	2.2524	0.7238

ตาราง 124 การปฏิบัติของทหารตามชายแดน ตามความเห็นของราษฎร

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) สาดตระเวน	15	44.44	10	27.77	6	16.66	32	29.63
2) รักษาชายแดน ป้องกันประเทศ	7	19.44	19	52.77	13	36.11	39	36.11
3) พ้นมาช่วยเหลือ ชาวบ้าน, ชี้แจง สถานการณ์	10	27.77	2	5.55	12	33.33	24	22.22
4) ไม่ทราบ	1	2.77	4	11.11	4	11.11	9	8.33
5) ไม่ตอบ	2	5.55	1	2.77	1	2.97	4	3.71
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 125 การร่วมทำงานกับทหาร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	30	88.33	28	77.78	25	69.44	83	76.35
ไม่เคย	5	13.89	6	16.67	10	27.78	21	19.44
ไม่ตอบ	1	2.78	2	5.55	1	2.78	4	3.71
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 126 ระดับความเข้าใจการปฏิบัติงานของทหาร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.3529	0.7739
กลุ่มที่ 2	2.0583	0.6486
กลุ่มที่ 3	1.9706	0.7582
รวมทั้งหมด	2.1275	0.7402

ตาราง 127 การทำความเข้าใจการทหารไปปฏิบัติตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ผลการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ได้ผลมาก	24	58.5
ได้ผลน้อย	12	29.3
ไม่ตอบ	5	12.2
รวม	41	100

ตาราง 128 การประชุมวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	34	94.44	34	44.44	31	86.11	99	91.67
ไม่มี	2	5.55	-	-	5	13.88	7	6.48
ไม่ตอบ	-	-	2	5.55	-	-	2	1.85
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 129 การทดลองในการประชุม

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	21	58.33	23	63.89	15	44.67	59	54.63
ไม่มี	9	25.0	9	25.0	14	38.89	32	29.63
ไม่ตอบ	6	16.67	4	11.11	7	19.44	17	15.74
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 130 ระดับการมีส่วนร่วมการระดมวางแผน

หมู่บ้าน	$\bar{X}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.2059	0.7294
กลุ่มที่ 2	2.1667	0.6094
กลุ่มที่ 3	1.6471	0.6912
รวมทั้งหมด	2.0096	0.7173

ตาราง 131 การช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่รัฐ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	33	91.67	35	97.22	26	72.22	94	84.04
ไม่เคย	1	2.78	1	2.78	10	27.78	12	11.11
ไม่ตอบ	2	5.50	-	-	-	-	2	1.85
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 132 ข้อพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับราษฎร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	1	2.73	6	16.67	6	16.67	13	12.04
ไม่มี	33	91.67	30	83.33	29	80.55	92	85.19
ไม่ตอบ	2	5.55	-	-	1	2.78	3	2.27
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 133 ระดับความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่กับราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.4722	0.6540
กลุ่มที่ 2	2.2857	0.6217
กลุ่มที่ 3	1.9091	0.6784
รวมทั้งหก	2.2308	0.6859

ตาราง 134 การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับ	18	50.9	19	52.78	26	72.22	63	58.33
ไม่ได้รับ	10	27.78	10	27.78	2	5.56	22	20.37
ไม่ตอบ	3	22.22	7	19.44	8	22.22	23	21.30
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 135 ระดับการช่วยเหลือเร่งความต้องการ

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	2.2941	0.6755
กลุ่มที่ 2	2.3056	0.7099
กลุ่มที่ 3	1.9706	0.7972
รวมทั้งรวม	2.1923	0.7385

ตาราง 136 ความร่วมมือของราษฎรในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ ความร่วมมือ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อย	1	2.4	$\bar{X} = 2.25$ $S.D. = 0.494$
ปานกลาง	26	68.3	
มาก	11	26.8	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 137 ราษฎรรวมกลุ่มกันทำงาน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวมกลุ่ม	32	88.88	31	86.11	20	55.55	83	76.85
ไม่รวมกลุ่ม	2	5.56	5	13.89	15	41.67	22	20.37
ไม่ตอบ	3	5.56	-	-	1	2.78	3	2.78
รวม	36	100	36	100	36	100	106	100

ตาราง 138 การร้องขอให้เจ้าหน้าที่รัฐมาช่วยแก้ไขหา

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	19	52.78	16	44.44	19	52.78	54	50.00
ไม่เคย	10	27.78	16	44.44	15	41.67	41	37.97
ไม่ตอบ	7	19.44	4	11.12	2	5.55	13	12.03
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 139 ระดับการช่วยตัวเองของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.1765	0.7165
กลุ่มที่ 2	2.0000	0.6417
กลุ่มที่ 3	1.7778	0.7601
รวมทั้งหมด	1.9810	0.7203

ตาราง 140 ความร่วมมือของราษฎรกันเอง ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ ความร่วมมือ	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	1	2.4
ปานกลาง	31	75.6
มาก	8	19.5
ไม่ตอบ	1	2.4
รวม	41	100

ตาราง 141 สิ่งที่ราษฎรต้องการมาก

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) น้ำ แสงน้ำ ทำเหมืองน้ำ	19	52.77	23	63.88	24	56.67	66	61.11
2) อาชีพอื่น นอกจากทำนา	3	8.33	-	-	1	2.55	4	3.70
3) เงินทุน รายได้ มากขึ้น	1	2.78	1	2.78	2	5.55	4	3.70
4) สาธารณะ ประโยชน์ ทุกอย่าง	2	5.55	-	-	2	5.55	4	3.70
5) ที่อยู่อาศัย ที่ดีขึ้น	1	2.78	4	11.11	2	5.55	7	6.48
6) พันธุ์พืช	1	2.78	1	2.78	1	2.78	3	2.78
7) การตลาด/ จำหน่าย	1	2.78	1	2.78	-	-	2	1.85
8) ถนน	4	11.11	-	-	2	5.55	6	5.56
9) ความมั่นใจ จากเจ้าหน้าที่	-	-	1	2.78	-	-	1	5.56
10) ไม่ตอบ	4	11.11	5	13.88	2	5.55	11	10.19
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 142 รายได้เกษตรกร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอใช้	17	47.22	15	41.67	12	33.33	44	40.75
ไม่พอใช้	19	52.78	21	58.33	24	66.67	64	59.25
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 143 การกู้ยืม

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กู้	25	69.44	23	63.89	26	72.22	74	68.51
ไม่กู้	6	16.67	9	25.00	7	19.45	22	20.38
ไม่ตอบ	5	13.89	4	11.11	3	8.33	12	11.11
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 144 รายนามรายได้จากการประกอบอาชีพ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ทำนาอย่างเดียว	18	50.00	19	52.78	13	36.11	50	46.29
2) ทำนา ทำสวน/ไร่ เลี้ยงสัตว์ทอดผ้า	14	38.89	12	33.34	10	27.78	36	33.33
3) ทำนา ปลูกยาง	2	5.55	2	5.55	7	19.45	11	10.19
4) ทำไร่ ปลูกยาง	1	2.78	2	5.55	3	8.33	6	5.56
5) ไม่ตอบ	1	2.78	1	2.78	3	8.33	5	4.63
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 145 ระดับรายได้ของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	1.7143	0.6217
กลุ่มที่ 2	1.5833	0.5000
กลุ่มที่ 3	1.2778	0.4543
รวมทั้งหมด	1.5234	0.5553

ตาราง 146 การเก็บเงินเป็นหน่วยประกอบอาชีพ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	19	52.78	12	33.33	9	25.00	40	37.04
ไม่มี	15	41.66	22	61.11	24	66.67	61	56.48
ไม่ตอบ	2	5.56	2	5.56	3	8.33	7	6.48
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 147 ระดับการออมทรัพย์

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S. D.
กลุ่มที่ 1	1.6176	0.5791
กลุ่มที่ 2	1.2727	0.4523
กลุ่มที่ 3	1.1765	0.3670
รวมทั้งหมก	1.3564	0.5930

ตาราง 148 ภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ฐานะ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ยากจน	33	80.5	$\bar{X} = 1.20$ $S.D. = 0.464$
ปานกลาง	5	14.6	
ค่อนข้างดี	1	2.4	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	40	100	

ตาราง 149 ระดับความเข้าใจยุทธวิธีต่อสู้

หมู่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.4706	0.6622
กลุ่มที่ 2	2.1471	0.6096
กลุ่มที่ 3	1.6944	0.6684
รวมทั้งสาม	2.0262	0.7176

ตาราง 150 ความเข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้ตามความเห็นองเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	7	17.1	$\bar{x} = 2.950$ $S.D. = 0.552$
ปานกลาง	26	68.3	
สูง	5	12.2	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 151 สภาพการใช้อาวุธปืน

สภาพ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้การได้	31	86.11	24	66.67	28	77.78	83	76.85
ใช้ไม่ได้	3	8.33	5	13.89	5	13.89	13	12.04
ไม่ตอบ	2	5.56	7	19.44	3	8.33	12	11.11
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 152 ความเข้าใจการใช้อาวุธของราษฎร

ลักษณะเข้าใจ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ดี	30	83.33	26	77.78	30	83.33	88	81.48
ไม่ดี	1	2.78	4	11.11	4	11.11	9	8.33
ไม่ตอบ	5	13.89	4	11.11	2	5.56	11	10.19
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 153 ระดับประสิทธิภาพอาวุธยุทธโศปกรณ์

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.4545	0.7111
กลุ่มที่ 2	2.2571	0.7413
กลุ่มที่ 3	1.9444	0.6738
รวมทั้งหมด	2.2115	0.7330

ตาราง 154 การใช้วอชท์โศกราฟี ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อย	23	56.1	$\bar{X} = 1.487$ $S.D. = 0.644$
ปานกลาง	13	31.7	
มาก	3	7.3	
ไม่ตอบ	2	4.9	
รวม	41	100	

ตาราง 155 ระดับขวัญกำลังใจที่เชื่อมั่นของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.4167	0.6492
กลุ่มที่ 2	2.3333	0.6325
กลุ่มที่ 3	1.7778	0.7601
รวมทั้งหมด	2.1759	0.7341

ตาราง 156 ความเชื่อมั่นตนเองของราษฎรตามความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	5	12.2	$\bar{X} = 2.125$ $S.D. = 0.607$
ปานกลาง	25	61.0	
สูง	10	24.4	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 157 การถือสรางบ้านเรือนใหมั่นคงแข็งแรง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คิด	22	61.11	20	55.55	28	77.78	70	64.81
ไม่คิด	12	33.33	15	41.67	8	22.22	35	32.41
ไม่ตอบ	2	5.56	1	2.78	-	-	3	2.78
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 158 การป้องกันทรัพย์สินของตนเองและหมู่บ้าน

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	23	63.89	26	72.22	17	47.22	66	61.11
ไม่เคย	5	13.89	4	11.11	10	27.78	19	17.59
ไม่ตอบ	8	22.22	6	16.67	9	25.00	23	21.30
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 159 ระดับการหวงแหนทรัพย์สินของราษฎร

หมู่บ้าน		$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1		2.6765	0.5349
กลุ่มที่ 2		2.6111	0.5492
กลุ่มที่ 3		2.0278	0.7362
รวมทั้งหมก		2.4340	0.6764

การวาง 160 ระดับการเปลี่ยนแปลงของราษฎร

หมู่บ้าน	ข	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.3939	0.6093
กลุ่มที่ 2	2.3529	0.5971
กลุ่มที่ 3	1.9143	0.7425
รวมทั้งหมวก	2.2157	0.6840

การวาง 161 ราษฎรช่วยเหลือกันเอง

ลักษณะ ช่วยเหลือกัน	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ดี	32	88.89	33	91.67	22	61.11	87	80.56
ไม่ดี	-	-	2	5.55	3	8.33	5	4.63
ไม่ตอบ	4	11.11	1	2.78	11	30.56	16	14.81
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 162 ระดับความรับผิดชอบของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.5429	0.6108
กลุ่มที่ 2	2.1944	0.7099
กลุ่มที่ 3	1.8611	0.7983
รวมทั้งหมด	2.1963	0.7578

ตาราง 163 ความรู้สึกรับผิดชอบของราษฎร ตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	1	2.4	$\bar{x} = 2.525$ $S.D. = 0.554$
ปานกลาง	17	41.5	
สูง	22	53.7	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 164 การทดสอบความแตกต่างรายตัวกันเอง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	1	2.78	9	25.00	13	36.11	23	21.30
ไม่เคย	17	47.22	12	33.33	19	52.78	58	44.44
ไม่ตอบ	18	50.00	15	41.67	4	11.11	38	34.56
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 165 ระดับความรักใคร่ปรองดอง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.6286	0.5470
กลุ่มที่ 2	2.3611	0.5929
กลุ่มที่ 3	1.9444	0.7538
รวมทั้งหมก	2.3084	0.6924

ตาราง 164 การทะเลาะกันระหว่างราษฎรกันเอง

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	1	2.78	9	25.00	13	36.11	23	21.30
ไม่เคย	17	47.22	12	33.33	19	52.78	58	44.44
ไม่ตอบ	18	50.00	15	41.67	4	11.11	38	34.56
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 165 ระดับความรักใคร่ปรองดอง

หมู่บ้าน		$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1		2.6286	0.5470
กลุ่มที่ 2		2.3611	0.5929
กลุ่มที่ 3		1.9444	0.7538
รวมทั้งหมก		2.3034	0.6924

ตาราง 166 ความรักใคร่ปรองกองของราษฎร ตามความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	2	4.9	$\bar{x} = 2.250$ $S.D. = 0.543$
ปานกลาง	26	63.4	
สูง	12	29.3	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 167 ปริมาณการทักท้วงวินัยพระ

ปริมาณ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	34	94.44	25	97.22	24	66.66	93	86.11
ปานกลาง	2	5.56	1	2.78	9	25.00	12	11.11
น้อย	-	-	-	-	1	2.78	1	0.92
ไม่ตอบ	-	-	-	-	2	5.56	2	1.86
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 168 ระดับการรักษาวัฒนธรรมประเพณี

หมู่บ้าน		$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มที่ 1		2.6111	0.5492
กลุ่มที่ 2		2.6111	0.4944
กลุ่มที่ 3		2.1944	0.6674
รวมทั้งรวม		2.4722	0.6031

ตาราง 169 การรักษาวัฒนธรรมประเพณี ตามความลึกเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	-	-	$\bar{X} = 2.475$ $S.D. = 0.506$
ปานกลาง	21	51.2	
สูง	19	46.3	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 170 ลักษณะผู้กักขัง เปรียบระหว่างหมู่บ้านกับครอบครัวราษฎร

ลักษณะผู้กักขัง	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) เกิดที่นี่, ปู่ย่า ถายาย ญาติอยู่ที่นี่	22	61.11	15	41.66	7	19.44	44	40.74
2) มีที่ทำกิน มีเพื่อนบ้าน	7	19.44	6	16.66	12	33.33	25	23.15
3) ข้าว, น้ำมากกว่าที่เก่า	1	2.77	1	2.77	4	11.11	6	5.55
4) ไม่มีควาามผูกพัน	1	2.77	6	16.66	8	22.22	15	13.89
5) ไม่ตอบ	5	13.88	8	22.22	5	13.88	18	16.67
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 171 ความเฝ้าอยู่ของหมู่บ้าน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เฝ้าอยู่	35	97.22	34	94.44	30	83.33	99	91.67
ไม่เฝ้าอยู่	-	-	2	5.56	6	16.67	8	7.40
ไม่ตอบ	1	2.78	-	-	-	-	1	0.93
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 172 ระดับความสำคัญของหมู่บ้านต่อชีวิตครอบครัว

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.7143	0.5186
กลุ่มที่ 2	2.4722	0.5599
กลุ่มที่ 3	2.1212	0.8200
รวมทั้งหมด	2.4423	0.6802

ตาราง 173 การอยู่ที่เดิมกับการย้ายไปที่อื่น เมื่อเปรียบเทียบกับ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ที่เดิม	33	91.67	33	91.67	28	77.78	94	87.04
ย้ายไปที่อื่น	2	5.55	3	8.33	8	22.22	13	12.04
ไม่ตอบ	1	2.78	-	-	-	-	1	0.92
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 174 ระดับความถี่ของการย้ายถิ่น

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.5714	0.6981
กลุ่มที่ 2	2.7500	0.5000
กลุ่มที่ 3	2.0882	0.8300
รวมทั้งหมก	2.4762	0.7350

ตาราง 175 เหตุผลที่ไม่ยอมย้าย

เหตุผล	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) รักแผ่นดินมาก	23	36.9	25	69.4	11	30.6	59	54.6
2) มีเพื่อนบ้านเหมือนอยู่	4	11.1	-	-	6	16.7	10	9.3
3) ทำมาหากินได้	3	8.3	3	8.3	4	11.11	10	9.3
4) มองเห็นอนาคต								
สดใส	1	2.8	2	5.6	2	5.6	5	4.6
5) โยที่อยู่อาจไม่ดี								
เท่านี้	3	8.3	4	11.1	10	27.8	17	15.7
6) อื่น ๆ	2	5.6	2	5.6	3	8.3	7	6.5
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 176 เหตุผลที่ย้ายไปจากหมู่บ้าน

เหตุผล	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ไม่มีเวลาว่างอยู่กับ	12	52.8	20	55.6	14	38.9	53	49.1
2) เพื่อนบ้านไม่สามัคคี	6	16.7	1	2.8	2	5.6	9	8.3
3) มีที่แห่งใหม่ดีกว่า	5	13.9	4	11.1	10	27.8	19	17.6
4) ไม่พอใจเจ้าหน้าที่	-	-	-	-	-	-	-	-
5) ไปตามคาบศโน	-	-	-	-	2	5.6	2	1.9
6) อื่น ๆ	6	16.7	11	30.6	8	22.2	25	23.1
รวม	36	-	36	-	36	-	108	100

ตาราง 177 ความสนใจพัฒนาพื้นที่โดยของราษฎร

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจ	29	80.56	26	72.22	14	38.89	69	63.89
ไม่สนใจ	4	11.11	4	11.11	14	38.89	22	20.37
ไม่ตอบ	3	8.33	6	16.67	8	22.22	17	15.74
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 178 ระดับความถี่ของการพัฒนาที่อยู่อาศัย

หมู่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.5833	0.5542
กลุ่มที่ 2	2.4286	0.5021
กลุ่มที่ 3	1.9429	0.8023
รวมทั้งหมก	2.3208	0.6838

ตาราง 179 ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยอยู่ ตามความถี่เห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	5	12.2	$\bar{X} = 2.200$ S.D. = 0.648
ปานกลาง	22	53.7	
สูง	13	31.7	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

การวาง 180 การปฏิบัติเมื่อเหตุอันถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตี

การปฏิบัติ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่อสู้	35	97.22	35	97.22	30	88.33	100	92.59
ไม่ต่อสู้	-	-	1	2.78	6	16.67	7	6.49
ไม่ตอบ	1	2.73	-	-	-	-	1	0.92
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

การวาง 181 ระดับความมั่นใจไม่ย้ายถิ่น

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.6000	0.5531
กลุ่มที่ 2	2.6111	0.5492
กลุ่มที่ 3	2.1429	0.7334
รวมทั้งหมด	2.4520	0.6493

ตาราง 182 แผนให้อาหารแก่ผู้ป่วย

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีแผน	34	94.44	34	94.44	24	66.67	92	85.19
ไม่มีแผน	1	2.78	1	2.78	11	30.55	13	12.03
ไม่ตอบ	1	2.78	1	2.78	1	2.78	3	2.78
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 183 ความสับสนเมื่อมีเหตุการณ์

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สับสน	13	36.11	21	58.33	20	55.56	54	50.00
ไม่สับสน	21	58.33	14	38.89	13	36.11	48	44.44
ไม่ตอบ	2	5.56	1	2.78	3	8.33	6	5.55
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 184 ระดับความเหมาะสมของแผนผังกันหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.4722	0.5599
กลุ่มที่ 2	2.4722	0.6088
กลุ่มที่ 3	1.9118	0.7121
รวมทั้งหมด	2.2925	0.6757

ตาราง 185 การช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุการณ์

การช่วยเหลือ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทัน	31	36.11	29	80.55	22	61.11	82	75.92
ไม่ทัน	-	-	5	13.89	10	27.78	15	13.89
ไม่ตอบ	5	13.89	2	5.56	4	11.11	11	10.19
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 186 ระดับความสนใจในรายการ

หมู่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.7500	0.4392
กลุ่มที่ 2	2.7778	0.4847
กลุ่มที่ 3	2.4000	0.7356
รวมทั้งหมด	2.6449	0.5868

ตาราง 187 ท่อน้ำแข็งทหารอากาศชายแดนใต้เรื่อร้อยละ เพื่อลดความตึงเครียดงบประมาณ

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	2	5.56	3	8.33	8	22.22	13	12.04
ไม่เห็นด้วย	31	86.11	33	91.67	27	75.00	91	84.26
ไม่ตอบ	3	0.33	-	-	1	2.77	4	3.70
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 188 การรวมตัวกันของเกษตรกรบ้าน โดยอิงกำลังทหารจำนวนหนึ่งร่วมกับราษฎรใน
การป้องกันชายแดน

รายการ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นไทได้	34	94.44	31	85.11	30	83.33	95	87.97
เป็นไทไม่ได้	1	2.78	4	11.11	4	11.11	9	8.33
ไม่ตอบ	1	2.78	1	2.78	2	5.56	4	3.70
รวม	36	100	36	100	36	100	108	100

ตาราง 189 ระดับความพร้อมของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.4857	0.6122
กลุ่มที่ 2	2.2571	0.5054
กลุ่มที่ 3	1.9722	0.7362
รวมทั้งหมด	2.2358	0.6554

ตาราง 190 ความพร้อมในการป้องกันตนเอง ตามความลึกเห็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำ	6	14.5	$\bar{x} = 2.225$ $S.D. = 0.698$
ปานกลาง	19	46.3	
สูง	15	36.6	
ไม่ตอบ	1	2.4	
รวม	41	100	

ตาราง 191 การกำหนดผลการดำเนินการป้องกัน

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.1250	0.8370
กลุ่มที่ 2	1.8333	0.5774
กลุ่มที่ 3	1.7905	0.6634
รวมทั้งหมด	1.9182	0.7117

ตาราง 192 การมีส่วนร่วมของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.1944	0.5828
กลุ่มที่ 2	2.1597	0.4518
กลุ่มที่ 3	1.7361	0.5343
รวมทั้งสาม	2.0301	0.5613

ตาราง 193 ภาวะความเห็นในอยู่ของราษฎร

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	1.6765	0.6015
กลุ่มที่ 2	1.4545	0.4024
กลุ่มที่ 3	1.2353	0.3532
รวมทั้งสาม	1.4554	0.4955

ตาราง 194 ความสามารถป้องกันตนเอง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.4545	0.5453
กลุ่มที่ 2	2.2525	0.4490
กลุ่มที่ 3	1.8056	0.5088
รวมทั้งหมด	2.1601	0.6020

ตาราง 195 ความรู้เกี่ยวกับเงินเจ้าของ

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.5521	0.4026
กลุ่มที่ 2	2.3824	0.3947
กลุ่มที่ 3	1.9333	0.6355
รวมทั้งหมด	2.2805	0.5550

ตาราง 196 ความถนัด

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.6143	0.5013
กลุ่มที่ 2	2.4861	0.3870
กลุ่มที่ 3	2.0694	0.6553
รวมทั้งหมด	2.3879	0.5718

ตาราง 197 ความพึงพอใจในที่อยู่

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.6275	0.4084
กลุ่มที่ 2	2.5429	0.3884
กลุ่มที่ 3	2.0111	0.6220
รวมทั้งหมด	2.4108	0.5426

ตาราง 198 ความพร้อมในการป้องกันตนเอง

หมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.
กลุ่มที่ 1	2.5417	0.3942
กลุ่มที่ 2	2.5139	0.3270
กลุ่มที่ 3	2.0486	0.5911
รวมทั้งหมด	2.3621	0.5017

ภาคผนวก ข.

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลสนาม

ภาคผนวก ข.

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลสนาม

แบบสัมภาษณ์

สำหรับราษฎรในโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

คำชี้แจง

ก. ให้ผู้สัมภาษณ์ทำความเข้าใจความคุ้นเคย โดยการทักทายปราศรัยในลักษณะที่เป็นกันเอง เช่น สวัสดีครับ (ค่ะ) ท่าน (ลุง, ป้า, น้า, พี่) ผม (ดิฉัน) เป็นนักเรียน (นิสิต) มาศึกษาหาความรู้ ขอความกรุณาท่าน (ลุง, ป้า, น้า, พี่) ช่วยแนะนำด้วย จึงขอรบกวนเวลาสักพักหนึ่งนะครับ (ค่ะ)

ข. ให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ และเติมข้อความเองตามที่กำหนดแนวทางไว้ในแบบสัมภาษณ์ ในกรณีที่คำถามต้องการคำตอบที่มีระดับ มาก ปานกลาง น้อย หรือสูง ปานกลาง คำ ในลักษณะนี้ขอให้ผู้สัมภาษณ์พยายามถามรายละเอียดเสียก่อน จนกระทั่งนำมาสู่การพิจารณาระดับคำตอบ โดยให้ราษฎรตัดสินระดับและผู้สัมภาษณ์พิจารณาตัดสินระดับโดยนำข้อมูลละเอียดและคำตอบของราษฎรมาพิจารณาประกอบ จึงตัดสินใจประเมินระดับคำตอบนั้นลงไป

ค. ชื่อหมู่บ้านจำนวน.....ครอบครัว
ห่างจากชายแดน.....กม.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ปี เดือน

3. ท่านได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งเป็นตำแหน่งอะไรบ้าง

☐ ผู้นำเป็นตำแหน่ง ☐ ราษฎรทั่วไป

4. การประกอบอาชีพ

4.1 อาชีพหลักทำอะไร

4.2 อาชีพรองทำอะไร

5. ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน

5.1 พื้นที่อยู่อาศัยสำหรับอยู่อาศัยมีจำนวนเท่าใด.....ไร่.....งาน

☐ มีสิทธิ์ครอบครอง ☐ ไม่มีสิทธิ์เป็น...(เช่า, สิทธิทำกิน, ฯลฯ)

5.2 ที่ดินที่ทำกินมีจำนวนเท่าใด.....ไร่.....งาน

☐ มีสิทธิ์ครอบครอง ☐ ไม่มีสิทธิ์เป็น...(เช่า, สิทธิทำกิน, ฯลฯ)

5.3 บริเวณที่อยู่อาศัยปลูกพืชสวนครัวอะไรบ้าง

5.4 บริเวณที่ทำกินปลูกพืชอะไรบ้าง

ข้าว.....ไร่.....งาน

พืชอื่น ๆ (ระบุ)จำนวน.....ไร่.....งาน

.....จำนวน.....ไร่.....งาน

5.5 ที่ดินทำกินซึ่งมีอยู่ขณะนี้พอหรือไม่

☐ พอ ☐ ไม่พอต้องการอีก.....ไร่

เพราะ

5.6 เรื่องของที่ดินมีปัญหาอะไรบ้าง

เพราะ

ควรแก้ไขปัญหาล่าช้าอย่างไร

6. ที่ตั้งหมู่บ้าน

6.1 เมื่อก่อนนี้เคยมีฝ่ายตรงข้ามบุกเข้ามาก่อเหตุร้ายหมู่บ้านนี้ในลักษณะใด

.....
 ที่ผ่านมามีเหตุการณ์อะไร

6.2 ถ้าฝ่ายตรงข้ามที่มีกำลังไม่มากนัก (10-30 คน) รุกเข้ามาประเทศไทย
 น่าจะต้องยกกำลังผ่านหมู่บ้านนี้หรือไม่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ จะไปทิศทางใด

.....
 เพราะ

6.3 ถ้าฝ่ายเรารวมกำลังเข้าเพื่อต่อสู้ข้าศึกจะรุกเข้ามาจำนวนไม่มากนัก
 (10-30 คน) จะเหมาะสมหรือไม่ ☐ เหมาะ ☐ ไม่เหมาะสม ควรรวมตัวที่ใด

.....
 เพราะ

7. แหล่งน้ำ

7.1 บ้านที่ใช้้ำที่ไหน มีขบาคาล แห่ง
 มีบ่อน้ำดื่ม (สระน้ำ) แห่ง มีน้ำใช้กินใช้หุงต้ม อาบ พอตลอดปีหรือไม่
☐ พอ ☐ ไม่พอ ไปเอาน้ำที่ไหนใช้

7.2 น้ำกินน้ำใช้มีโรคอะไร

.....
 เพราะ

.....
 ควรแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

7.3 น้ำสำหรับเพาะปลูกใช้ที่ไหน.....มีอ่างเก็บน้ำ.....แห่ง
 ใช้น้ำจากบ่อน้ำต้น (สระ) ปลูกพืชด้วยหรือไม่.....ปลูกอะไร

.....
 น้ำตามแหล่งน้ำมีเฝ้าคอยหรือไม่

7.4 สามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ตลอดหรือไม่.....ปลูกได้.....ไร่
งาน ถ้ามีน้ำตลอดปีจะสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้.....ไร่

7.5 เรื่องน้ำทำการเกษตรมีปัญหาอะไร

.....
 เพราะ

.....
 ควรแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

8. โรงเรียน

8.1 นอกจากจะใช้โรงเรียนเป็นสถานที่เรียนของเด็ก ๆ ในหมู่บ้านนี้แล้ว
 ควรจะใช้ประโยชน์อย่างอื่นอะไรบ้าง

.....
 8.2 ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนบ้างหรือไม่

.....
 เคยมีกิจกรรมอะไร

.....
 8.3 เรื่องของโรงเรียนมีปัญหาอะไรหรือไม่

เพราะ

.....
 ควรจะปรับปรุงอย่างไร

.....

9. ศาสดาประชาคม

9.1 ปกติใช้ศาสดาประชาคมทำอะไรบ้าง

ใช้เตือนละ ถวาย

9.2 เรื่องศาสดาประชาคมมีปัญหาอะไรหรือไม่

เพราะ

ควรปรับปรุงอย่างไร

10. สถานพยาบาลหรือสถานเฝ้าระวัง

10.1 ที่นั้มีกจะป่วยเป็นอะไรมาก

เคยนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลอำเภอเตือนละคนป่วยเป็นโรคอะไร

10.2 มีเจ้าหน้าที่พยาบาลคน อยู่ประจำหรือไม่

10.3 เรื่องการรักษาพยาบาลมีปัญหาอะไร

เพราะ

ควรแก้ไขอย่างไร

11. ถนน

11.1 ถนนภายในหมู่บ้าน มีสภาพเป็นอย่างไร

ในฤดูฝนมีปัญหาอะไรหรือไม่เพราะ

11.2 ถนนเชื่อมกับถนนใหญ่ มีสภาพเป็นอย่างไร

.....
ในฤดูฝนมีปัญหอะไรหรือไม่ เพราะ

11.3 เส้นทางไปอำเภอเป็นอย่างไร

รถประจำทางวันละ เที่ยว

12. เครื่องเดือนก๊วย (หอกระจายข่าว)

12.1 หอกระจายข่าวมีการใช้หรือไม่ เดือนละ ครั้ง

ชำรุดหรือยัง มอบหมายให้ใครดูแล

ขณะนี้อยู่ในสภาพดีหรือไม่

12.2 เครื่องขยายเสียงใช้การได้หรือไม่ เปิดใช้กระจายข่าว

เรื่องอะไร

.....
เดือนละ ครั้ง ถ้าเครื่องเสียใครซ่อม

12.3 ถ้าเกิดเหตุการณ์ฝ่ายตรงข้ามบุกหมู่บ้าน จะใช้เดือนก๊วยอย่างไร ...

12.4 เรื่องของการใช้เดือนก๊วยเมื่อมีเหตุการณ์น่าจะมีปัญหาอะไร

เพราะ

.....
ควรจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

13. ที่มีห้องกันหมู่บ้าน (บังเกอร์)

13.1 เคยมีการใช้ที่มีห้องกันหมู่บ้านกันหรือไม่ ปีละ ครั้ง

เพราะ

ขณะนี้อยู่ในสภาพอย่างไร.....

.....มอบหมายให้ใครดูแล.....

13.2 หมู่บ้านนี้มีแผนปฏิบัติการที่จะใช้ที่มัน้องกันหมู่บ้านอย่างไร.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

13.3 ที่จริงแล้วการมีที่มัน้องกันไว้รอบหมู่บ้านจะเกิดประโยชน์เป็นที่ยกย่อง
และอยู่เวรหรือไม่.....เพราะ.....

ในภาวะปัจจุบันมีความจำเป็นไหม.....

เพราะ.....

14. พลุพลบกับขนาดใหญ่ (จ. 30-40 ซม.)

14.1 หมู่บ้านนี้เคยใช้พลุพลบกับขนาดใหญ่นี้หรือไม่.....ใช้ปละ.....ครั้ง
เพราะ.....

ขณะนี้สภาพอย่างไร.....

.....มอบหมายให้ใครดูแล.....

14.2 หมู่บ้านนี้เตรียมปฏิบัติการที่จะใช้พลุพลบกับขนาดใหญ่นี้ได้อย่างไร.....

เคยมีการฝึกซ้อมหรือไม่.....ปีละ.....ครั้ง มีปัญหาอะไรบ้าง.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

14.3 ที่จริงแล้วเหตุผลหลักขนาดใหญ่ จะเกิดประโยชน์ในการลดต้นทุนจากการยิงของฝ่ายตรงข้ามหรือไม่.....เพราะ.....

.....
 ควรจะมีเพิ่ม.....แต่.....ที่ไหน.....

.....
 ในกาาขังปัจจุบันมีความจำเป็นไหม.....เพราะ.....

15. การส่งเสริมความรู้การเพาะปลูก

15.1 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจง เรื่องการเตรียมดินและการบำรุงดินใช้ในการเพาะปลูกพืชบ้างหรือไม่.....เพราะ.....

.....
 15.2 ความที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจง เรื่องการเตรียมดินและบำรุงดินนั้น ราษฎรนำความรู้ไปใช้ได้ไหม.....เพราะ.....

.....
 และลองปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

.....
 ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

.....
 ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....
 ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

15.3 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจง เรื่องการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชบ้างหรือไม่.....เพราะ.....

.....

15.4 ความถี่เจ้าหน้าที่ได้อบรมชี้แจง เรื่องการเลือกพันธุ์และขยายพันธุ์พืชใน
 ราษฎรนำความรู้ไปใช้ไหม.....เพราะ.....

 และลงปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

 ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

 ควรแก้ไขอย่างไร.....

 ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

15.5 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจง เรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูหรือไม่
เพราะ.....

15.6 ความถี่เจ้าหน้าที่ได้อบรมชี้แจง เรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใน
 ราษฎรนำความรู้ไปใช้ไหม.....เพราะ.....

 และลงปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

 ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

 ควรแก้ไขอย่างไร.....

 ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

15.7 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจง เรื่องการเก็บรักษาผลผลิตหรือไม่.....
 เพราะ.....

15.8 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการเก็บรักษาผลผลิตนั้น

ราษฎรนำความรู้ไปใช้ให้ไหม.....เพราะ.....

.....

และลองปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

.....

ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ มาก ปานกลาง น้อย

15.9 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจงเรื่องการตลาดหรือการจำหน่ายผลผลิต

ทางการเกษตรหรือไม่.....เพราะ.....

.....

ทำลักษณะใด.....

.....

15.10 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการจำหน่ายนั้น ราษฎรนำ

ความรู้ไปใช้ให้ไหม.....เพราะ.....

.....

และลองปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

.....

ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

15.11 นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ผ่านคิดว่าควรให้เจ้าหน้าที่มาส่งเสริมความรู้ใน

เรื่องอะไรบ้าง.....

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

16. การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงสัตว์

16.1 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจงเรื่องการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยงหรือไม่

..... เพราะ

.....

16.2 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการเลี้ยงดูและดูแลสัตว์เลี้ยง
นั้น ราษฎรนำความรู้ไปใช้หรือไม่

..... เพราะ

และลองปฏิบัติหรือไม่

..... เพราะ

ให้ผลอย่างไร

..... เพราะ

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

ประเมินระดับประโยชน์ดี ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

16.3 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจงเรื่องการป้องกันและรักษาโรคสัตว์เลี้ยงหรือไม่

..... เพราะ

.....

16.4 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการป้องกันและรักษาโรค
สัตว์เลี้ยงนั้น ราษฎรนำความรู้ไปใช้หรือไม่

..... เพราะ

.....

และลองปฏิบัติหรือไม่

..... เพราะ

.....

ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

16.4 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจงเรื่องการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงหรือไม่

.....เพราะ.....

.....

16.6 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงนั้น

ราษฎรนำความรู้ไปใช้ได้ไหม.....เพราะ.....

.....

และลงปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

.....

ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

16.7 เคยได้รับการอบรมหรือชี้แจงเรื่องการตลาดหรือการจัดจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

หรือไม่.....เพราะ.....

.....

ทำลักษณะใด.....

.....

16.8 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการจัดจำหน่ายนั้น ราษฎรนำ
ความรู้ไปใช้ได้ไหม.....เพราะ.....

.....

และลงปฏิบัติหรือไม่.....เพราะ.....

.....

ได้ผลอย่างไร.....เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับประโยชน์ที่ได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

16.9 นอกจากที่กล่าวมาแล้วท่านคิดว่าควรให้เจ้าหน้าที่มาส่งเสริมความรู้
เรื่องอะไรอีกบ้าง.....

.....

เพราะ.....

.....

16.10 เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์มีปัญหาเรื่องอะไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

17. การฝึกอบรมวิชาความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง

17.1 เคยได้รับการฝึกอบรมหรือชี้แจงเรื่องการหาข่าว การรายงานข่าว
การต่อต้านข่าวกรองหรือไม่.....เพราะ.....

.....

- 17.2 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการท้าว การรายงานข่าว การต่อต้านข่าวกรองนี้ ได้นำความรู้ไปใช้ได้ไหม.....เพราะ.....
-
- เมื่อพบเห็นบุคคลแปลกหน้าหรือผิดสังเกตจะทำอย่างไร.....
-
- เพราะ.....
-
- ถ้าพบเห็นหน่วยลาดตระเวนไม่ทราบฝ่าย จะทำอย่างไร.....
-
- เพราะ.....
-
- เคยลาดตระเวนหาข่าวหรือไม่.....กี่ครั้ง.....ครั้ง
- เพราะ.....
-
- เคยพบหรือปะทะกับฝ่ายตรงข้ามไหม.....เป็นพวกไหน.....
- เราปฏิบัติภารกิจอย่างไร.....
- เพราะ.....
-
- ปกติรายงานข่าวไปที่ใด.....กี่ครั้ง.....ครั้ง
- เพราะ.....
-
- ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

17.3 เคยได้รับการฝึกอบรมหรือชี้แจงเรื่องอาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย ท่อนระเบิด กับระเบิด หรือไม่.....เพราะ.....

17.4 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องอาวุธศึกษา การใช้อาวุธ การยิงปืน ระเบิดทำลาย ท่อนระเบิด กับระเบิด ให้ ราษฎรนำความรู้ไปใช้ได้ไหม..... เพราะ.....

เคยปฏิบัติจริงหรือไม่.....ปฏิบัติอย่างไร..... ทำอย่างไร.....

ถ้าพบท่อนระเบิดกับระเบิดจะทำอย่างไร..... เพราะ.....

ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

17.5 เคยได้รับการฝึกอบรมหรือชี้แจงเรื่องการจัดเวร-ยาม การต่อต้าน การแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัยและการปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็กบ้าง หรือไม่..... เพราะ.....

17.6 ตามที่เจ้าหน้าที่ได้อบรมหรือชี้แจงเรื่องการจัดเวร-ยาม การต่อต้าน การแทรกซึมบ่อนทำลาย การป้องกันและระงับอัคคีภัย และการปฏิบัติเป็นชุดขนาดเล็กนั้น ราษฎร นำความรู้ไปใช้ได้ไหม..... เพราะ.....

เคยปฏิบัติจริงหรือไม่.....ปฏิบัติอะไร.....

.....

อย่างไร.....

.....

ถ้าหมู่บ้านถูกทหารต่างชาติเข้ามาเผาบ้านจะทำอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

17.7 เคยได้รับการชี้แจงเรื่องแผนการปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์ และฝึกซ้อมตามเหตุการณ์ข้างหรือไม่.....เพราะ.....

.....

17.8 ถามที่เจ้าหน้าที่ได้ชี้แจงและทำการฝึกซ้อมการปฏิบัติตามแผนแก้ไขสถานการณ์นั้น สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ไหม.....เพราะ.....

.....

ได้มีการซักซ้อมกันอีกหรือไม่.....ปีละ.....ครั้ง เพราะ.....

.....

ถ้าหมู่บ้านถูกทหารต่างชาติโจมตีจะทำอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

17.9 เคยได้รับการชี้แจงหรือฝึกเรื่องการอพยพราษฎรในหมู่บ้านหรือไม่.....

.....

เพราะ.....

.....

17.10 ถ้าเกิดเหตุร้ายถึงขั้นต้องอพยพชั่วคราวจะทำอย่างไร.....

ใครจะอพยพไปบ้าง.....

เพราะ.....

.....

จะเหลือใครป้องกันหมู่บ้านบ้าง.....

และจะป้องกันอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

17.11 เคยได้รับการชี้แจงเรื่องการปฏิบัติงานของทหารในการป้องกันชายแดน

บ้างไหม.....เพราะ.....

.....

17.12 ปกติทหารชายแดนจะทำอะไรบ้าง.....

.....

เคยร่วมทำงานกับทหารบ้างไหม.....ทำอะไร.....

.....

ทำอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

17.13 ท่านคิดว่าหมู่บ้านนี้จะให้ทหารเข้ามาฝึกอบรมวิชาความรู้ที่เกี่ยวกับ

การป้องกันตนเองอะไรบ้าง.....

.....

เพราะ.....

.....

17.14 เรื่องของความปลอดภัยมักจะมีปัญหาเรื่องอะไร.....

.....
ควรแก้ไขอย่างไร.....

18. ความร่วมมือพัฒนา กับ เจ้าหน้าที่รัฐ

18.1 หมู่บ้านที่มีการประชุมวางแผนงานพัฒนาหรือไม่.....

มักจะประชุมเรื่องอะไร.....

เพราะ.....

ประชุมเดือนละ.....ครั้ง เจ้าหน้าที่มาประชุมด้วยหรือไม่.....

มีการตกลงกันมากไหมในการประชุมแต่ละครั้ง.....มักตกลงเรื่อง

เพราะ.....

ประเมินระดับการมีส่วนร่วม ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

18.2 เจ้าหน้าที่มาช่วยเหลือหมู่บ้านหรือไม่.....

เรื่องอะไร.....

เดือนละ.....ครั้ง มักจะเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานใด.....

เจ้าหน้าที่เคยมีปัญหากับราษฎรหรือไม่.....

เรื่องอะไร.....

เพราะ.....

ประเมินระดับความร่วมมือ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

18.3 สิ่งที่เราเห็นว่าให้การช่วยเหลือหมู่บ้านนี้อะไรบ้างที่ไม่เกิดประโยชน์

แก่ราษฎร

เพราะ

.....

สิ่งที่ราษฎรต้องการมากคืออะไร

เพราะ

.....

ได้รับการช่วยเหลือหรือไม่

เพราะ

.....

ประเมินระดับตรงความต้องการ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

18.4 เกี่ยวกับความร่วมมือของเจ้าหน้าที่กับราษฎรมีปัญหาเรื่องอะไร

.....

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

19. ความร่วมมือของราษฎรกันเอง

19.1 ราษฎรในหมู่บ้านนี้มีการรวมกลุ่มกันทำงานหรือไม่

ทำอะไร

เพราะ

.....

ขณะนี้มีกำลังกลุ่มอะไรบ้าง

เพราะ

.....

เคยร้องขอให้เจ้าหน้าที่มาช่วยแก้ปัญหาหรือไม่.....ปัญหาอะไร.....

เพราะ.....

ประเมินระดับช่วยตนเอง ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

19.2 เกี่ยวกับความร่วมมือกันของราษฎรในหมู่บ้านนี้มีปัญหาอะไรบ้าง.....

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

20. รายได้ของราษฎร

20.1 หมู่บ้านนี้ราษฎรมีรายได้จากอะไร.....

เฉลี่ยปีละประมาณเท่าใดต่อครอบครัว.....บาท/ครอบครัว

ครอบครัวของท่านมีรายได้ปีละ.....บาท

20.2 รายได้พอใช้ตลอดปีไหม.....เพราะ.....

ฤดูแล้งหารายได้เพิ่มด้วยวิธีใด.....

ปกติราษฎรจะใช้จ่ายเรื่องอะไร.....

ต้องกู้ยืมเข้าง่างใหม่.....กู้จากใคร.....

และใช้หนี้อย่างไร.....เพราะ.....

ประเมินระดับรายได้ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

20.3 เรื่องของรายได้มีปัญหอะไรบ้าง.....

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

21. การออมทรัพย์

21.1 ราษฎรฝากเงินธนาคารหรือเก็บไว้ที่บ้าน.....

หรือทำทั้งสองอย่าง.....เพราะ.....

และปกติท่านออมอย่างไร.....

21.2 เงินทุนในการทำอาชีพมีเก็บไว้หรือไม่.....

หรือกู้ยืมจากไหน.....ดอกเบี้ยเท่าใด.....

เพราะ.....

ประเมินระดับการออมทรัพย์ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

21.3 เรื่องของการออมทรัพย์มีปัญหอะไรบ้าง.....

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

22. ความรู้ความเข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้

22.1 ถ้าฝ่ายตรงข้ามจะรุกเข้าประเทศไทย หมู่บ้านนี้ น่าจะถูกฝ่ายตรงข้าม
ทำลักษณะใดบ้าง.....(โจมตี เผา กวาดต้อน ปล้น ยึดกระสุนปืนมาตก ทำลายพืชไร่)

22.2 ถ้าเกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ท่านจะแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

หมู่บ้านถูกโจมตี.....

.....

หมู่บ้านถูกเผา.....

.....

ราษฎรในหมู่บ้านถูกควาละหอย.....

.....

ราษฎรถูกปล้น.....

.....

ข้าศึกยิงกระสุนเป็นเมฆตกในป่า.....

.....

ฝ่ายตรงข้ามทำลายพืชไร่.....

.....

ประเมินระดับความเข้าใจ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

22.3 เกี่ยวกับพฤติกรรมต่อผู้ฝ่ายตรงข้ามมีโทษอะไรบ้าง.....

.....

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

23. อาวุธยุทโธปกรณ์ใช้ได้ดี

23.1 หมู่บ้านนี้เป็นขีปนาวุธอะไรบ้าง.....

รวมแล้วจำนวน.....กระบอก กระสุนมีมากไหม.....

เพราะ.....

.....

อาวุธปืนใช้การให้หมดไหม.....เพราะ.....

.....

23.2 มีวัฏธรมือเปิดอื่น ๆ ใช้หรือไม่.....เพราะ.....

.....

การติดท่อสื่อสารกับหน่วยทหารหรืออำเภออย่างไร.....

.....

ใช้เวลา.....ชั่วโมง.....นาที

ราษฎรเข้าใจการใช้อาวุธปืนไหม.....เพราะ.....

.....

ประเมินระดับประสิทธิภาพ ☐ ดีมาก ☐ ปานกลาง ☐ ต่ำ

23.3 เกี่ยวกับอาวุธมีปัญหอะไรบ้าง.....

.....

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

24. ความเชื่อมั่นตนเองและเพื่อนบ้าน

24.1 บ้านนี้เคยเกิดเหตุการณ์อะไรที่คิดว่ารุนแรงมาก.....

.....

ความรู้สึกของราษฎร เกี่ยวอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ถ้าฝ่ายตรงข้ามโจมตีเผาบ้านเรือน คิดว่าราษฎรในหมู่บ้านจะแก้ปัญหอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นท่านจะอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับความตั้งใจ ☐ สูงมาก ☐ ปานกลาง ☐ ต่ำ

25. การมีทรัพย์สิน

25.1 ท่านคิดจะสร้างบ้านใหม่ให้ใหญ่โตแข็งแรงกว่าเดิมหรือไม่.....

เพราะ.....

.....

25.2 ถ้าคิดจะย้ายไปที่อื่น จะทำอย่างไรกับบ้านและทรัพย์สินที่มีอยู่.....

.....

เพราะ.....

.....

หมู่บ้านนี้จะช่วยกันป้องกันทรัพย์สินของตนเองและหมู่บ้านได้ด้วยวิธีใด.....

.....

เคยปฏิบัติหรือไม่.....ได้ผลอย่างไร.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับความห่วงหาทรัพย์สิน ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

25.3 เกี่ยวกับการรักษาทรัพย์สินมีมูลค่าอะไรบ้าง.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

26. ความรู้สึกเกี่ยวกับการรักษาแผ่นดินและชาติบ้านเมือง

26.1 ราษฎรหมู่บ้านนี้เคยไปร่วมปฏิบัติงานส่วนรวมกับราชการฝ่ายทหาร
หรือฝ่ายอำเภอ เกือบละ.....ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นงานอะไร.....
เพราะ.....

ประเมินระดับการเสียสละ ☐ สูง ☐ ปานกลาง ☐ ต่ำ

26.2 ใต้เกณฑ์งานที่เป็นประโยชน์ส่วนรวมของหมู่บ้านนี้จะมีอะไรบ้าง.....
.....
ราษฎรช่วยเหลือกันดีไหม.....เพราะ.....

.....
สิ่งที่ทางราชการสร้างให้ เช่น ศาลาประชาคม ที่บ้านนี้ดูแลกันอย่างไร.....
.....
ถ้าข้าพเจ้าคิดว่า จะซ่อมแซมกันอย่างไร.....
เพราะ.....

ประเมินระดับความรับผิดชอบ ☐ สูง ☐ ปานกลาง ☐ ต่ำ

26.3 เรื่องของการรักษาสิ่งที่เป็นส่วนรวมมีกฎหมายอะไรบ้าง.....
.....
ควรแก้ไขอย่างไร.....

27. ความรักใคร่ปรองดอง

27.1 ราษฎรหมู่บ้านนี้เคยทะเลาะกันบ้างไหม.....
จำนวน.....ราย เรื่องอะไรบ้าง.....
.....

เคยทำร้ายกันหรือไม่.....รุนแรงมากไหม.....

ใครโกธ่เกลี้ย.....เพราะ.....

.....

27.2 การทำร้ายกัน ต่างคนต่างทำหรือช่วยเหลือกัน.....

เพราะ.....

.....

เคยช่วยเหลือกันและกันเรื่องอะไร.....

ทำอย่างไร.....

เพราะ.....

.....

27.3 การอยู่ร่วมกันมักจะมีปัญหาเรื่องอะไร.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

ประเมินระดับความรักใคร่ปรองดอง ☐ สูง ☐ ปานกลาง ☐ ต่ำ

28. การรักษาวินัยธรรมประเพณีอันดีงาม

28.1 ในวัดระมีคนไปทำบุญกันมากไหม.....ทำทุกวันพระหรือ

เว้นบ้าง.....เพราะ.....

.....

นอกจากทำบุญวันพระแล้วมีกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ อะไรบ้าง.....

.....

28.2 งานประเพณีเคยจัดงานอะไรบ้าง.....

.....

ความร่วมมือของราษฎร เป็นอย่างไรบ้าง.....

เพราะ.....

.....

มีการประชุมหารือเพื่อจัดงานหรือไม่.....ทำงานแล้วมีปัญหาอะไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับการรักษาวัฒนธรรมประเพณี ☐ ดีมาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

29. การใช้ชีวิตอยู่ต่อไประยะยาว

29.1 หมู่บ้านนี้ น่าอยู่ไหม.....เพราะ.....

.....

ท่านมีความประทับใจอะไรที่นี่.....เพราะ.....

.....

หมู่บ้านนี้มีความผูกพันกับวิถีและอย่างไรกับครอบครัวของท่าน.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับความสำคัญต่อชีวิตของครอบครัวผู้ตอบ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

29.2 การอยู่ที่นี่กับการย้ายไปอยู่ที่อื่น เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ คิดว่าอย่างไร

จะดีกว่ากัน.....เพราะ.....

.....

ถ้าฝ่ายตรงข้ามเข้าบ้านหมู่บ้านบ่อย ๆ ท่านจะย้ายหนีไปไหนหรือไม่.....

เพราะ.....

.....

ประเมินระดับความรู้สึกไม่ต้องการย้ายถิ่น ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

30. ถ้าหากจะต้องย้ายไปจากหมู่บ้านนี้จะมีเหตุผลอะไรจิตใจท่านให้ย้ายไป.....
(เลือกที่ตรงใจที่สุดเพียงข้อเดียว)

- ☐ ไม่มีความปลอดภัย
- ☐ เพื่อนบ้านไม่สามัคคีกัน
- ☐ มีที่แห่งใหม่ดีกว่า
- ☐ ไม่พอใจเจ้าหน้าที่
- ☐ ไปถ่ายเอาดินมาหน้าเพื่อแสงงโซด
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

ถ้าคิดว่าจะอยู่ต่อไปโดยไม่ยอมย้ายไปที่อื่น ท่านมีเหตุผลอะไร
(เลือกข้อที่ตรงใจที่สุดเพียงข้อเดียว)

- ☐ รักผืนแผ่นดินนี้มาก
- ☐ มีเพื่อนบ้านที่อบอุ่น
- ☐ ทำมาหากินได้ดี
- ☐ มองเห็นอนาคตพอสมควร
- ☐ ไปที่อื่นอาจไม่ดีเท่านี้หรือไม่รู้อนาคต
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

31. ท่านอยากจะทำอะไรเรื่องอะไรมากที่สุด.....

เพราะ.....

จะอย่างไร.....

ที่บ้านนี้มีปัญหาอะไรที่รุนแรงที่สุด.....

แก้ไขกันอย่างไร.....

เพราะ.....

.....

ที่บ้านอาศัยของราษฎรในหมู่บ้านนี้ถ้าจะมีการพัฒนาเรื่องอะไรจึงจะทำให้บ้านน่าอยู่

.....

.....

ราษฎรสนใจทำกันไหม.....เพราะอะไร.....

.....

ประเมินความอยากพัฒนาบ้านอาศัย ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

32. คิดว่าสภาพหรือสิ่งที่ทำให้รู้สึกไม่สะดวกของท่านที่ต้องการนั้น คืออะไร.....

.....

.....

สภาพหรือสิ่งเลวร้ายที่สุดที่ท่านไม่ต้องการจะพบหรือไม่ต้องการอะไร เกิดขึ้นนั้น คืออะไร

.....

.....

33. สถานการณ์ชายแดนไม่ขัดขวางราษฎรที่จะอยู่ต่อไป

ถ้าหมู่บ้านนี้ถูกโจมตีจากฝ่ายตรงข้ามประมาณ 10-15 คน คิดว่าราษฎรจะ
รวมตัวกันต่อสู้หรือไม่.....อย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ถ้าฝ่ายตรงข้ามประมาณ 10-15 คน เข้ามาเพื่อกวาดต้อนผู้คน ทรัพย์สิน
ปล้นหมู่บ้านนี้คิดว่าราษฎรจะอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

ถ้าข้าศึกยิงกระสุนเป็นใหญ่มากในหมู่บ้าน ราษฎรจะอย่างไร

เพราะ

ประเมินระดับความเข้าใจในซ้ายอื่น ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

34. การปฏิบัติตามแผนเมื่อมีเหตุการณ์

34.1 หมู่บ้านมีแผนการป้องกันหมู่บ้านหรือไม่

เมื่อถูกข้าศึกโจมตีจะรวมพลที่ไหน

เด็กและคนชราจะอย่างไร

ถ้าเกิดเหตุการณ์จริงจะอพยพผ่านเส้นทางไหน

ประเมินระดับความเหมาะสมของแผน ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

34.2 เมื่อมีเหตุการณ์ขึ้นในหมู่บ้าน คิดว่าทางราชการมีแผนช่วยเหลือกี่แห่ง

เพราะ

ถ้าหมู่บ้านถูกข้าศึกยึดหมู่บ้าน ทางราชการจะรู้ได้อย่างไร

จะมาช่วยอย่างไร

หน่วยไหนจะมาช่วย

ใช้เวลาถึงที่นั่นกี่นาที นาที จะช่วยหมู่บ้านทันหรือ

เพราะ

ระหว่างรอราชการหรือทหารมาช่วย ราษฎรใหญ่บ้านนี้จะช่วยคนเลงอย่างไร

ประเมินระดับความเชื่อมั่นในราชการ ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

35. เหตุการณ์ชายแดนจะเกิดรุนแรงอีกหรือไม่.....ถ้าจะเกิดเหตุคิดว่า
ที่รุนแรงที่สุดน่าจะเป็นอย่างไร

เพราะ

การจะทำให้ร ราษฎรชายแดนปลอดภัยที่สุด ควรจะทำอย่างไร

เพราะ

36. เหตุการณ์ชายแดนขณะนี้ก็ไม่รุนแรงอะไรใช่หรือไม่.....

ทหารมาอยู่ชายแดนต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ ควรจะลดกำลังลงให้เหลือน้อยที่สุด ท่านเห็นด้วย
หรือไม่.....เพราะ

ถ้าลดทหารลงหมู่บ้านชายแดนจะปลอดภัยแค่ไหน

เพราะ

ราษฎรจะรวมตัวกันป้องกันหมู่บ้านให้ทหารจำนวนหนึ่งคอยระวังป้องกันชายแดน ร่วมกับราษฎร
ชายแดน จะเป็นไปได้หรือไม่.....เพราะ

ถ้าถอนทหารให้เหลือเพียงเล็กน้อย หมู่บ้านแถวไหนจะกระทบกระเทือนมากที่สุด.....

.....
และหมู่บ้านแถวไหนจะกระทบกระเทือนน้อยที่สุด.....

ประเมินความพร้อมของราษฎร ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

-ขอบคุณมาก-

แบบสอบถาม

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เป็นนักวิจัย

คำชี้แจง

ก. ขอความกรุณาจากท่านโปรดสะดวกเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้อย่างละเอียด และถูกต้องเท่าที่จะทำได้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนและทางวิชาการ

ข. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามที่ท่านรู้เห็นจริงตามความคิดของท่านโดยอิสระ และเลือกข้อความที่เห็นว่าคุณเห็นว่าเป็นที่สมควร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของท่านผู้ตอบ

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี.....เดือน
3. รับราชการในสังกัด
 - ☐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - ☐ กระทรวงกลาโหม
 - ☐ กระทรวงมหาดไทย
 - ☐ กระทรวงสาธารณสุข
 - ☐ กระทรวงศึกษาธิการ
4. ภูมิลำเนาสูงสุดของท่าน
 - ☐ คำว่าปริญญาครี
 - ☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - ☐ ปริญญาโทหรือปริญญาเอก
5. ประสบการณ์ทำงานด้านชายแดน.....ปี

ส่วนที่ 2 สภาพที่ได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านท้องถิ่นตนเองชายแดน (ปชด.)

6. โดยเฉลี่ยแล้วราษฎรมีที่ดินเท่ากันพอหรือไม่

☐

พอ

☐

ไม่พอ

ควรมีครอบครัวละ.....ไร่

เพราะ.....

.....

ที่ดินซึ่งราษฎรตามหมู่บ้าน ปชด. มีอยู่ใช้ประโยชน์ในที่ดิน: ต็มที่หรือไม่

☐

เต็มที่

☐

ไม่เต็มที่

ประมาณ.....เปอร์เซ็นต์

เพราะ.....

.....

7. ตามความมุ่งหมายในการจัดตั้งหมู่บ้าน ปชด. ประการสำคัญต้องการให้ราษฎรศึกษามูลบ้านไว้ ถือว่าบริเวณสำคัญหรือหมู่บ้านตั้งอยู่บริเวณที่สามารถคุ้มครองตำบลสำคัญได้นั้น ท่านคิดว่าในภาพรวมแล้วหมู่บ้าน ปชด. ตั้งอยู่เหมาะสมหรือยัง

☐

เหมาะสม

☐

ยังไม่เหมาะสม

เพราะ.....

.....

ควรตั้งอยู่ที่ไหนอย่างไร.....

.....

เพราะ.....

.....

8. ที่หมู่บ้านหรือบ้านเกอรอบหมู่บ้าน ปชด. ที่มีอยู่ ราษฎรใช้ประโยชน์หรือไม่

☐

ใช่

☐

ไม่ใช่

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

9. หลุมหลบภัยขนาดใหญ่ตามหมู่บ้าน ปชต. ราษฎรใช้ประโยชน์หรือไม่

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

10. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชต. ได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกหรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย

เพราะ

.....

ราษฎรได้นำความรู้ไปปฏิบัติได้ผลมากน้อยเพียงใด

☐ มาก ☐ น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

11. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชต. ได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์หรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย

เพราะ

.....

ราษฎรได้นำความรู้ไปปฏิบัติได้ผลมากน้อยเพียงใด

☐

มาก

☐

น้อย

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

12. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชต. ได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาความรู้ทางทหารที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเองหรือไม่

☐

เคย

☐

ไม่เคย

เพราะ.....

.....

ราษฎรได้นำความรู้ไปปฏิบัติได้ผลมากน้อยเพียงใด

☐

มาก

☐

น้อย

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

13. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชต. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

☐

มาก

☐

ปานกลาง

☐

น้อย

เพราะ.....

.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

.....

14. ความร่วมมือระหว่างราษฎรกันเองมีมากน้อยเพียงใด

☐

มาก

☐

ปานกลาง

☐

น้อย

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

15. ภาวะความแออัดของราษฎรในหมู่บ้าน ปชต. อยู่ในระดับใด

☐

ฐานะค่อนข้างดี

☐

ฐานะปานกลาง

☐

ฐานะยากจน

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

16. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชต. มีความรู้ความเข้าใจในยุทธวิธีต่อสู้มากน้อย

เพียงใด

☐

มาก

☐

ปานกลาง

☐

น้อย

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

17. อาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีอยู่จากหมู่บ้าน ปชต. มีใช้มากน้อยเพียงใด

☐

มาก

☐

ปานกลาง

☐

น้อย

เพราะ.....

ควรแก้ไขอย่างไร.....

18. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชด. มีความเชื่อมั่นตนเองและเพื่อนบ้านมากน้อย

เพียงใด

☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

19. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชด. มีความรู้สึกรับผิดชอบหรือรู้สึกว่าเห็นหน้าที่ต้อง

รักษามืองมากน้อยเพียงใด

☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

20. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชด. มีความรักใคร่ปรองดองกันมากน้อยเพียงใด

☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

21. ราษฎรในหมู่บ้าน ปชด. มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามมากน้อย

เพียงใด

☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

22. ท่านคิดว่าราษฎรมีความพึงพอใจที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

มาก

ปานกลาง

น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

23. ท่านคิดว่าราษฎรในหมู่บ้าน ปชก. มีความพร้อมในการป้องกันตนเองมากน้อยเพียงใด

มาก

ปานกลาง

น้อย

เพราะ

.....

ควรแก้ไขอย่างไร

.....

-ขอบคุณมาก-

แบบสำรวจข้อมูลหมู่บ้าน

1. ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....
2. แหล่งน้ำ.....
 - 2.1 อ่างเก็บน้ำ.....แห่ง
 - 2.2 บ่อน้ำตื้น หรือสระ.....แห่ง มีน้ำใช้ ☐ ตลอดปี ☐ ไม่ตลอดปี
 - 2.3 ฝาย.....แห่ง มีน้ำใช้ ☐ ตลอดปี ☐ ไม่ตลอดปี
 - 2.4 บ่อบาดาล.....แห่ง มีน้ำใช้ ☐ ตลอดปี ☐ ไม่ตลอดปี
 - 2.5 บึงธรรมชาติ.....แห่ง มีน้ำใช้ ☐ ตลอดปี ☐ ไม่ตลอดปี
 - 2.6 ลำคลอง.....แห่ง มีน้ำใช้ ☐ ตลอดปี ☐ ไม่ตลอดปี
3. โรงเรียน.....แห่ง
4. ศาลาประชาคม.....แห่ง
5. สถานพยาบาล หรือ สถานีอนามัย.....แห่ง
6. เครื่องสูบน้ำ.....แห่ง สภาพใ้ใช้การ.....
7. ที่มั่วเมืองกักหรือบังเกอร์รอบหมู่บ้าน.....แห่ง สภาพใ้ใช้การ.....
8. หลุมหลบภัยขนาดใหญ่ (จุ 30-40 คน).....แห่ง สภาพใ้ใช้การ.....
อยู่บริเวณ.....
9. ราษฎรในหมู่บ้านมีภูมิสำเนาเดิมจากที่ใดบ้าง.....
10. มีไฟฟ้าถึงหมู่บ้าน หรือยัง.....จำนวนผู้ใ้.....ครอบครัว.....
11. ลักษณะการรวมกลุ่ม ใ้ตั้งกลุ่มอะไร ใ้.....
 - 11.1 11.2
 - 11.3 11.4

- 12. สภาพบ้านพักอาศัยของราษฎรทั้งหมู่บ้าน.....
- 12.1 จัดตั้งใหม่ หรือปรับปรุง.....
- 12.2 ปลุกเองหรือทางราชการปลุกให้.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล พันเอก สมนศักดิ์ ค้อยกำจร
วัน เดือน ปีเกิด 25 มกราคม 2484
สถานที่เกิด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ที่อยู่ปัจจุบัน 1/2 ซอย 40 ถนนเพชรเกษม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้ากองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน กองทัพภาคที่ 1 ส่วนฝั่งตะวันออก กรุงเทพฯ 10300

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2496 ประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดอัมมสาราม
พ.ศ. 2499 มัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนบ้านโพธิ์
พ.ศ. 2502 มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนประชาสงเคราะห์
พ.ศ. 2504 เตรียมอุดมศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหาร
พ.ศ. 2509 วทบ. (ทบ.) จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ประกาศนียบัตรหลักสูตรการจู่โจมจากโรงเรียนการรบพิเศษ
พ.ศ. 2510 ประกาศนียบัตรหลักสูตรชั้นนายร้อยทหารช่างจากโรงเรียน
ทหารช่าง
ประกาศนียบัตรหลักสูตรโดดร่มจากโรงเรียนการรบพิเศษ
พ.ศ. 2511 ประกาศนียบัตรหลักสูตรบิน
ประกาศนียบัตรหลักสูตรต่อต้านสงครามกองโจรจากโรงเรียน
ของค่ายโยวีย์ กองทัพบกสหรัฐ (สาธารณรัฐเกาหลี)
พ.ศ. 2512 ประกาศนียบัตรหลักสูตรการยุทธเคลื่อนที่ทางอากาศจากโรงเรียน
ของค่ายโกเชอร์ กองทัพบกสหรัฐ (สาธารณรัฐเกาหลี)
พ.ศ. 2514 ประกาศนียบัตรหลักสูตรชั้นนายพันทหารช่างสหรัฐ (สหรัฐอเมริกา)

- พ.ศ. 2517 ประกาศนียบัตรหลักสูตรผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการ
จากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 53
- พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรหลักสูตรการรักษาความมั่นคงภายใน (เร่งรัด)
จากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 2
- พ.ศ. 2523 ร.ม. (การปกครอง) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ. 2531 กศ.บ. (พัฒนศึกษาศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา
จังหวัดปราจีนบุรี

บทคัดย่อ
ของ
พันเอก สมศักดิ์ ศัลยกำธร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาชุมชนบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2531

การประเมินโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา
จังหวัดปราจีนบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบเกี่ยวกับ 1. การดำเนินการในสิ่งป้อนเข้า
โครงการ 2. การปฏิบัติการในกระบวนการของโครงการ 3. ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็น
ผลผลิตของโครงการ และ 4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสิ่งป้อน กระบวนการ
และผลผลิตของโครงการ กลุ่มตัวอย่างในการประเมินได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ 1. หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา จำนวน
9 หมู่บ้าน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ หมู่บ้านกลุ่มที่ 1 เป็นหมู่บ้านประเภทใกล้ชายแดน
และมีเหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อย หมู่บ้านกลุ่มที่ 2 เป็นหมู่บ้านประเภทใกล้ชายแดนและไม่ค่อย
เกิดเหตุการณ์ และหมู่บ้านกลุ่มที่ 3 เป็นหมู่บ้านประเภทไกลชายแดนและไม่ค่อยมีเหตุการณ์
เลือกสุ่มหมู่บ้านละ 12 คน รวมเป็นตัวอย่าง 108 คน 2. เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับ
โครงการซึ่งสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย
กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ รวมเป็นตัวอย่าง 41 คน การรวบรวม
ข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสำรวจและการสังเกต ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย
วิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ไคสแควร์ และวิเคราะห์
สหสัมพันธ์คานนิคค

ผลการประเมินดังนี้

1. การดำเนินการในสิ่งป้อนของโครงการ พบว่า พื้นที่จัดตั้งหมู่บ้านป้องกัน
ตนเองชายแดนมีความเหมาะสมที่สมควรศึกษาค้นคว้า และควรใช้พื้นที่กว้างขวางเปล่าตาม
แนวชายแดนให้เกิดประโยชน์ การจัดที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ยังไม่ค่อยเป็นไปตามโครงการ
ราษฎรต้องการที่ดินทำกินเพิ่มขึ้นและมีสิทธิในการครอบครองอย่างเป็นธรรม โครงสร้าง
พื้นฐานต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาก่อนข้างเหมาะสมและเพียงพอ ยกเว้นเรื่องแหล่งน้ำยังต้อง
ได้รับการพัฒนาให้เพียงพอและเหมาะสม การส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพ ทั้งการเพาะปลูก
และเลี้ยงสัตว์ ยังไม่ค่อยเพียงพอและเหมาะสม ราษฎรต้องการให้มีการส่งเสริมความรู้ใหม่
ของอาชีพหลักและอาชีพเสริม รวมทั้งแก้ปัญหาด้านการตลาดด้วย การกำหนดมาตรการ

ป้องกันก่อนข้างมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ราษฎรยังต้องการให้มีการฝึกอบรมให้
เกิดการตื่นตัว และเสริมอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ทั้งการจัด
ระบบป้องกันหมู่บ้านให้สัมพันธ์สอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศของทหาร และให้ทุกหมู่บ้าน
ได้รับการพัฒนาป้องกันข้างใกล้เคียงกัน

2. การดำเนินการในกระบวนการของโครงการ พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ยังไม่เต็มที่ เนื่องจากปัญหาสภาพของดิน น้ำ และความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ การใช้ประโยชน์
โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ก่อนข้างคุ้มค่าและได้ประโยชน์ แต่ต้องให้การศึกษาถึงการใช
การบำรุงรักษาและดูแลอย่างเหมาะสม เพราะราษฎรมีความรับผิดชอบน้อยกว่าที่สมควร
จะเป็น การปฏิบัติการในการประกอบอาชีพ ได้รับประโยชน์ระดับปานกลาง ยังจำเป็นต้อง
เสริมความรู้และเทคโนโลยี การปฏิบัติการในการป้องกันได้รับประโยชน์ปานกลางค่อนข้างสูง
เพราะสถานการณ์ยังกับได้รับราษฎรท้องถิ่นตัว และได้รับประสบการณ์จริง การมีส่วนร่วม
ของราษฎรในกิจกรรมใด ๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เพราะเชื่อฟังเจ้าหน้าที่
อยู่แล้ว หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนมักจะมีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และมีพฤติกรรม
การมีส่วนร่วมสูงกว่าหมู่บ้านอื่น หมู่บ้านที่มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมใด ๆ มาก มีพฤติกรรม
การมีส่วนร่วมสูง

3. ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการ พบว่า ภาวะความเป็นอยู่
ของราษฎรยังอยู่ในระดับต่ำ เพราะมีข้อจำกัดในปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยี ราษฎรมี
ความสามารถป้องกันตนเองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนและมี
เหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อยมีระดับความสามารถป้องกันตนเองสูงกว่าหมู่บ้านอื่น หมู่บ้านที่อยู่ใกล้
ชายแดนและไม่ค่อยมีเหตุการณ์มีระดับความสามารถป้องกันตนเองสูงกว่าหมู่บ้านที่ไกลชายแดน
ราษฎรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนมี
ความรู้สึกเป็นเจ้าของสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลชายแดน ราษฎรมีความสามัคคีในระดับสูง
หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนราษฎรมีความสามัคคีสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลชายแดน และหมู่บ้าน
ที่มีการจัดตั้งกลุ่มมาก ย่อมมีความสามัคคีสูง ราษฎรมีความพึงพอใจในอาชีพอยู่ในระดับสูง

หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนราษฎรมีความรู้สึกพึงพอใจในที่อยู่สูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลชายแดน ราษฎรมีความพร้อมในการป้องกันตนเองในระดับสูง โดยขอให้คงมีกำลังทหารไว้ อย่างพอเหมาะสมควรกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชายแดนราษฎรมีความพร้อมในการป้องกันตนเองสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลชายแดน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า การกำหนดมาตรการป้องกันไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎร การมีส่วนร่วมของราษฎรไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร แต่มีความสัมพันธ์กับความสามารถป้องกันตนเองชายแดน ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความสามัคคี

การดำเนินการตามกระบวนการพัฒนากล้า้าว เป็นปัจจัยให้เกิดผลผลิตเกื้อหนุน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการไม่ละทิ้งถิ่น ผลผลิตเกื้อหนุนประกอบด้วยตัวแปรย่อย ภาวะความเป็นอยู่ของราษฎร ความสามารถในการป้องกันตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความสามัคคี ส่วนตัวแปรการไม่ละทิ้งถิ่นประกอบด้วยตัวแปรย่อยอีกสองประการ คือ ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยและความพร้อมในการป้องกันตนเองของราษฎร ซึ่งตัวแปรย่อยทั้งสองต่างก็มี ความสัมพันธ์ต่อกันด้วย

THE EVALUATION OF SELF - DEFENSE VILLAGE PROGRAM
ALONG THE THAI - KAMPUCHEAN BORDER
IN PRACHINBURI PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

COLONEL SONSAK SALLYAKAMTORN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Education degree
at Srinakarinwirot University

February 1988

This evaluation of the self - defense village program set up along the Thai - Kampuchean border in Prachinburi Province has been undertaken in order to study 1. an input to such program 2. process or activity in the program 3. result as an output (production) of the program and 4. any correlation of variables of input, process and output of the program. In this evaluation, samples are selected step by step and can be divided into 2 categories as follows : 1. 9 self - defense villages along the Thai - Kampuchean border line where can be divided again into 3 groups, i.e. the first group covers villages closed to the border line whereby fighting often takes place, the second group covers villages closed to the border line whereby fighting seldom takes place and the last group covers villages far from the border line whereby fighting seldom takes place. Twelve respondents are selected through sampling from each village and 108 residents are selected altogether 2. 41 government officials concerned with such program are selected from the Ministry of Agriculture and Cooperatives, the Ministry of Defense, the Ministry of Interior, the Ministry of Public Health and the Ministry of Education. Data has been collected by means of interviewing, questionnaire examination and observation. Data analysis has been made by number, percent, means, standard deviation, chi - square test and canonical multivariate analysis.

Results of this evaluation are as follows :

1. As far as the input to the self - defense village program is concerned, it has been found that the areas or location of border line self - defense villages are proper and thus should be maintained. However, deserted land along the border line should be exploited for more benefit. Usable and residential land has not been properly rearranged yet. People want more exploitable land and fair right to possession of land. Infra - structure within the area has already been developed properly to the satisfactory extent provided water resources still need more development. However promotion of occupational knowledge including cultivation and animal raising has not been undertaken properly. People within the area still want more promotion of modern techniques concerning both their main and supportive occupations and marketing. Preventive measures are quite properly imposed according to the situation but the people still need more training in order to keep them alert in the situation and more confident. In addition, similar self - defense system should be managed and employed in all villages in order to be consistent with the national military defense plan and all villages should also be similarly developed.

2. As far as process under this program is concerned, it has also been found that exploitation of land within the village has not been properly made. This may be due to nature of land, water, and unsafety in the area. Infra - structure has already been properly employed but more education as to how to properly maintain

and reform is still needed because people are not adequately responsible to public. Occupational performance is satisfactory to the middle level. However, more knowledge and technology should be promoted. Defensive performance is satisfactory to the higher middle level because situation has forced them to be alert and confronted with the real experience. People's participation in any activity is at the higher middle level because civil obedience is quite usual in this area. It has also been found that villagers living closed to the frontier are quite enthusiastic, responsible and more cooperative in public participation than those in other villages. In addition, in villages where more groups of people are formed, villagers enjoy more public participation.

3. As far as an output of this program is concerned, it has been found in this evaluation that people's living within the frontier area is still at the low level. This is due to limitation in means of production and lack of technology. People's capability in self defense is at the higher middle level. Self-defense capability in villages closed to the frontier where fighting or serious incidents often take place is higher than that in other villages. Meanwhile, people in villages closed to the frontier where fighting seldom takes place are also more capable in self defense than those in villages far from the frontier. Villagers living near frontier have more sense of belonging than those living far from the frontier. Moreover, villagers living near frontier

✓

have more sense of unity and are more satisfied with their living area than those living far from frontier. It should be noted that in villages where more groups of people are formed, people have more sense of unity. In villages closer to the frontier, meanwhile, people are more well readiness to defend themselves than in those living far from the frontier.

4. It has been found as correlation of variables that preventive measures have no correlation with people's participation. Villagers' participation, on the one hand, has no correlation with their living condition, on the other hand, correlates with their self - defense capacity, sense of belonging and unity.

Activity proceeded under this program has caused supportive production which, consequently, has correlation with variable people's non desertion of land. Such supportive production consists of immediate variables people's living self - defense capacity sense of belonging and unity. Meanwhile, variable people's non desertion of land consist of two terminal correlated variables, namely satisfaction with living area and readiness in self - defense.